Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Dvadeset godina rada Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine: 1963-1983

Benac, Alojz; Alirejsović, Edina; Vekić-Čović, Ljeposava

1983

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/handle/123456789/921

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

1963

DVADESET GODINA RADA CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

SARAJEVO
1983

AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

CENTAR ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA

1963 ~ DVADESET GODINA RADA ~ 1983

ANU BiH НАУ БиХ

Pripremili za štampu:
ALOJZ BENAC
EDINA ALIREJSOVIĆ
LJEPOSAVA VEKIĆ-ĆOVIĆ

Korice: SEAD ĆERKEZ

SARAJEVO, 1983.

ACADEMIE DES SCIENCES ET DES ARTS DE BOSNIE — HERZEGOVINE

CENTRE D'ETUDES BALKANIQUES

1963 – VINGT ANS DE L'ACTIVITE – 1983

ANU BiH

Préparé par:
ALOJZ BENAC
EDINA ALIREJSOVIĆ
LJEPOSAVA VEKIĆ-ĆOVIĆ

Illustré par: SEAD ĆERKEZ

SARAJEVO, 1983.

SADRŽAJ:

Strana

1. Dvadeset godina rada Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine 5
2. Vingt ans de l'activité du Centre d'études balkaniques de l'Académie des sciences et des arts de Bosnie-Herzégovine 23
3. Stalni članovi Centra za balkanološka ispitivanja — Membres permanents du Centre d'études balkaniques 33
4. Bibliografija — Bibliographie 37

ANU BiH АНУ БиХ

ANU
ВіН
АНУ
БиХ

DVADESET GODINA RADA CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

UVODNE NAPOMENE

Među tri velika mediteranska poluostrva jedino je istraživanje dalje i bliže prošlosti Balkanskog poluostrva preraslo u posebnu, interdisciplinarnu naučnu granu — balkanologiju. Nastanak i razvoj ove značajne naučne discipline uslovljen je, svakako, posebnim geografskim položajem Balkana i njegovom ulogom u kulturnim i etničkim kretanjima. Smješteno na graničnom području između Evrope, Azije i Afrike, Balkansko poluostrvo je vijekovima i milenijima bilo na udaru raznih migracionih pokreta, kulturnih, jezičkih i političkih miješanja. Tu je bilo stalno poprište na kojem su se sudarali različiti etnički i kulturni elementi, pa stoga nije nikakvo čudo što se ovdje tokom vremena stvorio takav mozaik etničkih, kulturnih i jezičkih amalgama koji je pokrenuo ogromno interesovanje balkanske, evropske i vanevropske kulturne i naučne javnosti za ovu oblast. Pri tome su vanredno važnu ulogu odigrali najstariji etnički supstrati, razvoj helenske i helenističke civilizacije, dodiri sa rimskom i vizantijskom kulturom, kao i političke, društveno-ekonomske i kulturne prilike koje su ovdje vladale u srednjem vijeku i kasnijem vremenu. Proučavanje i sagledavanje svih ovih elemenata i dodira je od vanrednog značaja za Jugoslaviju, za ostale balkanske narode i za čitavu evropsku naučnu javnost. Jer, ne treba zaboraviti da su mnogi kulturni uticaji strujali preko ili sa Balkana prema Podunavlju, Srednjoj Evropi i nekim drugim evropskim predjelima.

S obzirom na ovakav značaj Balkana za evropsku kulturu i istoriju, danas na području balkanologije djeluju komisije, centri i instituti u Austriji, Zapadnoj Njemačkoj, Madžarskoj, SSSR-u,

Rumuniji, Grčkoj, SAD i u mnogim drugim zemljama. Neki od njih imaju opći karakter, dok je djelatnost drugih usmjerena samo prema nekim aspektima balkanologije. Danas postoji i Međunarodna unija za proučavanje jugoistočne Evrope (Association internationale d'études sud-est européennes), koja koordinira razne vidove balkanoloških studija i brine se o međunarodnoj saradnji u ovom pogledu. U mnogim zemljama su formirani i nacionalni komiteti za balkanologiju, preko kojih Međunarodna unija najviše i ostvaruje svoju koordinacionu ulogu. Najmasovniji vid međunarodne saradnje su, svakako, balkanološki kongresi, a oni se naizmjenično održavaju u pojedinim balkanskim zemljama. U jesen 1984. godine održaće se peti takav kongres — i to u glavnom gradu Jugoslavije.

Balkanologija se u današnjem smislu počela razvijati u XIX vijeku, a dobivala je sve više u zamahu sa porastom političkog interesa nekih evropskih sila za balkanski prostor. Ovo nikako ne znači da interes za Balkan nije postojao i ranije. On je, međutim, bio pretežno usmjeren na proučavanje sjajne egejske i helenske civilizacije, te helenističke kulture i uticaja ovog dijela antičkog svijeta na pojedine evropske civilizacije. U tom vremenu osnovnu ulogu su odigrale arheologija i klasična filologija, dok je interes za neke kasnije kulturne i druge pojave bio neuporedivo slabiji. Punu multidisciplinarnost postigla je balkanologija tek krajem prošlog i početkom ovog vijeka; tada počinje i formiranje svih onih institucionalnih formi o kojima je ovdje bilo riječi.

ANU BiH
АНУ БиХ

RAZVOJ BALKANOLOGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Prema odluci Berlinskog kongresa, austrougarska vojska je okupirala Bosnu i Hercegovinu 1878. godine i uvela u ovim — ranije turskim — pokrajinama vlast dvojne monarhije. Ova okupacija je donijela mnoge promjene u ove zemlje, a pored onih političkih i društveno-ekonomskih novina treba istaći i neke tendencije na kulturnom, odnosno naučnom polju. Već deset godina nakon okupacije osnovan je u Sarajevu Zemaljski muzej, kao kompleksna naučna ustanova sa zadatkom da istražuje i prikuplja podatke o kulturnoj prošlosti i prirodnim bogatstvima Bosne i Hercegovine. Početkom XX vijeka — tačnije rečeno 1904. godine — dr Karl Patsch, tada već poznati stručnjak iz oblasti klasične arheologije i filologije, osnovao je u okviru Zemaljskog muzeja, i Institut za istraživanje Balkana (Institut für Balkanforschung). Taj institut je djelovao sve do 1918. godine, do kraja prvog svjetskog rata i do raspada Austro-Ugarske Monarhije.

Treba reći da je Institut za istraživanje Balkana do aneksije Bosne i Hercegovine djelovao, tako reći, kao privatna institucija Karla Patscha, a tek iza toga je počeo da dobiva i određenu državnu subvenciju. Dužnost sekretara Instituta je nekoliko godina vršio na potpuno dobrovoljnoj bazi dr Vladimir Ćorović.

Zadatak ovog specijalnog balkanološkog instituta na Balkanu, prema zamisli njegovog osnivača, sastojao se u tome da prikuplja dokumentaciju i proučava istoriju, jezik i kulturu susjednih balkanskih zemalja (Crne Gore i Albanije prvenstveno, a zatim i Srbije, Bugarske i Rumunije). K. Patsch je napisao čitav niz elaborata o tome kako Sarajevo sa Zemaljskim muzejem i ovim institutom treba da postane važan naučni centar na Balkanu. Posebno je insistirao na odvajanju Instituta od Zemaljskog muzeja i njegovom osamostaljenju. Tek početkom 1914. godine vlade u Beču i Budimpešti su bile sklone da Institut für Balkanforschung proglase zasebnom državnom ustanovom, koja će služiti i njihovoj politici prema Balkanu. Početak prvog svjetskog rata prekinuo je ove namjere i sam Institut je do kraja postojanja ostao u sastavu Zemaljskog muzeja (1917. godine u njemu je počeo svoj naučni rad i dr Gregor Čremošnik).

U vremenu od 1904. do 1918. godine u Institutu za istraživanja Balkana je formirana dosta bogata biblioteka, prikupljena je velika kolekcija geografskih karata, značajna foto-dokumentacija, arhivski materijal i slično. K. Patsch je redovno izdavao publikaciju pod naslovom »Zur Kunde der Balkanhalbinsel« (Poznavanje Balkanskog poluostrva), a pokrenuo je još dvije serije: »Reisen und Beobachtungen« (Putovanja i zapažanja) i »Quellen und Forschungen« (Izvori i istraživanja). Prva od ovih serija je izašla u 15 svezaka. Svim ovim djelatnostima Institut für Balkanforschung je bio stekao određenu međunarodnu afirmaciju i bio na putu da postane važan centar za balkanološka istraživanja[1].

Poslije sloma Austro-Ugarske Monarhije Institut für Balkanforschung je ukinut, a njegova biblioteka i ostala dokumentacija su pripojeni biblioteci Zemaljskog muzeja. Tako je završena prva faza balkanoloških studija u Bosni i Hercegovini, odnosno u Sarajevu.

Ozbiljniji pokušaj na oživljavanju balkanoloških ispitivanja u staroj Jugoslaviji učinio je prof. Henrik Barić. Pri katedri za uporednu lingvistiku u Beogradu formirao je Seminar za arbanašku filologiju i pokrenuo zbornik »Arhiv za arbanašku starinu, jezik i etnologiju«, oko kojeg je okupio jedan broj naših i stranih saradnika. Osim zbornika, prof. Barić je pokrenuo i »Biblioteku za arbanašku starinu, jezik i etnologiju«, u kojoj su objavljene četiri knjige. Na ovaj način se centar za balkanološke studije preselio u Beograd i tamo stekao određenu međunarodnu reputaciju. Toj reputaciji je mnogo doprinio i poseban Balkanološki institut (doduše više privatnog nego državnog karaktera), koji su od 1934 do 1941. godine vodila dvojica također poznatih balkanologa i profesora —

[1] Sve podatke o ovom institutu vidi u radovima: Hamdija Kapidžić, Institut za istraživanje Balkana 1904—1918 (Namjena i planovi), Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, II, 1964; isti, Prilozi poznavanju Instituta za istraživanje Balkana u Sarajevu (1904—1918), Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH, VI/4, Sarajevo 1968.

Milan Budimir i Petar Skok. U ovom institutu je objavljeno nekoliko posebnih publikacija, a pokrenuto je i izdavanje Zbornika »Révue internationale des études balkaniques«.

Ratne prilike, odnosno početak njemačke okupacije 1941. godine, prekinule su ovaj plodan rad na balkanologiji u Beogradu i on je u organizovanoj, institucionalnoj formi nastavljen u ovom naučnom centru tek osnivanjem Balkanološkog instituta pri Srpskoj akademiji nauka i umetnosti 1969. godine.

Prof. Henrik Barić je poslije oslobođenja zemlje prešao u Sarajevo, u svojstvu profesora Univerziteta. Dosljedan svojoj ranijoj djelatnosti, od je inicirao osnivanje jedne nove balkanološke institucije u Sarajevu. Naučno društvo Bosne i Hercegovine je prihvatilo tu inicijativu i 1954. godine osniva Balkanološki institut pri ovoj organizaciji. Zadatak Instituta se odnosio na izučavanje uzajamnih uticaja živih balkanskih jezika u toku vijekova i njihovih odnosa prema starim balkanskim jezicima, ilirskom i tračkom, i na izučavanje uzajamnih kulturnih uticaja balkanskih naroda. Taj zadatak je u rješenju o osnivanju Balkanološkog instituta još preciznije određen: »Prikuplja i obrađuje građu koja se odnosi na etničke migracije na Balkanu; izučava južnoslovensko-vlaške, južnoslovensko-grčke i južnoslovensko-arbanaške jezične i uzajamne uticaje«.

Prof. H. Barić je u ovom pravcu i usmjerio rad Instituta, privukao na saradnju odgovarajuće saradnike i pokrenuo neke publikacije. U njegovoj redakciji je izišao prvi broj Godišnjaka Balkanološkog instituta, kao i dvije knjige Posebnih izdanja (H. B a r i ć, *Istorija arbanaškog jezika*, M. F i l i p o v i ć, *Has pod Paštrikom*). Pod njegovim rukovodstvom je pripremljeno i izdanje I. A j e t i j a *Istorijski razvitak gegijskog govora Arbanasa kod Zadra*. Institut je na ovaj način ponovno krenuo putem svoje afirmacije.

Smrću prof. Henrika Barića 1957. godine nastao je period pune stagnacije u razvoju ove institucije. U Sarajevu tada nije bilo ličnosti na području balkanologije koja bi mogla adekvatno da organizuje dalju djelatnost Instituta. Zbog toga se do 1959. godine osjećao puni zastoj u radu Balkanološkog instituta, iako on formalno nije prestajao sa radom.

Tada je na čelo Instituta došao prof. Milenko Filipović, koji je u izvjesnom smislu promijenio raniju koncepciju rada Instituta i pokušao da mu dâ nešto drugačiju orijentaciju. S obzirom da je novi direktor po struci bio etnolog, to je donekle i razumljivo. Naučni savjet Instituta je donio novu organizacionu strukturu Instituta, a Predsjedništvo Naučnog društva je to uglavnom i prihvatilo. Po toj shemi Balkanološki institut je trebalo da djeluje u čitavom nizu sekcija, a one bi se bavile sljedećim disciplinama: starom istorijom sa arheologijom, istorijom srednjeg vijeka i turskog doba, balkanskim i drugim jezicima, balkanskom književnosti, ekonomikom Balkana, sociologijom i demografijom, etnografijom i folklorom, te geografijom Balkana. Kao što se vidi, predviđen je jedan veoma opsežan program, daleko obimniji nego što je to prvo-

bitno bilo zamišljeno. Za takvu djelatnost Institut je morao da ima bar desetak stalnih stručnjaka i čitav niz spoljnih saradnika, kao i velika materijalna sredstva.

Naučno društvo Bosne i Hercegovine u to vrijeme nije moglo da obezbijedi odgovarajuće uslove za rad Instituta, pa predložena organizacija nije mogla biti ostvarena. Ipak, u iduće dvije godine pripremljen je i objavljen drugi broj Godišnjaka Balkanološkog instituta, organizovana su određena istraživanja koja su se odnosila na srednjovjekovni katun, a održan je i simpozijum o toj temi. (Referati sa ovog simpozijuma objavljeni su u Posebnim izdanjima Instituta.)

Krajem 1961. godine Predsjedništvo Naučnog društva je zaključilo da Balkanološki institut nema uslova za sistematski rad (u međuvremenu je i prof. M. Filipović preselio u Beograd), pa je zatražilo od Odjeljenja istorijsko-filoloških nauka da temeljito razmotri ovu situaciju i da predloži neko povoljnije rješenje. Ovo odjeljenje je, nakon višekratne rasprave, predložilo da se Balkanološki institut ukine i da se u okviru samog Odjeljenja formira Centar za balkanološka ispitivanja, oslobođen institutske forme i sa fleksibilnijim programom rada. Krajem 1962. godine Predsjedništvo Naučnog društva je, na osnovu ovakvog prijedloga, i donijelo odluku o formiranju Centra.

RAD CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA OD 1963. DO 1983. GODINE

Centar za balkanološka ispitivanja je formalno osnovan rješenjem Naučnog društva Bosne i Hercegovine od 10. novembra 1962. godine. Rad Centra je, međutim, mogao otpočeti tek u proljeće 1963. godine i zato ovu godinu i uzimamo za godinu početka njegovog rada.

U rješenju o osnivanju Centra naznačeni su glavni njegovi zadaci i oni glase:

»Zadatak Centra je da se bavi izučavanjem jezika, života i kulture balkanskih naroda. U tu svrhu Centar će se baviti i komparativnim studijama u susjednim zemljama, a sarađivaće sa organizacijama, institucijama i pojedincima u drugim balkanskim zemljama, koji se bave sličnim istraživanjima« (tačka VI).

»U okviru svoje djelatnosti Centar će vršiti prikupljanje, obradu i izdavanje građe, te pripremanje i publikovanje studija i naučnih djela iz oblasti kojom se Centar bavi.

Svoju publicističku djelatnost Centar će obavljati preko Godišnjaka Centra i posebnih izdanja« (tačka VII).

Za rukovodioca Centra imenovan je dr Alojz BENAC i on je tu dužnost obavljao za sve vrijeme njegove djelatnosti. Kada je 1966. godine osnovana Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar je nastavio rad u njenom okviru, odnosno u

ANU BiH АНУ БиХ

okviru Odjeljenja društvenih nauka. Ovo odjeljenje redovno razmatra izvještaje o radu Centra, odobrava njegove višegodišnje i godišnje planove i vodi brigu o njegovom razvoju.

Još 1969. godine učinjena su dva značajna poteza koja su imala uticaj na čitav dalji rad Centra:

a) Pošto je od samog početka Centar trebalo da ima određen općejugoslovenski karakter, odlučeno je da se formira jedno jezgro od stalnih članova Centra iz većih naučnih sredina u Jugoslaviji, koji će zajednički usmjeravati njegov rad, a djelimično se brinuti i o ostvarenju nekih programskih zadataka. Zahvaljujući pristanku da se angažuju na ovom poslu, prvi sastav stalnih članova Centra sačinjavali su sljedeći eminentni naučnici: Alojz Benac (Sarajevo), Borivoj Čović (Sarajevo), Stane Gabrovec (Ljubljana), Milutin Garašanin (Beograd), Esad Pašalić (Sarajevo — umro 1967), Duje Rendić-Miočević (Zagreb) i Mate Suić (Zagreb). Kasnije su za članove Centra izabrani: Franjo Barišić (Beograd), Radoslav Katičić (Zagreb, sada Beč), Branislav Đurđev (Sarajevo, sada Novi Sad), Nedim Filipović (Sarajevo), Špiro Kulišić (Beograd), Mihail Petruševski (Skoplje), Fanula Papazoglu (Beograd), Branimir Bratanić (Zagreb), Idriz Ajeti (Priština) i Nikola Tasić (Beograd).

Zahvaljujući ovakvom sastavu članova Centra i njihovom nesebičnom angažovanju, kao i stalnoj podršci Naučnog društva, odnosno Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar je i mogao da postigne rezultate koji ga danas reprezentuju u okviru balkanologije. — Članovi Centra su obično jednom godišnje održavali svoje sastanke na kojima su razmatrali sva pitanja relevantna za rad Centra.

b) Kako je Sarajevo po tradiciji bilo jedan značajan centar za istraživanje starijih perioda (zasluge u tom pogledu ima Zemaljski muzej), odlučeno je da se Centar za balkanološka ispitivanja posveti pretežno paleobalkanološkim istraživanjima (otprilike od neolitskog doba do X vijeka n. e.), a tek u strogo ograničenom obimu i osmanistikom. Već na prvom sastanku članova Centra došlo je do saglasnosti da će se u budućem radu njegovati sljedeće discipline: istorija, arheologija, lingvistika, filologija, epigrafika, paleoetnologija, antropologija i osmanistika. Kada je osnovan Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti u Beogradu, načinjen je dogovor da taj institut svoju djelatnost više usmjeri na srednji vijek i novije periode, a da Centar u Sarajevu i dalje zadrži prioritet u paleobalkanološkim istraživanjima (predstavnik Balkanološkog instituta u Centru je bio i ostao dr Nikola Tasić).

U takvoj orijentaciji formulisan je i plan rada za prvih sedam godina (1964—1970), u kojem je najvažnije mjesto zapremalo pripremanje i održavanje tri simpozijuma sa ilirskom problematikom, kao i publikovanje materijala sa tih simpozijuma. To je ostvareno po sljedećem redoslijedu:

1) do 1964. godine je pripremljen i te godine održan simpozijum »O teritorijalnom i hronološkom razgraničenju Ilira u praistorijsko doba«,

2) u sljedeće dvije godine je pripremljen i 1966. godine održan simpozijum »Iliri u antičko doba«, — i, konačno,

3) već 1968. godine je održan simpozijum »Predslavenski etnički elementi na Balkanu u etnogenezi Južnih Slavena«.

Ovi simpozijumi su imali međunarodni karakter, a materijali su publikovani odmah po održavanju svakog od njih. Treba naglasiti da su rezultati ovih skupova imali vrlo zapažen odjek u balkanskim i evropskim naučnim krugovima. To se posebno odnosi na prvi skup, jer se poslije objavljivanja njegovih rezultata povlače sve panilirske teze u evropskoj nauci, a izučavanje geneze, života i kulture Ilira kreće novim putevima. Što je najvažnije, arheologija postaje ravnopravan partner lingvistici u proučavanju ovih problema. Druga dva simpozijuma su kompetentno ukazala na nivo saznanja o udjelu ilirskih zajednica u formiranju šireg antičkog svijeta i u genezi, odnosno u oblikovanju kulture određenih južnoslavenskih naroda. Posebno je ukazano na puteve daljih istraživanja.

Već 1964. godine pripremljen je prvi broj Godišnjaka Centra za balkanološka ispitivanja (odnosno broj III/1, ako se uzmu u obzir prva dva broja Godišnjaka bivšeg Balkanološkog instituta). U vremenu od 1964. do 1983. godine Godišnjak je redovno izlazio svake godine, sa vrlo raznovrsnom tematikom i uz saradnju velikog broja domaćih i stranih naučnika. U tom vremenu pokrenuta su i neka druga istraživanja i uspostavljeni prvi trajniji kontakti sa odgovarajućim institucijama i organizacijama. Tako je u Posebnim izdanjima objavljena *Bibliographia Illyrica*, veoma iscrpno bibliografsko djelo upotrebljivo i izvan našeg jezičkog područja, autora Aleksandra Stipčevića.

Kada se Centar za balkanološka ispitivanja donekle konsolidovao u svom radu i kada se pokazala potreba za formulisanjem jedne trajnije orijentacije u njegovom djelovanju, članovi Centra su na sastanku od 23. oktobra 1968. godine, nakon veoma iscrpne diskusije formulisali i predložili Odjeljenju društvenih nauka ANUBiH sljedeću dugogodišnju perspektivu u radu Centra:

Stalni članovi su se saglasili da je Centar do sada radio više kao jedna naučna organizacija koja nije institutskog karaktera. S obzirom na do sada izvršene poslove i na stečena iskustva, došlo je vrijeme da Centar postepeno prelazi na takve poslove koji imaju više institutski karakter. Ovo ne znači da Centar u dogledno vrijeme treba da mijenja i svoju organizacionu strukturu. No, poslove koje bude obavljao treba, po mogućnosti, povezati i sa odgovarajućim prikupljanjem dokumentacije. Isto tako, Centar treba da postepeno prelazi i na šire istraživačke zahvate, kako na terenu, tako i u arhivama, muzejima i bibliotekama, i da na taj način priprema rješavanje krupnijih problema iz naše aktuelne balkanologije.

U vezi sa ovako postavljenom općom koncepcijom daljeg rada Centra, a na osnovu prethodnog prijedloga koji su izradili A. Benac i B. Čović, kao i na osnovu usvojenih zaključaka u okviru jedne temeljite i svestrane diskusije stalnih članova Centra, usvojen je sljedeći višegodišnji plan rada Centra:

1. *Izučavanje materijalne i duhovne kulture ilirskih plemena na Balkanu.* — Iako se Centar ne odriče jedne šire perspektive, u kojoj bi trebalo da obuhvati sve stare balkanske narode (ili možda Imperium Romanum), u sljedećim godinama će se ipak napori koncentrisati na izučavanje materijalne i duhovne kulture ilirskih plemena na Balkanu. U tu svrhu pristupiće se prvo prikupljanju građe, a tek onda izradi jedne serije studija o kulturnom nasljeđu starobalkanskih plemena.

Prikupljanje građe će obuhvatiti arheološku, toponomastičku, onomastičku i historiografsku građu. Cilj ovoga prikupljanja će se sastojati, prvenstveno, u određivanju kulturnih područja, a to znači i u definiranju geografskih oblasti pojedinih etničkih skupina (plemena ili grupe plemena). Na osnovu ovako prikupljene građe prišlo bi se pisanju studija iz pojedinih naučnih oblasti, kao i pisanju većih interdisciplinarnih studija i djela. Ovo bi, u suštini, predstavljalo pristup ka pisanju prave istorije ilirskih plemena i ilirskog etnosa u cjelini.

Da bi ovaj posao tekao ujednačeno i u tačno određenim okvirima, predviđeno je da se u 1969. godini održe dva savjetovanja, i to:

a) savjetovanje sa užim krugom stručnjaka—saradnika o načinu i metodu rada na formiranju ilirskog dokumentacionog Centra i

b) savjetovanje o metodologiji prikupljanja starih balkanskih toponomastičkih relikata.

U vezi sa prvom fazom rada formirao bi se i odgovarajući dokumentacioni centar (višestruke kartoteke), koji bi za sada imao tri sektora:

a) kartoteku materijalne kulture pojedinih ilirskih plemena i geografskih, odnosno etničkih regija, sređenu po principima koji su do sada primjenjivani prilikom sakupljanja građe za ilirsko pleme Delmata i plemena jugoistočnog alpskog područja;

b) kartoteku svih grobnih cjelina sa ilirskog područja, koja bi, u grubim potezima obuhvatala oblast između Jadranskog mora, Drima, Vardara, Južne Morave, Velike Morave, Dunava, Save i Kupe. Materijal iz grobova daje veoma korisnu građu za hronologiju vjerovanja, običaje, tehnička dostignuća, trgovačke, kulturne veze, a isto tako i za etnička opredjeljenja ilirskih plemena. Može se pretpostaviti da bi kartoteka grobnih cjelina obuhvatala oko 4.000 grobova, a sama kartoteka bi bila klasificirana na osnovu pet različitih principa;

c) kartoteku odgovarajućih onomastičkih i toponomastičkih paralela sa područja koja će biti obuhvaćena prethodnim dvjema kartotekama. Na ovom sektoru ipak bi bilo u prvi plan stavljeno područje Bosne, Hercegovine i Dalmacije.

2. *Praćenje rada na proučavanju Tračana, Dačana i drugih istočnobalkanskih starih naroda.* — Ukoliko bi se saglasio Balkanološki institut u Beogradu, Centar bi u dogledno vrijeme proširio

pomenutu ilirsku dokumentaciju i na druga starobalkanska plemena.

U ovom momentu Centar bi preuzeo organizaciju izrade jedne kompleksne bibliografije pod naslovom »*Bibliographia Thraco-Dacica*«. Ta bibliografija bi trebalo da bude izrađena po uzoru i na principima već objavljene bibliografije Aleksandra Stipčevića *Bibliographia Illyrica*. U vezi sa ovim poslom razmotrene su dvije varijante:

a) izrada pomenute bibliografije u saradnji sa balkanološkim institutima u Bukureštu i Sofiji. U ovom slučaju svaka zemlja bi obradila svoje područje, po istim principima i uslovima, a Centar bi preuzeo brigu oko objedinjavanja i publikovanja ovakve bibliografije;

b) izrada cjelokupne bibliografije u Jugoslaviji, pri čemu je razmotrena i mogućnost angažovanja odgovarajućih i zainteresovanih stručnjaka iz Beograda i nekih drugih jugoslovenskih centara.

Članovi Centra su se složili da treba prvo pokušati sa prvom varijantom, jer bi ona donijela dvostruku korist: potpunijoj izradi same bibliografije i uspostavljanju tješnje saradnje sa odgovarajućim institucijama na sasvim konkretnim poslovima. Ukoliko ovi napori ne bi urodili plodom, treba preći na realizaciju druge varijante.

Zaključeno je, isto tako, da se priđe objavljivanju dopuna bibliografije Aleksandra Stipčevića *Bibliographia Illyrica* svakih pet godina.

(Kao poželjan posao Centra u jednoj daljoj perspektivi, spomenuta je i izrada bibliografije o Vlasima, kao i izrada zbornika izvora o Vlasima, koji za sada potpuno nedostaje.)

3. U pogledu rada na *izučavanju antičkog doba naše zemlje*, Centar će se posebno angažovati na kritičkom praćenju studija o ovom periodu, na iniciranju istraživanja sintetskog karaktera, posebno na izučavanju ekonomike antičkog doba u našoj zemlji. U vezi s tim Centar će organizovati odgovarajuća savjetovanja na kojima bi se odredili pravci daljeg rada i sagledale mogućnosti za pripremanje sintetskog pregleda antičkog doba u našoj zemlji.

4. *Proučavanje romanskih jezičkih elemenata na području Hercegovine i Crne Gore.* — Ova istraživanja su potrebna zbog toga što su navedena područja relativno slabo proučena iz ovog aspekta, a očekuje se vrlo interesantna građa. Pored ostalog, ona će doprinijeti i daljem proučavanju romansko-slavenske simbioze, što je, sigurno, vrlo aktuelan naučni problem u našoj zemlji.

5. *Izučavanje istorijske i kulturne problematike perioda seobe naroda.* — Ovim izučavanjem bilo bi obuhvaćeno:

a) kompletiranje slike o stanju istraženosti ovog perioda,

b) iniciranje fundamentalnih istraživanja najvažnijih punktova, — i

c) davanje podrške odgovarajućim institucijama za rad na proučavanju ovog perioda.

Pošto je na području sjeverne i istočne Bosne, kao i u nekim drugim predjelima Bosne i Hercegovine, došlo do otkrića izuzetno važnih ostataka najstarije materijalne kulture Slavena, Centar će preuzeti na sebe neposrednu brigu u vezi s daljim istraživanjima ovih ostataka i publikovanjem ove izuzetno važne naučne građe. Treba napomenuti da su ovo jedini nalazi ove vrste u Jugoslaviji i da predstavljaju veliku naučnu vrijednost ne samo za našu zemlju nego i za proučavanje Južnih Slavena i njihovog doseljenja u cjelini. Centar će publikovanjem rezultata ovih istraživanja doprinijeti i svojoj daljoj afirmaciji, kao i afirmaciji naučnih stremljenja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

6. *Sistematsko proučavanje relikata ranijih istorijskih i kulturnih faza u običajima i tradiciji balkanskih naroda.* — Ovo proučavanje bi se u dogledno vrijeme ograničilo na zapadna i centralna balkanska područja, vezujući se za već započeti posao u 1968. godini. Ovaj posao je od osobitog interesa za Centar, pošto treba da pruži podatke i za retrospektivno proučavanje starih balkanskih naroda.

7. S obzirom na svoj karakter, u okviru *osmanističkih istraživanja* Centar treba da preuzme na sebe tretiranje nekih općebalkanskih ključnih pitanja, kao što su: opće osmanske ustanove, ekonomsko-socijalne prilike, migracije na Balkanu u tursko doba i sl. (uključujući i tzv. neobalkanistiku).

Da bi se sistematski pristupilo ovom poslu, Centar će u 1969. godini organizovati i treće uže savjetovanje, na temu: »Metodologija istraživanja etničkih, ekonomskih i društvenih struktura u osmanskom periodu«.

8. U idućem periodu treba preduzeti ozbiljne korake na učvršćivanju *saradnje sa balkanološkim institutima i centrima* u našoj zemlji i u drugim evropskim zemljama. To je preduslov za dalju afirmaciju samog Centra u naučnom svijetu.

9. Neophodno je pristupiti *formiranju vlastite biblioteke,* koja bi sadržavala osnovnu tekuću balkanološku literaturu, kao i literaturu koja je vezana uz problematiku na kojoj Centar radi.

10. Potrebno je osigurati redovno *publikovanje Godišnjaka* Centra, kao i objavljivanje studija, monografija, korpusa i sinteza koje se odnose na program rada Centra.

Na osnovu ovako sačinjene opće orijentacije, koju je potvrdilo i Odjeljenje društvenih nauka, donesena su i tri dosadašnja petogodišnja plana (1971—1975, 1976—1980 i 1981—1985), od kojih su dva već realizovana a ovaj posljednji je u fazi ostvarivanja.

Ovdje treba napomenuti da je Centar angažovao u stalni radni odnos nekoliko mlađih stručnjaka. To su: mr Edina Alirejsović-Šebić, romanist (od 1966. god.), dr Živko Mikić, antropolog (od 1972. god.), mr Blagoje Govedarica, arheolog (od 1973. god.) i Sead Čerkez, slikar-ilustrator (od 1973. god.). Svi oni danas rade u Centru i umnogome su doprinijeli organizaciji rada i rješavanju određenih naučnih problema u Centru (posebno su bili angažovani u terenskim istraživanjima). Neko vrijeme je u Centru bila zaposlena Ljeposava Vekić-Čović (dokumentacija i bibliografija), a honorarno je radio i Nedžad Hadžidedić (etnologija).

Detaljni podaci o djelatnosti Centra u pojedinim godinama rednovno su registrovani u odgovarajućim sveskama Godišnjaka, u rubrici »Hronika«. Ovdje ćemo samo ukazati na nekoliko najvažnijih ostvarenja u okviru tri pomenuta petogodišnja plana.

Pored ranijih simpozijuma, Centar je u ovom periodu organizovao još tri simpozijuma i dva naučna skupa u obliku okruglog stola. To su:

1) *Vlasi u XV i XVI vijeku,* međunarodni simpozijum, održan u Sarajevu 1972. godine. Bio je ovo, u suštini, nastavak tretiranja one iste problematike koja je bila predmet diskusije na naučnom skupu o srednjovjekovnom katunu. Izneseno je mnogo novih podataka o društveno-ekonomskim prilikama kod Vlaha u ta dva vijeka, a potaknuta su i nova istraživanja u tom pravcu.

2) *Utvrđena ilirska naselja,* međunarodni simpozijum, održan u Mostaru 1974. godine. Na ovom skupu je tretirana naseobinska kultura, odnosno odbrambeni sistem ilirskih plemenskih zajednica. Izišle su na vidjelo razlike među određenim plemenskim zajednicama, što doprinosi njihovom teritorijalnom odvajanju i na ovaj način. Posebno su bile značajne uočene paralele sa odgovarajućim utvrđenim naseljima u susjednim zemljama (Rumuniji, Bugarskoj, Italiji, Albaniji), jer su zahvaljujući njima otvorene mogućnosti i za šira razmatranja.

3) *Mehanizam procesa neolitizacije u određenim dijelovima Evrope,* međunarodni okrugli što, održan u Sarajevu 1977. godine, a organizovan u saradnji sa odgovarajućim institutima Poljske akademije nauka iz Krakova. Radi se o prvom od četiri naučna skupa predviđena u okviru saradnje sa naučnim institutima u Krakovu. Cilj je tih skupova da doprinesu rasvjetljavanju nekih bitnih procesa u određenim praistorijskim periodima, onih procesa koji su — u krajnjoj liniji — doveli do formiranja jednog broja paleoevropskih zajednica.

4) *Prelaz iz neolita u bronzano doba,* međunarodni okrugli sto, održan u Sarajevu 1981. godine, u okviru iste poljsko-jugoslavenske saradnje (prethodno je održan drugi po redu skup u Krakovu — 1979. godine). Na ovom skupu u Sarajevu raspravljano je o jednom od najvažnijih preloma u evropskoj praistoriji: o definitivnom prelasku na upotrebu metalnih oruđa i oružja, što je znatno ubrzalo dalji razvoj paleoevropskih zajednica na društvenom, ekonomskom i kulturnom planu.

5) *Duhovna kultura Ilira,* jugoslavenski simpozijum, održan u Herceg Novom 1982. godine, u saradnji sa Odborom za arheologiju Crnogorske akademije nauka i umjetnosti. Razmatrana su četiri aspekta ilirske duhovne kulture — umjetnost, kult mrtvih, religija i jezik — u praistorijskom i antičkom vremenu. Ovim, petim po redu, simpozijumom sa ilirskom problematikom zaokružen je predviđeni slijed takvih skupova. Oni su, u cjelini, veoma mnogo doprinijeli razvoju ilirologije kod nas i u svijetu, a što je najvažnije: ukazali su na potrebu nekih prioritetnih istraživanja u izučavanju materijalne i duhovne kulture ilirskih društvenih zajednica.

Paralelno sa navedenim naučnim skupovima, Centar je organizovao i više stručnih savjetovanja, sa ciljem da pripremi okvir i metod rada na određenim problemima u Jugoslaviji ili na Balkanu. Spomenućemo ovdje neka od tih s a v j e t o v a n j a:

— *O dokumentacionom centru* u samom Centru za balkanološka ispitivanja (Sarajevo 1969. g). Na tom savjetovanju je dogovorena metodologija izrade višestruke kartoteke svih grobnih nalaza sa ilirskih i nekih susjednih područja u Jugoslaviji. Kartoteka bi obuhvatala sve grobove iz praistorijskih perioda, a djelimično i one iz antičkog doba. Na taj način bi se dobila korisna građa za izučavanje hronoloških problema, kulturnih veza, tehničkih dostignuća, običaja, vjerovanja, ekonomskih veza, a poslužila bi i pri etničkim opredjeljivanjima. — Na osnovu zaključaka sa ovog savjetovanja pristupilo se odmah i neposrednom radu.

— *O metodologiji sakupljanja starih balkanskih toponomastičkih relikata* (Sarajevo 1969. g.). Savjetovanje je imalo jugoslavenski karakter, a cilj mu je bio da sagleda postojeće stanje i doprinese izradi planova i određivanju prioriteta u ovoj oblasti. — Na osnovu zaključaka ovog savjetovanja pokrenuti su radovi u samom Centru i u nekim drugim jugoslavenskim institucijama.

— *O izradi »Praistorije jugoslavenskih zemalja«* (Slavonski Brod 1972. g.). Uz prisustvo velikog broja jugoslavenskih stručnjaka, na savjetovanju je vođena rasprava o potrebi i mogućnostima izrade ovakvog sintetskog djela, o osnovnoj koncepciji djela i o organizaciji rada na njegovoj realizaciji. Ovom prilikom je izabrana i redakcija koja će rukovoditi čitavim poslom. — Već iduće godine ova redakcija je razradila sve koncepcijske pojedinosti, odredila fizionomiju svih pet tomova Praistorije i izabrala autore za prva tri toma. Čitav dalji rad se odvijao u organizaciji Centra (sredstva za pripremanje tekstova i ilustracija obezbijedila je Samoupravna interesna zajednica nauke Bosne i Hercegovine).

— *O izradi kartoteka materijalne i duhovne kulture paleobalkanskih naroda* (Sarajevo 1976. g.). Na ovom savjetovanju su uzeli učešće predstavnici odgovarajućih institucija iz Grčke, Rumunije, Bugarske i Jugoslavije, jer je ono i održano na inicijativu AIESEE. Predstavnici Centra su izradili uvodni referat, na osnovu već stečenih iskustava u radu na pomenutoj kartoteci grobnih nalaza. — Predstavnici drugih balkanskih zemalja su — uz izvjesne dopune — prihvatili metod rada koji je već utvrđen i [illegible]

— *O stanju istraživanja antičkog doba o Jugoslaviji* (Sarajevo 1977. g.). I ovo savjetovanje je imalo općejugoslavenski karakter. Veoma je značajna bila procjena dostignuća u izučavanju antičkog doba u zemlji, a kao prioritetni problemi za buduća istraživanja označena su i pitanja romanizacije, pitanje protoantike, ekonomska kretanja pod rimskom vlašću, urbanizacija i neki kulturni aspekti. — Centar je kasnije formirao grupu od pet svojih članova koji su u 1981. i 1982. detaljnije proučili čitav problem i izdvojili konkretne oblasti o kojima bi se danas mogle pripremiti šire monografske studije.

Pored rednovnog objavljivanja *Godišnjaka*, Centar je u proteklih 20 godina publikovao i nekoliko značajnijih monografskih i drugih djela. To su sljedeća djela:

Fanula Papazoglu, *Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba*, 1969. godine;

Ivo Bojanovski, *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, 1974. godine;

Špiro Kulišić, *Stara slavenska religija u svjetlu novijih istraživanja*, 1979. godine;

Živko Mikić, *Stanje i problemi paleoantropoloških istraživanja u Jugoslaviji*, 1981. godine;

Aleksandar Stipčević, *Prilozi sistematizaciji elemenata religioznog simbolizma u Ilira*, 1981. godine;

Aleksandar Stipčević, *Bibliographia Illyrica*, 1967. godine (i dva suplementa 1974. i 1978) godine);

Aleksandar Stipčević, *Antička arheološka bibliografija Jugoslavije*, 1975. godine.

U okviru svoje izdavačke djelatnosti Centar se od 1973. godine intenzivno bavio pripremama za izradu, samom izradom (tekstovi i ilustracije) i objavljivanjem pojedinih tomova »*Praistorije jugoslavenskih zemalja*«. Za pet godina dovršeni su tekstovi i ilustrativni materijal za prva tri toma ovog djela, u kojima su obrađeni: poleolitsko i mezolitsko doba (I), neolitsko doba (II) i eneolitsko doba (III). U obradi ovih perioda učestvovali su najeminentniji stručnjaci iz Jugoslavije, dok je sve ilustracije priredio ilustrator Centra. Štampanje i prodaju ova tri toma — kao i sljedeća dva — preuzela je na sebe IGKRO »Svjetlost« u Sarajevu.

Prva tri toma izišla su iz štampe sredinom 1979. godine. Neposredno iza toga prišlo se izradi četvrtog toma (bronzano doba). Ovaj tom je završen u prvoj polovini 1982. godine, tako da će do polovine 1983. godine biti predstavljen javnosti. Konačno, već je načinjena definitivna koncepcija petog, završnog toma (željezno doba i geneza odgovarajućih plemena), te će tako, kako se predviđa, u toku iduće dvije godine biti završeno objavljivanje ovog djela.

Nema nikakve sumnje da je izdavanje »*Praistorije jugoslavenskih zemalja*« veoma značajan naučni poduhvat u našoj zemlji. Treba napomenuti da u Jugoslaviji do sada nije bilo sličnog djela sintetskog karaktera i da su parcijalni podaci bili rasuti po mnogobrojnim časopisima i monografijama. Sada se i naša zemlja svrstava u red onih evropskih zemalja u kojima je već napisano ovakvo sintetsko djelo, a to znači veoma mnogo za ugled arheološke nauke u Jugoslaviji.

Ovim bi bila zaokružena slika o aktivnosti Centra u organizovanju naučnih skupova i u publicističkoj djelatnosti, a to su bili i najvažniji sektori njegova rada. Ovome se, naravno, pridružuje čitav niz drugih aktivnosti koje proističu iz dugogodišnje orijentacije i kratkoročnih planova rada Centra. Među njima veću pažnju zaslužuju sljedeći programski zadaci:

a) Od 1970. godine do današnjih dana kontinuirano se odvijala obrada kartona za *Kartoteku grobnih nalaza* sa ilirskih i nekih susjednih područja. Za proteklih 12 godina u ovu kartoteku su ušli podaci za 2400 grobnih cjelina, sa preko 10 000 crteža pojedinačnih predmeta uglavnom iz praistorijskih i protoistorijskih perioda. Veliki broj stručnjaka iz svih krajeva Jugoslavije učestvovao je u ovom radu i zato pomenuta kartoteka predstavlja i najveći dokumentacioni centar ove vrste u Jugoslaviji. Sada se intenzivno radi u dva osnovna pravca: definitivnom kompletiranju odgovarajućih podataka i numeričkoj obradi tih podataka za njihovu kompjuterizaciju. Na ovom drugom poslu već su postignuti određeni rezultati, a prema planu rada čitava obrada bi trebalo da bude gotova do početka 1985. godine. Bio bi to, onda, prvi primjer primjene kompjuterskog sistema u arheološkoj nauci u Jugoslaviji. Od uspjeha ovog poduhvata zavisiće, sigurno, dalja njegova primjena u zemlji (u mnogim zemljama je taj posao već daleko odmakao).

b) U toku 1972. godine raspravljena je i načinjena koncepcijska osnova za sistematsko istraživanje ilirskih utvrđenih naselja i postaja, poznatih pod imenom *gradine*. Pri tome su uzete u obzir tri faze ovog istraživanja: prva faza — identifikacija, opis i prikupljanje površinskog materijala; druga faza — geodetsko snimanje i sondažno iskopavanje na pogodnim gradinama i treća faza — sistematsko iskopavanje na posebno izabranim gradinskim lokalitetima. U tom okviru Centar je dao inicijativu za ovaj rad na području Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije (u Sloveniji je slično istraživanje već ranije započeto i ono se potpuno uklapa u ovaj projekat). Najviše terenskih istraživanja je izvršeno u Bosni i Hercegovini, zatim u Hrvatskoj, a tek onda u Srbiji i Crnoj Gori.

U Bosni i Hercegovini je prva i druga faza istraživanja obavljena u dva područja: u jugozapadnoj Bosni (Duvanjsko, Livanjsko i Glamočko polje) i u istočnoj Bosni (glasinačko područje). U jugozapadnoj Bosni je od 1973. do 1979. godine obrađen cjelokupan kompleks tamošnjih delmatskih gradina, odnosno 107 lokaliteta. Radi se, naravno, o prvoj i drugoj fazi istraživanja. U Godišnjaku Centra za 1981. godinu objavljeni su rezultati sondažnih iskopava-

nja na određenim gradinama, a cjelokupna monografska obrada ovih gradina je pripremljena za štampu. — Na glasinačkom području su, prema zahtjevima prve i druge faze istraživanja, obrađena 54 gradinska lokaliteta koja će vjerovatno pripadati plemenskoj zajednici Autarijata. Na dvije gradine (Ilijak i Kadića brdo) obavljena su i veća sondažna iskopavanja. Pokazalo se da će sistematska istraživanja na ovom području baciti novo svjetlo na nastanak i razvoj poznate glasinačke kulture.

U Hrvatskoj je preduzeto istraživanje japodskih gradina na Ličkom, Gackom i Krbavskom polju. Obrađeno je oko 50 ovakvih lokaliteta, a na nekim od njih su izvršena i manja sistematska iskopovanja, koja su dala vrlo dobre rezultate. Vjerovatno će svi ovi rezultati biti objavljeni 1984. godine u drugoj monografskoj svesci. — Neka manja istraživanja su obavljena i na liburnskom području u Hrvatskom primorju.

U Srbiji i Crnoj Gori ovaj posao je tek u početnoj fazi.

c) Na planu proučavanja antičkog doba u našoj zemlji treba spomenuti rad na dva veoma značajna k o r p u s a:

— *Epigrafski izvori za proučavanje povijesti Ilira (Rerum Illyricarum fontes epigraphici),* — i

— *Izvori za poznavanje historije i geografije naše zemlje u antici (Fontes rerum Illyricarum).*

d) Zapažen uspjeh postignut je i na polju *antropoloških istraživanja.* U toku posljednjih deset godina, otkako je u njemu stalno zaposlen stručnjak za fizičku antropologiju, Centar za balkanološka ispitivanja je postao jedan od važnih centara za antropološka istraživanja. Ovo tim više što se taj posao radi prema najmodernijim metodama te nauke. Do sada je obrađen osteološki materijal sa mnogih jugoslavenskih nalazišta, kao što su: Titova Mitrovica, Ohrid, Struga, Vinča, Kostolac-Viminacium, Đerdap, Split, Imotski, Ugljevik, Raška Gora i dr. Pored već spomenute sinteze o paleoantropološkim nalazima u Jugoslaviji, sada je u štampi i odgovarajuća sinteza o antropološkim nalazima od kasne antike do srednjeg vijeka sa područja naše zemlje. Centar za balkanološka ispitivanja vrši u isto vrijeme i intenzivnu propagandu u republičkim i pokrajinskim središtima da se priđe širem obrazovanju stručnih antropoloških kadrova, jer je Jugoslavija u ovoj struci danas u dosta velikom zaostajanju.

e) Na osnovu objavljenih radova u Godišnjaku Centra, može se zaključiti da se sistematski i programski radilo još u nekoliko pravaca.

Tu spadaju, npr.:

— *ilirske i rimske komunikacije na sjeverozapadnom Balkanu.* Obrađeno je više pravaca u jadranskom području i u unutrašnjosti, sa ciljem da se izvrše određene korekcije i da se pokuša uspostaviti neki odnos između rimskih i prethodnih, ilirskih komunikacija;

— *mythologicum illyricum.* Objavljen je niz radova u kojima se interpretiraju legende i drugi podaci vezani za ilirsku duhovnu tradiciju (Enhelejci, Jonios i sl.), u kojima se nastoji izvući realna istorijska podloga na kojoj se zasnivaju te legende;

— građa o jeziku i usmenom književnom stvaralaštvu pojedinih grupa *Roma u Jugoslaviji,* kao i obrada paleobalkanskog supstrata u njihovom jeziku. To su izuzetno korisni prilozi za razvoj romologije u Jugoslaviji;

— *romanski jezički elementi* na području sjeverozapadnog Balkana. Objavljen je niz članaka sa podacima iz Hercegovine, jugozapadne Bosne i Crne Gore, koji znače dalji doprinos proučavanju romansko-slavenske simbioze;

— *tradicionalni elementi u seoskoj porodici istočne i južne Srbije.* Prikupljen je obiman materijal sa ovih područja (građa je pohranjena u Centru), a iz te građe su rezultirala i dva veća rada, objavljena u Godišnjacima Centra za 1979. i 1980. godinu;

— istraživanje zemljanih tumula na *Kupreškom polju.* Ova istraživanja su dala neočekivane rezultate — radi se o kultnim tumulima specijalnog karaktera, bez grobnih konstrukcija;

— veći broj *manjih projekata,* istraživanja i radova;

— u skladu sa programima rada, Centar je aktivno učestvovao u radu na dva projekta: »*Toponimija Prigorja*« i »*Nazivlje jadranske faune — etimologija i struktura*«. Pošto se radi o ispitivanjima na teritoriji SR Hrvatske, sa Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti je dogovoreno da ona preuzme na sebe dovršenje obrade, odnosno objavljivanje rezultata istraživanja oba projekta.

Detaljni podaci o ovim, kao i o drugim aktivnostima Centra, mogu se naći u pojedinim brojevima njegovog Godišnjaka.

U proteklih 20 godina Centar za balkanološka ispitivanja je uspostavio veze ili saradnju sa brojnim institucijama u zemlji i inostranstvu. Naročito djelotvorna saradnja u zemlji ostvarena je sa Balkanološkim institutom SANU u Beogradu i sa Jugoslavenskim nacionalnim komitetom za balkanologiju, a treba spomenuti i saradnju sa Jugoslavensko-talijanskim komitetom za izučavanje praistorije obje strane Jadrana. Kada je riječ o saradnji sa inostranim institucijama, u prvom planu je saradnja sa odgovarajucim institucijama Poljske akademije nauka — Odjel u Krakovu (zajedničko organizovanje naučnih skupova, razmjena stručnjaka i literature) i sa Akademijom nauka u Heidelbergu (Međunakademijska balkanska komisija i razmjena stručnjaka). Relativno dobre veze su ostvarene sa Balkanološkim institutom u Ateni, odgovarajućim institucijama Bugarske akademije nauka u Sofiji, Austrijske akademije nauka u Beču, zatim Akademije nauka SSSR, te određenim univerzitetskim i drugim institutima u Italiji, Saveznoj Republici Njemačkoj, Demokratskoj Republici Njemačkoj, Francuskoj, Čehoslovačkoj, Rumuniji, Sjedinjenim Američkim Državama i drugim zemljama.

*
* *

I pored ovako obimne djelatnosti, kao i velikog broja ostvarenih korisnih, pa i značajnih rezultata, Centar ipak nije bio u mogućnosti da u cjelini realizuje zadatke postavljene u pojedinim svojim planovima. Daleko najviše je učinjeno na području ilirologije, odnosno paleobalkanologije u jednom užem smislu. Ostalo je izvan pravog interesa i čvršće organizacije istraživanje Panona (radi razgraničenja sa Ilirima), a isto bi se moglo reći i za neke druge paleobalkanske etničke zajednice. Nije urađena tračka bibliografija, koja je trebalo da bude pandan ilirskoj bibliografiji (nisu se mogli angažovati autori). I najzad, relativno malo je urađeno na iniciranju istraživanja ranoslavenskog perioda, koja bi — u ovom okviru — trebalo da doprinesu daljem rasvjetljavanju romansko-slavenske simbioze na ovim našim prostorima. Pa ipak, Centar je zahvaljujući svojim članovima, zatim stručnjacima koji u njemu stalno rade, kao i saradnji velikog broja vanjskih saradnika — ispunio, u osnovnim linijama, što se od njega očekivalo. Ono što je ostalo neizvršeno ili nedovršeno predstavlja samo izazov i podstrek da se ulože dodatni napori kako bi se i to pokrenulo ili privelo kraju.

Za pet godina će se navršiti četvrt stoljeća postojanja i rada Centra za balkanološka ispitivanja. Za tih pet godina treba završiti jedan ciklus njegove djelatnosti. To, među ostalim, podrazumijeva i dovršavanje objavljivanja »Praistorije jugoslavenskih zemalja«; suorganizovanje iliro-tračkog simpozijuma (koji bi, možda, pokrenuo i izradu tračke bibliografije); kompletiranje i definitivnu kompjuterizaciju kartoteke grobnih nalaza; objavljivanje prvih monografija o gradinskim naseljima; dovršavanje istraživanja na Kupreškom polju i Glasincu; organizovanje jugoslovensko-poljskog okruglog stola; pripremu i eventualno objavljivanje prvih monografskih djela o nekim aspektima antičke kulture kod nas i slično.

Nakon ovog perioda sigurno će se ukazati potreba da se temeljito pripremi i sačini jedna nova dugogodišnja orijentacija rada Centra. U tom novom dokumentu će, sigurno, mnogo značajnije mjesto zauzeti problemi iz oblasti paleoetnologije, oni iz ranoslavenskog perioda, a, takođe, znatno veća briga biće posvećena drugim paleobalkanskim etničkim zajednicama, njihovoj antropogenezi, te određenim problemima iz antičkog doba.

Da bi se došlo do te faze, treba dovršiti ono što je započeto u prve dvije decenije njegovog postojanja. Centar će u takvoj aktivnosti živjeti idućih pet godina.

ANU
ВіН
АНУ
БиХ

VINGT ANS DE L'ACTIVITÉ DU CENTRE D'ÉTUDES BALKANIQUES DE L'ACADÉMIE DES SCIENCES ET DES ARTS DE BOSNIE ET HERZÉGOVINE

INTRODUCTION

Parmi les trois grandes péninsules méditerranéennes, seulement les recherches du passé plus loin et plus proche de la Péninsule balkanique ont devenu une branche particulière scientifique et interdisciplinaire — balkanologie. La formation et le développement de cette discipline scientifique très importante a été conditionné bien sûr par la position géographique des Balkans et par son rôle dans les mouvements culturels et ethniques. Située dans la région frontière entre l'Europe, l'Asie et l'Afrique, la Péninsule balkanique a été durant des siècles et des millénaires le centre de différents mouvements migratoires et des mélanges culturels, linguistiques et politiques. C'était toujours un bastion sur lequel se sont rencontrés les différents éléments ethniques et culturels et il n'est pas étonnant qu'au cours des siècles y a été formé un mozaïque des amalgames ethniques, culturels et linguistiques, ce qui a provoqué un intérêt énorme de la publicité culturelle et scientifique, celle balkanique, européenne et hors européenne pour cette région. Le rôle très important ont eu les éléments suivants: substrats ethniques les plus anciens, développement de la civilisation hellénique et hellénistique, rapports avec la culture romaine et byzantine, ainsi que les circonstances politiques, socio-économiques et culturelles au Moyen âge et à l'époque postérieure. Les recherches de tous ces éléments et des rapports sont d'un intérêt particulier pour la Yougoslavie, pour les autres peuples balkaniques et pour toute la publicité scientifique européenne. Mais, il ne faut pas oublier que les nombreuses influences culturelles ont coulé par les Balkans ou des Balkans vers le Bassin danubien, vers l'Europe centrale et vers quelques autres régions européennes.

Ayant en vue une telle importance des Balkans pour la culture et l'histoire européenne, on peut constater qu'on a formé, dans le domaine de la balkanologie, les commissions, les centres et les instituts en Autriche, en Allemagne fédérative, Hongrie, URSS, Roumanie, Grèce, USA et dans les nombreux autres pays. Certains parmi eux ont le caractère général, tandis que les activités des autres sont dirigées seulement vers quelques aspects de la balkanologie. Il existe aujourd'hui aussi l'Association internationale d'études sud-est européennes qui coordonne les différents aspects d'études balkanologiques et des rapports internationaux dans ce sens. Dans les nombreux pays ont été formés les comités nationaux pour la balkanologie, par lesquels l'Union internationale réalise sa coordination. L'aspect le plus accentué de collaboration internationale sont, bien sûr, les congrès balkanologiques et on les organise alternativement dans certains pays balkaniques. Le suivant congrès sera organisé en 1984 à Belgrad.

La balkanologie, dans son sens actuel, a commencé à se développer au XIXème siècle, et elle a obtenu de plus en plus d'importance avec l'augmentation de l'intérêt politique de certaines forces politiques pour l'espace balkanique. Ça ne signifie pas qu'il n'a pas existé auparavant un intérêt particulier pour les Balkans. Il a été surtout dirigé vers les études de la civilisation égéenne et hellénique, vers la culture hellénistique et les influences de cette partie du monde antique aux certaines civilisations européennes. A ce temps-là le rôle principal ont eu l'archéologie et la philologie classique, tandis que l'intérêt pour certains phénomènes culturels et autres postérieurs a été incomparablement plus faible. Le plain caractère multidisciplinaire a eu la balkanologie déjà à la fin du siècle passé et au début de ce siècle; alors on commence la formation de toutes ces formes institutionnelles dont on a parlé ici.

DÉVELOPPEMENT DE LA BALKANOLOGIE EN BOSNIE ET HERZÉGOVINE

Sarajevo, comme le centre république, a une assez longue tradition dans le domaine balkanologique. Depuis la fondation du Musée national en 1888 ont été commencées les recherches et le ramassage de données se rapportant au passé culturel et aux richesses naturelles de la Bosnie et Herzégovine. Le dr Karl Patsch avait fondé dans le Musée national l'Institut des recherches des Balkans (Institut für Balkanforschung). Cet Institut a existé jusqu'à l'an 1918. Le but de cet institut spécifique dans les Balkans a été de ramasser la documentation et d'étudier l'histoire, la langue et la culture des pays balkaniques avoisinants (du Monténégro et de l'Albanie surtout, et aussi de la Serbie, de la Bulgarie et de la Roumanie).

Dans la période entre les années 1904 et 1918 dans l'Institut des recherches des Balkans a été fondée une assez riche bibliothèque, on a ramassé une grande collection de cartes géographiques, une importante photodocumentation etc. On a publié régulièrement la publication sous le titre »Zur Kunde der Balkanhalbinsel« et on a édité encore deux séries: »Reisen und Beobachtungen« et »Quellen und Forschungen«. La première de ces deux séries a été publiée en quinze tomes. Par toutes ces activités, Institut für Balkanforschung a obtenu la réputation internationale.

Mais, après la chute de la monarchie austro-hongroise, Institut für Balkanforschung a été supprimé et sa bibliothèque et l'autre documentation a été réunie à la bibliothèque du Musée national. Ainsi, a été terminée la première phase d'études balkanologiques en Bosnie et Herzégovine, c'est à dire à Sarajevo.

Le prof. Henrik Barić a fait un essai plus serieux de réanimer les études balkaniques en Yougoslavie ancienne. Il a formé à la chaire de linguistique comparative à Belgrad le Séminaire de philologie albanaise et il a animé la publication »Arhiv za arbanašku starinu, jezik i etnologiju« (Archives pour l'antiquité albanaise, la langue et l'ethnologie), et il a engagé un certain nombre de collaborateurs du pays et de l'étranger. Il a animé aussi la publication »Biblioteka za arbanašku starinu, jeziku i etnologiju« (Bibliothèque pour l'antiquité albanaise, la langue et l'ethnologie), dont on a publié quatres livres. De cette manière, le centre pour les études balkaniques a été délogé à Belgrad et il a eu une certaine réputation internationale. A cette réputation a contribué aussi l'existence d'un Institut balkanique (plutôt du caractère privé), dirigé du 1934 au 1941 par les professeurs-balkanologues connus — Milan Budimir et Petar Skok. Cet Institut a publié quelques publications spéciales et on a activé la publication du recueil »Révue internationale des études balkaniques«.

Mais, le début de la guerre 1941 a interrompu cette activité sur la balkanologie à Belgrad et elle a été réanimée même par la fondation de l'Institut balkanologique de l'Académie serbe des sciences et des arts en 1969.

Le prof. Henrik Barić a déménagé à Sarajevo après la libération du pays en titre du professeur de l'Université. Il a activé l'initiative pour la formation d'une nouvelle institution balkanique à Sarajevo. La Société savante de Bosnie et Herzégovine a soutenu cette initiative et en 1954 a été fondé l'Institut balkanique dans le cadre de la Société savante. Le but de cet Institut a été d'étudier les rapports réciproques des langues vivantes balkaniques à travers des siècles et leurs rapports avec les anciennes langues balkaniques, illyrienne et thrace et aussi d'étudier les influences culturelles réciproques des peuples balkaniques.

Le prof. Barić a dirigé l'activité de l'Institut dans cette direction, il a engagé les collaborateurs et initié certaines publications. Il a été rédacteur du premier numéro de l'Annuaire et de deux publications spéciales (H. B a r i ć, *Istorija arbanaškog jezika* et

M. Filipović, *Has pod Paštrikom)* et on a préparé aussi la publication de I. Ajeti, *Istorijski razvitak gegijskog govora Arbanasa kod Zadra.*

Après la mort du prof. Barić en 1957 commence une période de stagnation dans le développement de cette institution qui dure jusqu'à l'année 1959.

En 1959 le prof. Milenko Filipović fut nommé directeur de l'Institut et il a changé, dans certain sens, la conception de l'activité de cette institution. Ayant en vue que le nouveau directeur a été ethnologue, c'était jusqu'à un certain point compréhensible. Le Conseil scientifique a fait la nouvelle structure de l'organisation. D'après le nouveau schéma, l'Institut balkanique a dû avoir plusieurs sections, s'occupant des disciplines suivantes: l'ancienne histoire avec l'archéologie, l'histoire du Moyen âge et de l'époque turque, les langues balkaniques et les autres, la littérature balkanique, l'économie des Balkans, la sociologie et la démographie, l'ethnologie et le folklore, la géographie des Balkans. Mais, pour réaliser un tel programme, il a fallu engager plusieurs spécialistes dans l'Institut même et un grand nombre de collaborateurs, ainsi que procurer les moyens financiers.

La Société savante n'a pas eu la possibilité d'assurer toutes les conditions nécessaires pour l'activité de cet Institut et l'organisation proposée n'a pas pu être réalisée. Au cours de deux années, a été publié un numéro de l'Annuaire, on a organisé un symposium traitant de ce thème.

Vers la fin de l'année 1961, la Présidence de la Société savante a conclu qu'il n'existent pas les conditions pour un travail systématique (entretemps le prof. M. Filipović avait déménagé à Belgrad), et on a proposé à la Section des sciences historiques et philologiques de trouver une solution plus favorable. Cette Section a proposé de supprimer l'Institut balkanique et de former le Centre d'études balkaniques, dans le cadre de cette Section. Ainsi, à la fin de l'année 1962, la Présidence de la Société savante a donné la décision pour la formation du Centre d'études balkaniques.

ACTIVITÉS DU CENTRE D'ÉTUDES BALKANIQUES DANS LA PÉRIODE ENTRE LES ANNÉES 1963—1983

Dans le rapport sur la formation du Centre d'études balkaniques ont été accentuées les principales directions de son activité. »Le but de ce Centre est d'étudier la langue, la vie et la culture des pays balkaniques. Le Centre s'occupera des études comparatives dans les pays avoisinants et il aura une bonne collaboration avec les organisations, les institutions et les collaborateurs dans les autres pays balkaniques, s'occupant des recherches semblables«.

»Dans le cadre de ses activités le Centre va ramasser, étudier et publier les matériaux, ensuite préparer et publier les études et les travaux scientifiques du domaine de ses activités. Le Centre va effectuer ses activités dans le domaine des publications par son Annuaire (Godišnjak) et ses publications spéciales«.

Le directeur du Centre est, dès le début de sa formation, le dr Alojz BENAC. Les membres permanents du Centre sont les spécialistes les plus éminents de tous les centres républiques et les premiers membres ont été les spécialistes suivants: Alojz Benac (Sarajevo), Borivoj Čović (Sarajevo), Stane Gabrovec (Ljubljana), Milutin Garašanin (Beograd), Esad Pašalić (Sarajevo, décédé en 1967), Duje Rendić-Miočević (Zagreb) et Mate Suić (Zagreb). Un peu plus tard ont été choisis les membres suivants: Franjo Barišić (Beograd), Radoslav Katičić (Zagreb, maintenant Wien), Branislav Đurđev (Sarajevo, maintenant Novi Sad), Nedim Filipović (Sarajevo), Špiro Kulišić (Beograd), Mihail Petruševski (Skopje), Fanula Papazoglu (Beograd), Branimir Bratanić (Zagreb), Idriz Ajeti (Priština) et Nikola Tasić (Beograd).

Le Centre d'études balkaniques réalise ses activités aujourd'hui comme une section scientifique de la Section des sciences humaines de l'Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine. Grâce à une telle structure de membres, leur engagement, ainsi que grâce à l'appui de l'Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine, le Centre a pu réaliser les résultats qui le représentent aujourd'hui dans le domaine de la balkanologie. Les membres permanents organisent une fois par an leur réunion où on discute de toutes les questions rélévantes du domaine de leurs activités.

Ayant en vue que Sarajevo est par la tradition un centre important pour les études des périodes anciennes (les mérites à cet égard a le Musée national), on a décidé que le Centre d'études balkaniques s'occupe avant tout, des recherches paléobalkaniques (environ dès l'époque néolithique jusqu'au Xème siècle de n. è), et dans le sens restreint de l'osmanistique.

Déjà à la première réunion des membres du Centre, on a décidé que le Centre s'occupe des disciplines suivantes: histoire, archéologie, linguistique, philologie, épigraphie, paléoethnologie, anthropologie et osmanistique.

Dans une telle orientation a été fait le premier programme à long terme (1964—1970), dans lequel la place la plus importante a eu la préparation et l'organisation de trois symposiums illyriens, ainsi que la publication des matériaux de ces réunions. Ce programme a été réalisé dans l'ordre suivant:

1. En 1964 a été organisé le symposium sur la »Délimitation territoriale et chronologique des Illyriens à l'époque préhistorique«.

2. En 1966 le Centre a organisé le symposium »Les Illyriens à l'époque antique«.

3. Le troisième symposium intitulé »Eléments ethniques préslaves dans les Balkans dans l'ethnogénie des Slaves du sud« a été organisé en 1968.

Ces symposiums ont eu le caractère international et les matériaux sont publiés dans l'édition »Publications spéciales«. Les résultats de ces réunions scientifiques ont inspiré un grand intérêt dans les pays balkaniques et européens. Après la publication des matériaux de la première réunion disparaissent toutes les thèses panillyriennes dans la science européenne et les recherches de la genèse, de la vie et de la culture des Illyriens se sont dirigées par la nouvelle voie. Ce qui est le plus important, l'archéologie devient le partenaire égal à la linguistique dans l'étude de ces problèmes. Les deux autres symposiums ont démontré compétemment le niveau de connaissance se rapportant à la contribution des communautés illyriennes dans la formation du monde antique plus large et dans l'ethnogénie, c'est-à-dire dans la formation de la culture de certains peuples sud-slaves. Le Centre a déjà en 1964 édité le premier numéro de son Annuaire qui est publié régulièrement chaque année avec les thèmes hétérogènes et en collaboration d'un grand nombre des collaborateurs du pays et de l'étranger.

Déjà quelques années après la formation du Centre il s'est montré la nécessité de faire une orientation plus longue, et les membres du Centre ont formulé en 1968 la suivante perspective à long terme dans l'activité de cette institution:

»Le Centre va entreprendre les activités qui ont le caractère institutionnel, il faut commencer ramasser la documentation, il faut élargir les recherches, tant sur le terrain que dans les archives, les musées et les bibliothèques, pour qu'on puisse résoudre les problèmes plus compliqués du domaine de la balkanologie actuelle.

Sur la base d'une telle conception générale, on a fait un programme à long terme qui embrasse les activités suivantes:

1. *Les recherches de la culture matérielle et spirituelle des tribus illyriennes dans les Balkans.*

2. *La coordination du travail sur les études des Thraces, des Daces et des autres anciens peuples des Balkans orientaux.*

3. Dans le domaine *des recherches de l'époque antique de notre pays,* le Centre sera engagé surtout sur les études critiques traitant de cette période, ensuite le Centre va initier les recherches du caractère synthétique surtout les recherches se rapportant à l'économie de l'époque antique à notre pays. Le Centre va organiser les conférences auxquelles on doit déterminer les directions de l'activité suivante et la possibilité de préparer un aperçu synthétique embrassant l'époque antique en Yougoslavie.

4. *Les recherches des éléments romans dans la région de l'Herzégovine et du Monténégro.*

5. *Les recherches concernant les problèmes historiques et culturels des périodes de migration des peuples.*

6. *Les recherches systématiques des restes provenant des phases historiques et culturelles plus anciennes et ayant survecu dans les coutumes et la tradition des peuples balkaniques.*

7. Dans le cadre de l'activité du domaine de *l'osmanistique*, le Centre doit entreprendre les études de quelques questions-clé de la balkanologie en général, ainsi que les institutions osmanes, conditions économiques et sociales, migrations dans les Balkans à l'époque turque et semblable.

8. *La collaboration plus intensive avec les institutions en Yougoslavie et à l'étranger.*

9. *Compléter la bibliothèque du Centre.*«

Sur la base de cette orientation générale on a fait les nouveaux programmes à long terme (1971—1975, 1976—1980, 1981—1985).

Sur le réalisation de ces programmes ont été engagés dans le Centre les suivants spécialistes pérmanents: mr Edina Alirejsović, romaniste (dès l'année 1966), dr Živko Mikić, anthropologue (dès l'année 1972), mr Blagoje Govedarica, archéologue (dès 1973) et Sead Čerkez, peintre-illustrateur (dès 1973). Tous ces spécialistes travaillent aujourd'hui dans le Centre et ils ont beaucoup contribué à l'organisation du travail et à l'éclaircissement de certains problèmes scientifiques (ils ont été surtout engagés dans les recherches de terrain). Un certain temps, dans le Centre ont été engagés Ljeposava Vekić-Čović (sur la documentation et la bibliographie) et Nedžad Hadžidedić (sur l'ethnologie).

Les données détaillées sur l'activité du Centre dans chaque année ont été régistrées dans la rubrique »Chronique«, publiée à la fin de chaque Annuaire. Nous allons présenter ici les réalisations les plus importantes dans le cadre de ces trois programmes à long terme, cités plus haut.

A côté des symposiums illyriens, déjà cités, le Centre a organisé encore trois symposiums et deux réunions scientifiques en forme de la table ronde. Ce sont les réunions suivantes:

1. »*Les Valaques au XV*ème *et XVI*ème *siècle*«, symposium international organisé à Sarajevo en 1972.

2. »*Les agglomérations fortifiées illyriennes*«, symposium international organisé à Mostar en 1974.

3. »*Le méchanisme du processus de néolithisation dans certaines régions de l'Europe*«, table ronde internationale organisée à Sarajevo en 1977 (en collaboration avec la Commission archéologique de l'Académie polonaise des sciences de Cracovie).

4. »*La transition du néolithique à l'âge de bronze*«, table ronde internationale organisée à Sarajevo en 1981 (en collaboration avec la Commission archéologique de l'Académie polonaise des sciences de Cracovie).

5. »*La culture spirituelle des Illyriens*«, symposium yougoslave organisé à Herceg-Novi en 1982 (en collaboration avec le Comité archéologique de l'Académie des sciences et des arts du Monténégro).

Le Centre a organisé aussi quelques conférences spécialisées, parmi lesquelles il faut mentionner: *conférence sur la formation d'un centre de documentation;* l'autre *sur la méthodologie de ramassage des anciens restes toponomastiques; sur la publication de la Préhistoire des pays yougoslaves; sur la formation du fichier se rapportant à la culture matérielle et spirituelle des peuples paléobalkaniques; sur l'état des recherches de l'époque antique en Yougoslavie* et semblable.

Le Centre a publié régulièrement sa publication *Godišnjak* et pendant vingt ans passés il a publié plusieurs monographies importantes. Les données sur l'activité éditrice de cette institution sont publiées à la fin de cette publication même.

Parmi les activités plus importantes dans le domaine éditrice a été la préparation des textes et des illustrations pour trois premiers tomes de la Préhistoire des pays yougoslaves. Les trois premiers tomes, publiés en 1979 dans l'édition de l'entreprise éditrice »Svjetlost« à Sarajevo, ont embrassé les périodes suivantes: paléolithique et mésolithique, néolithique, énéolithique. Le quatrième tome — l'âge de bronze, sera édité au cours de l'année 1983, tandis que le cinquième — l'âge de fer et la genèse des tribus correspondantes, sera préparé pour la publication au cours de deux années suivantes. De cette manière sera terminée cette entreprise scientifique.

Ça serait l'activité de ce Centre dans le domaine de l'organisation des réunions scientifiques et de l'activité éditrice. Ce sont les domaines très importants de ses activités. Il y faut réjoindre plusieures autres activités qui proviennent de son orientation et de ses programmes à long terme. Parmi les autres activités il faut mentionner:

a) Dès l'année 1970 jusqu'à nos jours on travaille continuellement sur la préparation du *fichier des trouvailles tombales* de la région illyrienne et de quelques régions avoisinantes. Ce fichier a jusqu'à maintenant embrassé les données se rapportant aux 2400 unités tombales, avec plus de 10.000 dessins d'objets particuliers, provenant surtout des périodes préhistoriques et protohistoriques. On travaille maintenant intensivement dans deux directions principales: le complétement définitif des données correspondantes et la préparation numérique de ces données pour l'élaboration mécanique. D'après le programme, tout sera préparé jusqu'au début de l'année 1985.

b) Les collaborateurs du Centre sont engagés une dizaine d'années sur *les recherches systématiques des agglomérations fortifiées illyriennes* — gradina. Dans cette activité existent trois phases de travail: la première phase — identification, description et ramassage des matériaux superficiels, la deuxième phase — plan géodésique et fouilles de sondage et la troisième phase — fouilles systématiques sur les localités bien choisies.

Le Centre a initié les recherches semblables dans les autres républiques.

c) Dans le domaine *des recherches de l'époque antique à notre pays* il faut mentionner l'activité sur les deux corpus très importants: Sources épigraphiques pour l'étude de l'histoire des Illyriens *(Rerum illyricarum fontes epigraphici)* et Sources pour la connaissances de l'histoire et de la géographie de notre pays dans l'Antiquité *(Fontes rerum illyricarum),*

d) Les résultats importants ont été effectués dans le domaine *des recherches anthropologiques.* On a élaboré jusqu'à présent les matériaux osteologiques provenant de nombreuses localités en Yougoslavie. Le Centre a publié une synthèse sur les trouvailles paléo-anthropologiques en Yougoslavie et on a préparé pour la publication dans Godišnjak XXII/20 une autre synthèse se rapportant aux trouvailles anthropologiques depuis lAntiquité récente jusqu'au Moyen âge provenant du territoire de la Yougoslavie.

e) Les collaborateurs du Centre sont engagés aussi sur plusieurs autres thèmes très importants:

— *les voies de communication illyriennes et romaines* dans les Balkans du nord-ouest —on a étudié plusieurs directions dans la région adriatique et dans l'intérieur ayant pour but de faire certaines corrections et de faire certain rapport entre les communications romaines et précédentes, illyriennes;

— *mythologicum illyricum* — on a déjà publié plusieurs contributions dans lesquelles on a fait les interprétations des légendes et des autres données semblables de la tradition spirituelle illyrienne et dans lesquelles on essaye découvrir la base historique sur laquelle se sont fondées ces légendes;

— les données se rapportant à *la langue et la littérature de certains groupes des Romes* en Yougoslavie et l'étude du substrat paléobalkanique dans leur langue, ce sont les contributions très importantes pour le développement de cette discipline scientifique;

— *les éléments linguistiques romans dans la région des Balkans du nord-ouest* — on a publié plusieurs contributions, embrassant les données de la région de l'Herzégovine, de la Bosnie du sud-ouest et du Monténégro, qui signifient la contribution suivante à la recherche de la symbiose romano-slave;

— *les éléments traditionnels dans la famille paysanne de la Serbie orientale et méridionale* — on a déjà ramassé beaucoup de matériel provenant de ces régions et on a publié deux contributions de ce domaine dans Godišnjak 1979 et 1980;

— *les recherches des tumulus sur la Plaine de Kupres* — ces recherches ont donné les résultats très importants. Il s'agit des tumulus de cultes, du caractère spécial, sans construction tombale;

— il y a aussi plusieurs autres *projets plus petits,* des recherches et des travaux.

f) Le Centre a participé activement dans la préparation de deux grands projets intitulés: »*Toponymie de Prigorje*« et »*Termes*

de la faune adriatique-étymologie et structure«. Ayant en vue qu'il s'agit des recherches sur le territoire de la RS Croatie, on a fait l'accord avec l'Académie yougoslave des sciences et des arts que cette Académie se charge de terminer et de publier les résultats des recherches de ces deux projets.

Dans les vingt années passées le Centre a réalisé une collaboration importante avec les nombreuses institutions dans le pays et à l'étranger, mais il s'efforce d'établir la collaboration plus intensive surtout avec les institutions balkanologiques.

*
* *

Mais, malgré tous ces résultats importants, réalisés par le Centre d'études balkaniques dans la période précédente, il reste quelques projets qui ne sont pas réalisés, c'est surtout l'étude des Panones, l'activité sur la préparation de la bibliographie thrace, les études de l'époque antique, les recherches se rapportant à la période slave ancienne et semblable. On doit faire des efforts aditionnels pour que ces activités seront commencées ou terminées.

Dans la période suivante de cinq années, quand sera accompli un quart de siècle de l'existence et de l'activité de cette institution, il faut terminer un cycle de son activité. Cela sous-entend: terminaison de la série »Préhistoire des pays yougoslaves«, sous-organisation du symposium illyro-thrace, complétement et élaboration mécanique des données pour le fichier des trouvailles tombales, éditions des premières monographies sur les localités dites gradina, terminaison des recherches sur la Plaine de Kupres et sur Glasinac, organisation de la quatrième table ronde polono-yougoslave, préparation et eventuellement publication des premières monographies traitant de certains aspects de la culture antique chez nous et semblable.

A la fin on doit constater que le Centre, remerciant à ses membres, aux spécialistes pérmanents qui y travaillent et à la collaboration d'un grand nombre de collaborateurs extérieurs a rempli toutes les attentes et les tâches posés devant cette institution.

STALNI ČLANOVI
CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA

MEMBRES PERMANENTS
DU CENTRE D'ETUDES BALKANIQUES

ANU BiH АНУ БиХ

AJETI Idriz
rođen 1917. u selu Tupale (Gornja Jablanica), SAP Kosovo,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Prištini,
— *lingvistika,*
redovni član Akademije nauka i umjetnosti Kosova.

BARIŠIĆ Franjo
rođen 1915. u Podhumu (Konjic), SR Bosna i Hercegovina,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu
(sada u penziji),
— *vizantologija.*

BENAC Alojz
rođen 1914. u Plehanu (Derventa), SR Bosna i Hercegovina,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu
(sada u penziji),
— *arheologija i istorija starog vijeka,*
redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

BRATANIĆ Branimir
rođen 1910. u Jastrebarskom, SR Hrvatska,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu,
— *etnologija.*

ĆOVIĆ Borivoj
rođen 1927. u Sarajevu, SR Bosna i Hercegovina,
naučni savjetnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu,
— *arheologija,*
dopisni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

ĐURĐEV Branislav
rođen 1908. u Sremskim Karlovcima, SAP Vojvodina,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu
(sada u penziji),
— *istorija*,
redovni član Vojvođanske akademije nauka i umetnosti.

FILIPOVIĆ Nedim
rođen 1915. u Glamoču, SR Bosna i Hercegovina,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu,
— *osmanistika*,
redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

GABROVEC Stane
rođen 1920. u Kamniku, SR Slovenija,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Ljubljani,
— *arheologija*.

GARAŠANIN Milutin
rođen 1920. u Beogradu, SR Srbija,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu,
— *arheologija*,
redovni član Srpske akademije nauka i umetnosti.

KATIĆIĆ Radoslav
rođen 1930. u Zagrebu, SR Hrvatska,
profesor Univerziteta u Beču,
— *lingvistika*,
izvanredni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

KULIŠIĆ Špiro
rođen 1908. u Perastu, SR Crna Gora,
direktor Etnografskog muzeja u Beogradu (sada u penziji),
— *etnologija*.

PAPAZOGLU Fanula
rođena 1917. u Bitolju, SR Makedonija,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu
(sada u penziji),
— *istorija starog vijeka*,
dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti.

PETRUŠEVSKI Mihail
rođen 1911. u Bitolju, SR Makedonija,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Skoplju (sada u penziji),
— *klasična filologija*,
redovni član Makedonske akademije na naukite i umetnostite.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ Duje
rođen 1916. u Splitu, SR Hrvatska,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu,
— *antička arheologija*,
redovni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

ANU BiH AHY БИХ

SUIĆ Mate
rođen 1915. u Postirama na Braču, SR Hrvatska,
redovni profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu,
— *istorija starog vijeka,*
redovni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

TASIĆ Nikola
rođen 1932. u Beogradu, SR Srbija,
naučni savjetnik Balkanološkog instituta SANU u Beogradu,
— *arheologija.*

ANU BiH
АНУ БиХ

ANU
ВіН
АНУ
БиХ

BIBLIOGRAFIJA

IZDANJA CENTRA ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA 1957 — 1983.

Ovim pregledom obuhvaćena su izdanja Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i Balkanološkog instituta kao njegovog prethodnika. Izdanja obuhvataju ove vrste publikacija:

1. *Godišnjak,*
2. *Posebna izdanja,*
3. *Djela,*
4. *Praistoriju jugoslavenskih zemalja.*

Godišnjak je glavna periodična publikacija Centra. Taj časopis pokrenulo je još 1957. godine Naučno društvo N.R. Bosne i Hercegovine kao organ svog Balkanološkog instituta. U tom svojstvu i pod tim imenom izašla su njegova prva dva broja — knjiga I/1 i II. Po osnivanju Centra za balkanološka ispitivanja Godišnjak nastavlja s izlaženjem, sada kao časopis Centra, pa dalji brojevi dobijaju dvostruku numeraciju: III/1 je treći broj Godišnjaka uopšte, a prvi kao časopis Centra. Odmah zatim slijedi još jedna izmjena: Naučno društvo preraslo je u Akademiju nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, što je dobilo svoj odraz i u naslovu Godišnjaka od njegovog četvrtog (IV/2) broja nadalje. Prema tome, Godišnjak se pojavljuje pod sljedećim naslovima:

a) Naučno društvo N. R. Bosne i Hercegovine
Godišnjak
Balkanološki institut
(knjiga I/1 i II)

b) Naučno društvo Bosne i Hercegovine
Godišnjak
Centar za balkanološka ispitivanja
(knjiga III/1)

c) Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine
Godišnjak
Centar za balkanološka ispitivanja
(knjiga IV/2 do XXI/19)

Posebna izdanja i *Djela* pojavljuju se u okviru odgovarajućih redovnih serija Naučnog društva, odnosno Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, pa stoga nose odgovarajuće numeracije tih serijskih izdanja (rimski broj), a uz to i tekući redni broj u okviru izdavačke djelatnosti Balkanološkog instituta, odnosno Centra za balkanološka ispitivanja (arapski broj)

Praistorija jugoslavenskih zemalja je višetomna edicija koju je pripremio Centar za balkanološka ispitivanja, a izdala izdavačka kuća »Svjetlost« iz Sarajeva.

BIBLIOGRAPHIE

PUBLICATIONS DU CENTRE D'ETUDES BALKANIOUES 1957 — 1983.

Cette liste embrasse les publications du Centre d'études balkaniques de l'Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine et de l'Institut balkanique comme son prédécesseur. La liste concerne les publications suivantes:

1. *Godišnjak — Annuaire,*
2. *Posebna izdanja — Publications spéciales,*
3. *Djela — Monographie,*
4. *Praistorija jugoslavenskih zemalja — Préhistoire des pays yougoslaves.*

Godišnjak est la principale publication périodique de ce Centre. Cette publication a été publiée déjà en 1957 par la Société savante de la R.P. Bosnie et Herzégovine, comme publication de l'Institut balkanique. Sous ce titre ont été édités deux premiers Annuaires — I/1 et II. Après la fondation du Centre d'études balkaniques l'Annuaire continue à être publié, maintenant comme la publication du Centre, ainsi que les numéros qui suivent ont la numération double: III/1, c'est le troisième numéro de l'Annuaire en général et le premier numéro du Centre. Tout de suite, suit encore un changement: la Société savante est devenue l'Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine, ce qui a, eu l'influence sur le titre de l'Annuaire depuis le numéro IV/2. Par conséquent, l'Annuaire apparait sous les titres suivants:

a) Société savante de la R.P. Bosnie et Herzégovine
Annuaire
Institut balkanique
(livre I/1 et II)

b) Société savante de la R.P. Bosnie et Herzégovine
Annuaire
Centre d'études balkaniques
(livre III/1)

c) Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine
Annuaire
Centre d'études balkaniques
(livre IV/2 jusqu'au XXI/19)

Publications spéciales et monographies apparaissent dans le cadre des séries correspondantes de la Société savante, c'est-à-dire de l'Académie des sciences et des arts de Bosnie et Herzégovine, et pour cette raison elles ont les numérations de ces publications de séries (numéro romain) et aussi le numéro ordinal dans le cadre de l'activité éditrice de l'Institut balkanique, c'est-à-dire du Centre d'études balkaniques (numéro arabe).

Préhistoire des pays yougoslaves est une édition en plusieurs tomes, préparée par le Centre d'études balkaniques et éditée par l'entreprise éditrice »Svjetlost« à Sarajevo.

PREGLED
IZDANJA I NJIHOVOG SADRŽAJA

LISTE
DES PUBLICATIONS ET DES CONTENUS

GODIŠNJAK — ANNUAIRE

Godišnjak, knjiga I/1, 1957. — Urednik Henrik Barić

Ivan Pudić: In memoriam Henriku Bariću, I—X. — Henrik Barić: Albanisch, Romanisch und Rumänisch 1—16. — Henri Boissin: Une formation balkanique aberrante de composés, 17—28. — André Vaillant: Le сунклить des portes d'Alexandre dans la Chronique de Kiev, 29—32. — Vojmir Vinja: Etymologie populaire comme déformatrice des noms grecs et latins dans la nomenclature ichtyologique de l'Adriatique orientale, 33—54. Ivan Popović: Prilozi ispitivanja balkanske leksike u srpskohrvatskom jeziku — O nekim našim nazivima posuđa (Sur quelquels termes de recipients en serbo-croate), 55—104. — Горги Шоптројанов: Amurca, murga, murk во романските и балканските јазици. — Од романската и балканската лингвистика, патронимика и топономастика, (Contribution à l'étude de linguistique, de patronymie et de toponymie romanes et balkaniques), 105—178. — Ivan Pudić: Zwei wortgeschichtliche Beiträge, 179—186. — Idriz Ajeti: Glas l u arbanaskim govorima Crnogorske Krajine, 187—193. — Idriz Ajeti: Istarsko-arbanaski prevod price o izgubljenom sinu, 194—202. — Martin Çamaj: Prilog poznavanju grafije Đon Buzuka, 203—211. — Anton Çetta: De la valeur dialectale du vocabulaire serbo-albanais de Kujundžić, 212—242. — Henrik Barić: Zur albanischen und interbalkanischen Wortforschung 243—256. — Hernik Baric: Pseudologisches und Etymologisches, 257—260. — Henrik Barić: Zum albanischen Erb- und Lehnowortschetz, 261—271. — Henrik Barić: Venetisch-Germanisches und Illyrisch-Germanisches, 272—275. — Henrik Barić Toponomastisches 276—278. — Franjo Barišić: Avarsko-slovenska opsada Carigrada 626, 279—294. — Vladimir Mošin: Ornamentika neovizantskog i »balkanskog« stila, 295—351. — Hasan Kaleši: Prilog poznavanju albanske književnosti iz vremena preporoda (Contribution à la connaissance de la littérature albanaise de l'époque de la renaissance), 352—388. — Miodrag Ibrovac: Les affinités de la poésie populaire serbe et néo-grecque, 389—455. — Milenko S. Filipović: Das Gebäude tronj in der Umgebung von Skoplje, 456—473. — Milenko S. Filipović: Kapitolske guske u balkanskom narodnom predanju, 474—478.

Godišnjak, knjiga II, 1961. — Urednik Milenko S. Filipović

Henrik Barić: La perte de l'infinitiv dans les langues balkaniques, 1—11. — Henrik Barić: Thrakisches, 13—20. — Henrik Barić: Albanische und albanisch-rumänische Wortstudien, 21—45. — Henrik Barić: Balkanologische Sprachstudien, 47—64. — Otto Haas: Lexikalische Anklänge an Slavisches in den Sprachresten Kleinesiens und Griechenlands, 65—99. — Ivan Pudić: Valacho-Serbica, 101—121. — Vojmir Vinja: Scr. lujpa, alb. lojbë, Contributions adriatiques à l'identification de alopex des Anciens, 123

—128. Pavao Tekavčić: Les groupes consonantiques dans l'istroroman de Dignano (scr. Vodnjan), 129—138. — Milenko S. Filipović: Žene kao narodni glavari kod nekih balkanskih naroda (Women as village and group heads in the Balkans), 139—157. — Zagorka Janc: Islamski elementi u minijaturama karanskog jevanđelja (Eléments islamiques dans les miniatures de l'Evangile de Karan), 159—170. — Mate Zorić: Odjeci sa slavenskog Balkana u književnosti »Treće« Italije (Отголоски с славянских Балкан в литературе Третьей Италии), 171—194. — Idriz Ajeti: Sitni etimološki prilozi (Miscellanées étymologiques), 195—198. — Atanasije Urošević: O plemenskim osobinama Arbanasa na Kosovu i prenošenju plemenskih imena na drugo stanovništvo (Des traits caractéristiques des Albanais de Kosovo et de la transmission des noms sur les autres habitants), 199—203. — Vojislav Dančetović: »Luta Fukaraja« i »Prodata ljuba Bogdanova« (Un chant serbocroate et un chant albanais ayant le même motif de la vente de la femme), 205—211. — Milenko S. Filipović: : Kineski zid u balkanskom folkloru (The Chinesse Wall in the Balkan Folklore), 213—218.

Godišnjak, knjiga III/1, 1965. — Urednik Alojz Benac

Milan Budimir: De Hil (1) uriorum Pelastarum vestigiis quibusdam lexicis (Neki leksički tragovi ilirskih Pelasta), 5—11. — Dušica i Mihajlo Petruševski: Najstariji pisani podaci o zanatstvu na Balkanu (Les métiers dans les Balkans d'après les documents écrits les plus anciens), 13—51. — Radoslav Katičić: Zur Frage der keltischen und pannonischen Namengebieten im römischen Dalmatien (O pitanju keltskih i panonskih imenskih područja u rimskoj provinciji Dalmaciji), 53—76. — Duje Rendić-Miočević: Prolegomena ilirskoj numografiji (Prolégomènes à l'étude de numismatique illyrienne), 77—93. — Franjo Barišić: »Monemvasijska« hronika o doseljavanju Avaro-Slovena na Peloponez 587 (La Cronique de »Monemvasie« sur l'arrivée des Avaro-Slaves à Péloponnèse en 587), 95—109. — Idriz Ajeti: Poreklo nekih mitskih i demonskih naziva u šiptarskom (Origine de certaines noms mythologiques et démoniaques dans la langue albanaise), 111—118. — Dimitrije Sergejevski: Iz problematike ilirske umjetnosti (Zur Problematik der Illyrischen Kunst), 119—142. — Branko Gavela: O ilirskom supstratu na Balkanu (Über das illyrische Substrat auf dem Balkan), 143—161. — Mate Suić: Autohtoni elementi u urbanizmu antičkih gradova našeg Primorja (Éléments autochtones dans l'urbanisme des villes antique de littoral yougoslave), 163—178. — Ivan Pudić: Šudikovski znaci (Inscriptions de Šudikova), 179—185. — Milovan Gavazzi: Stone-encircled Graves in Bosnia-Herzegovina (Grobovi sa vijencem od kamena u Bosni i Hercegovini), 187—190. Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1963—1964), 195—208. — (Edina Alirejsović): Hronika. 209—220. — Esad Pašalić: In memoriam Dimitriju Sergejevskom, 221—222.

Godišnjak, knjiga IV/2, 1966. — Urednik Alojz Benac

Ivan Pudić: Staromakedonski jezik (La langue macédonienne), 5—25. — Marin Zaninović: Ilirsko pleme Delmati (The Illyrian Tribe of the Delmatae) I dio, 27—92. — Vojmir Vinja: Élément grec dans la phytonymie serbocroate de l'aire Dalmate (Grčki elemenat u srpskohrvatskoj fitonimiji dalmatinske aree), 93—102. — Žarko Muljačić: Etimologijske i leksikologijske bilješke (Notes étymologiques et lexicologiques), 103—115. — Špiro Kulišić: Neke kavkasko-balkanske kulturne podudarnosti (Certaines affinités culturelles caucaso-balkaniques), 117—149. — Mario Petrić: On Tattooing and Cicatrization in Prehistoric Population of a Part of Balkans (O pitanju tatauiranja i cikatrizacije kod prahistorijskog stanovništva jednog dijela Balkana), 151—171. — Zorislava Čulić: Prilog proučavanju elemenata starobalkanske kulturne tradicije u narodnim nošnjama Bosne i Hercegovine (Contribution à l'étude des éléments de la tradition culturelle paléobalkanique les costumes nationaux de la Bosnie et Herzégovine), 173—186. — Ilija Pušić: Praistorijski crteži na stijeni u Lipcima (Dessins préhistoriques sur le rocher à Lipci), 187—191. — Petar Šimunović: Današnje stanje prou-

čavanja jugoslavenske toponomastike, 193—204. – Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1965), 205—221. — (Edina Alirejsović): Hronika. 223—227.

Godišnjak, knjiga V/3, 1967. — Urednik Alojz Benac

Marin Zaninović: Ilirsko pleme Delmati (The Illyrian Tribe of the Delmatae) II dio, 5—101. — Borivoj Čović: O izvorima za istoriju Autarijata (Über Quellen zur Geschichte der Autariaten), 103—122. — Fanula Papazoglu: Poreklo i razvoj ilirske države, 123—144. — Ivan Pudić: Staromakedonski jezik, 145—150. — Andreas Mócsy: Municipale Gemeinden und ihre Territorien in Moesia Superior (Municipalne opštine i njihove teritorije u Moesia Superior), 151—166. — Karel Kurz: Die sog. illyro-keltische Renaissance (Takozvana iliro-keltska renesansa), 167—189. — Špiro Kulišić: O nekim problemima etničkog razvitka našeg dinarskog stanovništva i njihovih odnosa sa balkanskim starincima (Quelques problèmes du développement éthnique de notre population dinarique et de ses rapports avec des autochtones balkaniques), 191—212. — Miron Flašar: Legendarna etnogeneza Slovena i Njegošev sud o Aleksandru Makedonskom (Die Sagenhafte Ethnogenesis der Slaven und Njegoš's Urteil über Alexander den Grossen), 213—231. — Špiro Kulišić: Neki etnički problemi u predanjima o starom stanovništvu dinarske oblasti, 233—241. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviii (1966). 243—256. — (Edina Alirejsović): Hronika, 257—262.

Godišnjak, knjiga VI/4, 1968. — Urednik Alojz Benac

Milutin Garašanin: Razmatranja o nekropolama tipa Mala Kopašnica — Sase (Considérations sur les nécropoles du type Mala Kopašnica — Sase), 5—34. — Dušica i Mihailo Petruševski: Proizvodi mikenskog zanatstva (Produits des métiers mycéniens), 35—59. — Radoslav Katičić: Die einheimische Namengebung von Ig (Starosjedilačka onomastika antičkog Iga), 61—120. — Alois Schmaus: Pojave tursko-srpskohrvatske jezičke interferencije (Türkisch-serbokroatische linguistische Interferenzphänomene), 121—134. — Hamdija Kapidžić: Prilozi poznavanju Instituta za istraživanje Balkana u Sarajevu (1904—1918) (Contributions à la connaissance se rapportant à l'Institut de recherches des Balkans à Sarajevo (1904—1918), 135—154. — Jašar Redžepagić: Etničke promene Albanaca u XVII i XVIII stoleću (Transformations ethniques des Albanais aux XVII et XVIII siècles), 155—170. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1967), 171—188.

Godišnjak, knjiga VII/5, 1970. — Urednik Alojz Benac

Jürgen Untermann: Venetisches in Dalmatien (Venetski u Dalmaciji), 5—21. — Bojan Čop: Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques (Italo-grčke izoglase i praistorija balkanskih naroda), I dio, 23—69. — Radoslav Katičić: Podunavlje i Jadran u epu Apolonija Rođanina (Le bassin danubien et l'Adriatique dans l'épopée d'Apolonios de Rhodes), 71—132. — Žarko Muljačić: Toponomastičke dileme (Les dilemmes toponomastiques), 133—140. — Nedim Filipović: Napomene o islamizaciji u Bosni i Hercegovini u XV vijeku (Les remarques se rapportant à l'islamisation en Bosnie et Herzégovine au XVe siècle), 141—176. (Edina Alirejsović): Hronika, 169—176. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1968). 177—200.

Godišnjak, knjiga VIII/6, 1970. — Urednik Alojz Benac

Stane Gabrovec: Dvozankaste ločne fibule (Die zweischleifigen Bogenfibeln), 5—65. — Borivoj Čović: Vodeći arheološki tipovi kasnog bronzanog doba na području Delmata (Some Leading Archaeological Types of the Late Bronze Age on the Territory of Delmates), 67—97. — Bojan Čop: Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques (Italo-grčke izoglose i preistorija balkanskih naroda) II dio, 99—138. — An-

dreás Mocsy: Vorarbeiten zu einem Onomasticon Moesia Superior (Prilozi za onomastikon Mezije Superior), 139—180. — Ivan Pudić: Staromakedonski jezik (kraj) (Altmakedonische Sprache), 181—183. — Idriz Ajeti: Albansko-srpskohrvatske jezičke studije (Études albano-slaves), 185—200. — Muhamed Hadžijahić: Pitanje vjerodostojnosti sabora na Duvanjskom polju (La question sur l' authenticité de l'assemblée de Duvno), 201—263. — André Vaillant: Souvenirs sur Henrik Barić, 263—265.— (Edina Alirejsović): Hronika, 267—276. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1969), 277—296.

Godišnjak, knjiga IX/7, 1972. — Urednik Alojz Benac

Petar Selem: Egipatski bogovi u rimskom Iliriku (Divinités égyptiennes dans l'Illyricum romain), 5—104. — Radoslav Katičić: Drei altbalkanische Nomina sacra (Tri starobalkanska nomina sacra), 105—128. — Rade Uhlik: Glagolski prilog sadašnji u ciganskom (Das Mittelwort der Gegenwart im Zigeunerischen), 129—160. — Špiro Kulišić: Etnološka razmatranja o Lepenskom viru (Considérations ethnologiques sur la localité préhistorique de Lepenski vir), 161—176. — Dragoljub Dragojlović: Tračko kulturno i kultsko nasleđe kod balkanskih Slovena (L'héritage culturel et rituel des Thraces chez Slaves balkaniques), 177—188. — Petar Šimunović: Toponomastika i istraživanje jezičkih prežitaka na Balkanu, 189—194. — (Edina Alirejsović): Hronika, 195—201. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1970), 213—233.

Godišnjak, knjiga X/8, 1973. — Urednik Alojz Benac

Bojan Čop: Les isoglosses italo-grecques et la préhistorie des peuples balkaniques (Italo-grčke izoglose i praistorija balkanskih naroda) III dio, 5—51. — Rade Uhlik: Govori jugoslavenskih Cigana u okviru balkanskog jezičkog saveza (The Dialects of Yugoslav Gipsies within the Balkan Sprachbund), 53—108. — Zdravko Marić: Daorsi (Die Daorsen), 109—134. — Ivo Bojanovski: Rimska cesta Narona — Leusinium kao primjer saobraćajnog kontinuiteta (La voie romaine Narona — Leusinium example de la continuité des communications), 137—187. — Špiro Kulišić: Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije, I dio, 189—212. — Radmila Kajmaković: Arhaični običaji dinarskog stanovništva (Coutumes archaïques du Jour de l'an chez la population dinarique), 213—249. — Živko Mikić: O antropološkim istraživanjima u Bosni i Hercegovini (istorija istraživanja sa bibliografijom) (Über die anthropologischen Forschungen in Bosnien und der Herzegowina (Forschungsgeschichte und Bibliographie), 251—259. — (Edina Alirejsović): Hronika, 261—267. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji (1971), 269—298.

Godišnjak, knjiga XI/9, 1973. — Urednik Alojz Benac

Milutin Garašanin: Die späteisenzeitliche Nekropolen-Gruppe vom Typ Gostilj im Labiatenlande (Grupa nekropola tipa Gostilj u zemlji Labijata), 5—28. — Borivoj Čović i Živko Mikić: Praistorijske lobanje iz grobova glasinačkog područja (Prähistorische Schädel aus Gräbern des Glasinacer Gebietes), 29—92. — Alojz Benac: O identifikaciji ilirskog etnosa (Identification de l'ethnie illyrienne), 93—108. — Špiro Kulišić: Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije, II dio, 109—183. — Radoslav Katičić: Ionios der Illyrier (Jonije Ilir), 185—201. — Idriz Ajeti: Prilog proučavanju davnašnjih arbansko-južnoslovenskih jezičkih odnosa (Pour servir à l'historie des anciens rapports linguistiques albano-slaves), 203—215. — Rade Uhlik: Deminutiv u romskom jeziku (Le deminutif dans la langue romani), 217—285. — Edina Alirejsović: O romanskim elementima u rječniku južnih hercegovačkih govora (Éléments romans dans le dictionnaire des parlers herzégoviniens du sud), 287—297. — (Edina Alirejsović): Hronika, 301—311. — Ljeposava Vekić-Čović: Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji, 313—331.

Godišnjak, knjiga XII/10, 1974. — Urednik Alojz Benac

Špiro Kulišić: Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije (La tradizione slavo-balcanica e caucasica nello studio della religione protoslava), III dio, 5—57. — Fanula Papazoglu: Sur quelques noms »thraces« en Illyrie (O nekim »tračkim« imenima u Iliriji), 59—73. — Rade Uhlik: Kategorija imperativa u romskom jeziku (Catégorie de l'imperatif dans la langue des Romanis), 75—125. — Nedim Filipović: Vlasi i uspostava timarskog sistema u Hercegovini (I), 127—221. — Enver Imamović: Oko ubikacije rimskog naselja Stanecli (A propos de la localisation de l'agglomération romaine de Stanecli), 223—233. — Živko Mikić: Mehanička obrada lobanjskih kostiju u svrhu lečenja i magijanja (Elaboration mécanique des os crâniens dans le but du traitement médical et de la magie), 235—253. — Alojz Benac: Aleksandar Stipčević; »Iliri — povijest, život, kultura«, 264—270. — (Edina Alirejsović): Hronika — Chronique, 271—284. — (Alojz Benac): Uz desetu obljetnicu Centra za balkanološka ispitivanja 1963—1973, 284—290.

Godišnjak, knjiga XIII/11, 1976. — Urednik Duje Rendić-Miočević

Alojz Benac Sexagenario Dicatum

Duje Rendić-Miočević: Umjesto uvoda, 9. — Borivoj Čović: Biografija Alojza Benca, 9—14. — Ljeposava Vekić-Čović: Bibliografija radova Alojza Benca (1948—1975), 15—22. — Franjo Barišić: Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 23—26. — Đuro Basler: Ein Vierteljahrhundert der Paläolithforschung in Nordbosnien, 27—32. — Juraj Pavuk: Über die Kontakte zwischen Balkan und Mitteleuropa in Neolithikum, 33—43. — Bogdan Brukner: Prilog proučavanju veza Bosne i jugoslovenskog Podunavlja u neolitu (Ein Forschungsbeitrag zur Frage der Verbindungen zwischen Zentral- und Nordostbosnien und Südostpannonien (Wojwodina) im Neolithikum, 45—57. — Stojan Dimitrijević: Idoloplastika u lasinjskoj kulturi (Die Idoloplastik in der Lasinja-Kultur), 59—83. — Tatjana Bregant: Prispevek biološko-tehničkih disciplin k proučevanju kulture Ljubljanskog barja (Beitrag der biologisch-technischen Disziplinen zur Erforschung der Laibachermoorkultur), 85—96. — Vladimir Dumitrescu: Fragment de vase zoomorphe à statuette humaine sur la tête, découvert à Cascioreale, 97—104. — Borivoj Čović: Metalurška djelatnost vučedolske grupe u Bosni (Metallurgische Tätigkeit der Vučedoler Gruppe in Bosnien), 105—115. — Dragoslav Srejović: Humke stepskih odlika na teritoriji Srbije (Mounds of Kurgan Character in Serbia), 117—130. — Borislav Jovanović: Obredi sahranjivanja u kostolačkoj grupi (Burial Rites in the Kostolac Group), 131—141. — Ružica Drechsler-Bižić: Porijeklo lučnih jednopetljastih fibula u Japoda (Origine des fibules à arc à une boucle chez les Japodes), 143—151. — Nikola Tasić: Stratigrafska zapažanja na Gomolavi i problem periodizacije starijeg gvozdenog doba u Sremu i Slavoniji (Stratigraphische Beobachtungen auf der Gomolava und das Problem der Periodisierung der älteren Eisenzeit in Syrmien und Slawonien), 153—162. — Klaus Kilian: Bosnisch-herzegowinische Bronzen der Eisenzeit II aus Griechenland, 163—171. — Draga Garašanin: Razmišljanja o ilirskoj etničkoj interpretaciji nalaza iz gvozdenog doba (Considérations méthodologiques sur l'interprétation ethnique illyrienne des découvertes de l'âge du fer), 173—177. — Mate Suić: Illyrii proprie dicti, 179—196. Fanula Papazoglu: O pojmovima »Epir« i »Ilirija« u poznorepublikansko doba (Les noms d' »Epire« et d'»Illyrie« au cours des deux derniers siècles de la République), 197—211. — Dinu Adamesteanu: Serra di Vaglio ed il problema della penetrazione greca in Lucania, 213—219. — Ivan Marović: Iz numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Splitu (Quelques pièces de monnaie de la collection numismatique du Musée archéologique de Split), 211—244. — Aleksandar Stipčević: Simboličko značenje zmije na iliro-grčkom novcu (Il significato simbolico del serpente nelle monete illiro-greche), 245—250. — Zdravko Marić: Dva nova primjerka daorsijskog novca sa gradine Ošanići kod Stoca (Zwei neue daorsische Münzen von der Gradina Ošanići bei Stolac), 253—259. — Marin Zaninović: Iliri i vinova loza (The Illyrians and the Grapevine), 261—272. — Milutin Gara-

šanin: O problemu starobalkanskog konjanika (Considérations sur le cavalier paléobalkanique), 273—283. — Duje Rendić-Miočević: O jednom tipu »ilirskog« nadgrobnog spomenika (A propos d'un type de monument funéraire »illyrien«), 285—305. — Ivo Bojanovski: Toponim »Ad Fines« (Itin. Anton. Tab. Peut.) i njegova značenja /Sinonimni toponimi Ad Fines, Equoranda, Kobiljača/ (Toponyme »Ad Fines« et ses significations /Toponymes synonymes Ad Fines, Equoranda, Kobiljača/), 307—320. — Andreas Mócsy: Grossgrundbesitz und Kontinuität in Pannonien, 321—326. — Dušica i Mihailo Petruševski: Iz najstarije geografije i toponimije južnog Balkana (Considérations sur la géographie et la toponymie les plus anciennes des Balkans du sud), 327—337. — Radoslav Katičić: O jeziku i narodnosti starih Makedonaca (Über die Sprache und das Volkstum der alten Makedonen), 339—354. — Edina Alirejsović: Prilog proučavanju romanizama u Hercegovini (Contribution à l'étude des éléments romans en Herzégovine), 355—360. — Špiro Kulišić: Balkanski supstrat u dinarskoj rodovskoj organizaciji (Il substrato balcanico nell'organizzazione clanale dinarica), 361—375. — Branislav Đurđev: Uloga patrijarhalne kulture u istoriji naroda Bosne i Hercegovine pod turskom vlašću (Die Rolle der patriarchalischen Kultur in der Geschichte der Völker Bosniens und der Herzegowina unter der Türkenherrschaft), 377—383. — Nedim Filipović: Osvrt na pitanje islamizacije na Balkanu pod Turcima (Zur Islamisierung auf der Balkanhalbinsel), 385—415.

Godišnjak, knjiga XIV/12, 1975. — Urednik Alojz Benac

Borislav Jovanović: The Origin of the Early Neolithic in Đerdap (Poreklo starijeg neolita u Đerdapu), 5—18. — Draga Garašanin: Les grands complexes néolithiques anciens dans le Sud-Est européen (Veliki kompleksi najstarijeg neolita na jugoistoku Evrope), 19—24. — Bogdan Brukner: Balkankomponente im Neolithikum des jugoslawischen Donaugebiets (Balkanske komponente u neolitu jugoslavenskog Podunavlja), 25—35. — Alojz Benac: La Méditerranée et les Balkans du nord-ouest à l'époque préhistorique /éneolithique et l'âge du bronze/ (Mediteran i sjeverozapadni Balkan u praistorijsko doba /eneolit i bronzano doba/), 51—60. — Nikola Tasić: Der Einbruch des Salcuța-Bubanj-Krivodol-Komplexes auf den Balkan (Prodor Bubanj-Salcuța-Krivodol- kulture na Balkan), 51—60. — Branko Gavela: Rois et états celtiques dans les Balkans /Essai critique sur l'historiographie antique et moderne se rapportant aux Celtes balkaniques/, 61—68. — Zef Mirdita: Probleme der Urbanisation Dardaniens zur Römerzeit (Problem urbanizacije Dardanije u rimsko doba), 69—80. — Rastko Vasić: Donja Dolina i Makedonija (Donja Dolina and Macedonia), 81—94. — Miroslava Mirković: Iz istorije Polimlja u rimsko doba (Zur Geschichte des Limtales in römischer Zeit), 95—108. — Włodzimierz Pająkowski: Die Ardiäer — ihre Wohnsitz und ihre historische Rolle, 109—121. — Živko Mikić: Lateralna osteomorfološka rekonstrukcija praistorijskih lobanja sa nalazišta Lepenski vir (Lateral-osteomorphologische Rekonstruktion der prähistorischen Schädel an der Funde aus Lepenski Vir), 123—144. — (Edina Alirejsović): Hronika-Chronique, 145—156.

Godišnjak, knjiga XV/13, 1977. — Urednik Alojz Benac

Radoslav Katičić: Enhelejci (Die Encheleer), 5—82. — Ivo Bojanovski: Prilozi za topografiju rimskih i predrimskih komunikacija i naselja u rimskoj provinciji Dalmaciji (Contributions à la topographie des communications et des agglomérations romaines et préromaines dans la Province romaine de Dalmatie), 83—152. — K. A. Wardle: Cultural Groups of the Late Bronze and Early Iron Age in North-West Greece, 153—199. — Šime Batović: Caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région des Liburniens, 201—225. — Irma Čremošnik: Ranoslovensko naselje Jazbine u Batkovićima kod Bijeljine (Die frühslavische Siedlung Jazbine in Batkovići bei Bijeljina), 227—308. — Rade Uhlik: Kompozitne verbalne lokucije u romskom (Locutions verbales composites dans la langue romani), 309—343. — (Edina Alirejsović): Hronika-Chronique, 367—390.

Godišnjak, knjiga XVI/14, 1978. — Urednik Alojz Benac

Alojz Benac: Les thèses fondamentales sur l'origine du néolithique dans les Balkans et les régions avoisinantes, 9—19. — Dragoslav Srejović: La néolithisation de la région des Portes de Fer, 21—29. — Milutin Garašanin: La néolithisation dans le Sud-est et dans le Centre de la Péninsule balkanique, 31—44. — Šime Batović: Origines du néolithique à l'Adriatique et les rapports avec la Méditerranée occidentale, 45—60. — Živko Mikić: Einige anthropologische Aspekte des Neolithikums auf der Balkanhalbinsel, 61—73. — Bogdan Brukner: Ein Beitrag zum Studium über die Neolithisierung Südostpannoniens, 75—80. — Jean Guilaine: La néolithisation du Languedoc et de la Catalogne, 81—92. — Janusz K. Kozłowski, Stefan K. Kozłowski: Le substrat mésolithique dans la partie nord de l'Europe centrale et le processus de la »neolithisation«, 93—104. — Anna Kulczycka-Leciejewiczowa: The Role of the Southern Cultural Model in the Polish Neolithic, 105—115. — Tadeusz Wiślański: Neolithisation of the Polish Lowland, 117—123. — Janusz Kruk: The Distribution of Linear Pottery Culture — Proposed Model, 125—138. — Jadwiga Kamieńska: La poterie peinte néolithique en Pologne, 139—145. — Fanula Papazoglu: Stanje i perspektive proučavanja antičkog doba u istočnim delovima naše zemlje, 155—163. — Milutin Garašanin: Stanje klasične arheologije u istočnom delu Jugoslavije, 165—172. — Duje Rendić-Miočević: O stanju istraživanja antičkog doba u Hrvatskoj, 179—181. — Zdravko Marić: Kartothek des Zentrums für balkanologische Forschungen der Akademie der Wissenschaften und Künste Sarajevo »Gräber der Urbewohner des Nordwestbalkans«, 185—196. — Živko Mikić: O antropološkoj metodologiji terenske obrade skeletnih nalaza, (De la methodologie anthropologique du traitement sur place des restes squelettiques), 201—242. — Edina Alirejsoviš: Hronika — Chronique, 243—253.

Godišnjak, knjiga XVII/15, 1978. — Urednik Alojz Benac

Nikolaus Xirotiris: Paläolithikum und Mesolithikum in Griechenland (Paleolit i mezolit u Grčkoj), 5—14. — Blagoje Govedarica: Novi arheološki prilozi istraživanju tumula na glasinačkom području (Nouvelles contributions archéologiques aux recherches des tumulus dans la région de Glasinac), 15—35. — Živko Mikić: Novi antropološki prilozi istraživanju tumula na glasinačkom području (Neue anthropologische Beiträge zur Untersuchung der Grabhügel auf der Glasinacer Hochebene), 37—49. — Ivo Bojanovski: Prilozi za topografiju rimskih i predrimskih komunikacija i naselja u rimskoj provinciji Dalmaciji, II — Prethistorijska i rimska cesta Narona — Sarajevsko polje s limitrofnim naseljima (Contributions à la topographie des communications et des agglomérations romaines et préromaines dans la province romaine de Dalmatie, II- La voie préhistorique et romaine Narona — Plaine de Sarajevo avec les agglomérations limitrophes), 51—125. — Dumitru Protase: Les Illyriens en Dacie à la lumière de l'épigraphie (Iliri u Dakiji u svjetlu epigrafike), 127—135. — Idriz Ajeti: Albanistika u radovima jugoslavenskih naučnika i neki njeni problemi, 137—147. — Jovan Vuković: Ogledi tumačenja naših toponimskih naziva (Un aperçu sur l'explication de nos termes toponymiques), 149—169. — Edina Alirejsović: Nekoliko podataka o lingvističkom uticaju Dubrovnika na govor gradova u hercegovačkom zaleđu /XVI—XVIII v./ (Quelques données sur l'influence linguistique de Dubrovnik à la langue des villes à l'intérieur herzégovinienne /XVIe—XVIIIe siècle/), 171—175. — Rade Uhlik: Infinitiv u romskom jeziku, 177—221. — Živko Mikić: Dinarski antropološki tip sa srednjovekovne nekropole Raška gora — Stećci kod Mostara (Anthropologische Dinaridentyp aus dem mittelalterlichen Friedhof Raška gora — Stećci bei Mostar), 223—280. — Edina Alirejsović: Hronika — Chronique, 281—284.

Godišnjak, knjiga XVIII/16, 1980. — Urednik Alojz Benac

Borivoj Čović: La prima e media età del bronzo sulle coste orientali dell'Adriatico e sul suo retroterra (Rano i srednje bronzano doba na istočnoj obali Jadrana i njegovom zaleđu), 5—20. — Šime Batović: L'età del bronzo recente sulla costa orientale dell'Adriatico (Kasno brončano doba na istočnom jadranskom primorju), 21—62. — Borivoj Čović: Počeci metalurgije željeza na sjeverozapadnom Balkanu (Die Anfänge der Eisenmetallurgie im nordwestlichen Balkan), 63—79. — Vladimir Leković: Prilog proučavanju kulture gvozdenog doba u Crnoj Gori (Contribution à l'étude de la culture de l'âge de fer au Monténégro), 81—90. — Włodzimir Pająkowski: Wer waren Illyrii proprie dicti und wo siedelte man sie? (Ko su bili Illyrii proprie dicti i gdje su bili nastanjeni?), 91—162. — Idriz Ajeti: Neka pitanja iz istorije arbanaškog jezika u svetlu balkanistike (Certaines questions de l'histoire de la langue albanaise à la lumière de la balkanistique), 163—171. — Nikola Pantelić: Tradicionalni elementi društvene organizacije u severoistočnoj i delu centralne Srbije (Éléments traditionnels de l'organisation sociale dans la Serbie du nord-est et dans une partie de la Serbie centrale), 173—199. — Radoslav Katičić: Proučavanje starog Balkana i nacionalna povijest današnjih balkanskih naroda, 201—206. — Milutin Garašanin: L'Historiographie yougoslave sur l'Etat illyrien (A propos de la communication d'Ali Hadri dans Iliria IV, Tirana 1976), 207—210. — Edina Alirejsović: Hronika — Chronique, 211—213.

Godišnjak, knjiga XIX/17, 1981. — Urednik Alojz Benac

Nikolaus I. Xirotiris: Die Neolithisierung Südost-Europas — Ein anthropologischer Annäherungsversuch (Neolitizacija u jugoistočnoj Evropi — Pokušaj antropološkog tumačenja), 5—12. — Martin Kuna: Zur neolithischen und äneolithischen Kupferverarbeitung im Gebiet Jugoslawiens (O neolitskoj i eneolitskoj obradi bakra na području Jugoslavije), 13—81. — Mihail D. Petruševski: Epski jezik Homerovih pesama i »ahajski« dijalekat mikenske epohe (La langue épique des poèmes homériques et le dialecte »achéen« de l'époque mycénienne), 83—96. — Duje Rendić-Miočević: O tipologiji novca »kralja Monunija« i pitanju njegova identiteta (Sur la typologie de la monnaie du »roi Monounios« et sur le problème de son identité), 97—123. — Ivo Bojanovski: Prilozi za topografiju rimskih i predrimskih komunikacija i naselja u rimskoj provinciji Dalmaciji, III- Prilog proučavanju antičkih naselja i komunikacija u istočnoj Bosni (Contributions à la topographie des communications et des agglomérations romaines et préromaines dans la province romaine de Dalmatie, III- Contribution à l'étude des agglomérations et des communications antiques en Bosnie orientale), 125—197. — Nikola Pantelić: Tradicionalni elementi u ženidbenim običajima u severoistočnoj i delu centrale Srbije (Eléments traditionnels dans les coutumes du mariage dans la Serbie du nord-est et dans une partie de la Serbie centrale), 199—229. — Rade Uhlik: Zapažanja o romskim glasovima (Observations sur les voix tziganes /romes/), 231—274. — Živko Mikić: Rassengeschichte der Menschheit- 6. Lieferung Hrsg. I. Schwidecky (prikaz), 275—285. — Živko Mikić: Praktika — Tom 48 (1971—1979) (prikaz), 285—287. — Edina Alirejsović: Hronika — Chronique, 289—302.

Godišnjak, knjiga XX/18, 1982. — Urednik Alojz Benac

Rastko Vasić: Prilog proučavanju grčkog oružja u Jugoslaviji (Contribution à l'étude des armes grecques en Yougoslavie), 5—24. — Maja Parović-Pešikan: Grčka mahajra i problem krivih mačeva (La machaïra grecque et le problème des épées recourbées), 25—51. — Julijan Medini: Kult Jupitera Dolihena u rimskoj provinciji Dalmaciji (Le culte de Jupiter Dolichenus dans la province romaine de Dalmatie), 53—90. — Nenad Cambi:

Sarkofag iz Šipova (Le sarcophage de Šipovo), 91—109. — Blagoje Govedarica: Prilozi kulturnoj stratigrafiji praistorijskih gradinskih naselja u jugozapadnoj Bosni (Beiträge zu einer kulturellen Stratigraphie prähistorischer Wallburgsiedlungen in Südwestbosnien), 111—188. — Mirjana Vukmanović, Petar Popović: Sondažna istraživanja gradinskih naselja na području Vranjsko-preševske kotline (Les recherches de sondage des agglomérations fortifiées du type »gradina« dans la région de la vallée de Vranje — Preševo /Serbie du Sud/), 189—210. — Živko Mikić: Penroseova distanca mezolitskih (epipaleolitskih) populacija podunavskih oblasti (Ergebnisse von Penrose-Abstände bei mesolithischen Schädeln aus dem Donauraum), 211—220. — Rade Uhlik: Brojevi u romskom jeziku (Les numéros dans la langue des Romes), 221—266. — Edina Alirejsović: Romanski elementi u srpskim govorima Livanjskog polja (Les éléments romans dans les parlers serbes de la Plaine de Livno), 267—277. — Alemko Gluhak: Kavkavske podudarnosti jednog starobalkanskog i nekih slovenskih (predindoevropskih) naziva za životinje (Les concordances d'un terme vieux-balkanique et quelques termes slaves (préindoeuropéens?) pour les animaux), 279—281. — Nikola Tasić: A. I. Meljukova, Skitija i tračka svet (prikaz) 283—286. — Aleksandar Palavestra: Predrag Medović, Naselja starijeg gvozdenog doba u jugoslavenskom Podunavlju (prikaz) 287—289. — Nikola Tasić: Istraživanje praistorijskih tumula u Vojvodini (Hronika — Chronique) 291—294. — Edina Alirejsović: Hronika — Chronique, 295—301.

Godišnjak, knjiga XXI/19, 1983. — Urednik Alojz Benac

Borivoj Čović: Einige Fragen zum Problem der Entstehung der Bronzezeit-Kulturen, 9—13. — Borislav Jovanović: L'exploitation et la metallurgie du cuivre dans l'économie de l'énéolithique ancien au centre des Balkans, 15—19. — Milutin Garašanin: Considérations sur la transition de néolithique à l'âge du bronze dans les régions centrales des Balkans, 21—26. — Nikola Tasić: Die Cernavoda III — Kultur und der Zerfall früher äneolithischer Kulturen der jugoslawischen Donauraums, 27—35. — Alojz Benac: La désintégration des cultures néolithiques et la formation des nouveaux groupes culturels dans les Balkans du nord-ouest, 37—46. — Małgorzata Kaczanowska, Janusz K. Kozłowski: L'importance des changements dans les industries lithiques pour l'étude de la formation et de la désintégration des unités énéolithiques dans le bassin du moyen Danube, 47—69. — Anna Dzieduszycka-Machnikova: La phase finale du Complexe Lengyelo-Polgarien à son extrême limite septentrionale, 71—79. — Barbara Burchard: La participation de la civilisation de Baden à la transformation du grand complexe culturel de l'Europe centrale: les gobelets à entonnoir, 81—85. — Marta Godłowska: Die Problematik der Radialverzierten Keramik (Badener Kultur) in Kleinpolen als Beispiel der Mechanik der archäologischen Kulturumwandlungen, 87—96. — Jan Machnik: Kulturveränderungen in Südpolen an der Wende des Neolithikums und der Bronzezeit, 97—106. — Krzysztof Tunia: Die Anfänge der Bronzezeit im Flussgebiet der oberen Weichsel. Das Problem kultureller Wandlungen, 107—113. — Petre Roman: Der Übergang vom Äneolithikum zur Bronzezeit auf dem Gebiet Rumäniens, 115—134. — István Ecsedy: Steppeneinflüsse und kulturelle Veränderungen in der Kupferzeit, 135—163. — Juraj Pavuk: Einige Probleme des Übergangs vom Neolithikum zum Äneolithikum im Karpatenraum, 165—172. — Евгений Николаевич-Черных: Модел археологии и факторы существовании культуры (проблемы и гипотезы), 173—184. — Julia Roussot-Larroque: Le »réseau« du néolithique final: mutations économiques et interrelations ouest-est et est-ouest en France et dans quelques régions voisines, 185—220. — Conclusions: 221—226. — Dušan Nikić: Prilog proučavanju predrimskih i rimskih komunikacija u području Livna, Glamoča i Duvna (Contribution à l'étude des voies de com-

munication prépromaines et romaines sur la région de Livno, Glamoč et Duvno), 229—250. — Rade Uhlik: Brojevi u romskom jeziku (Les numéros dans la langue des Romes), 251—295. — Edina Alirejsović: Hronika — Chronique, 297—300.

*

POSEBNA IZDANJA — PUBLICATIONS SPECIALES

Posebna izdanja, knjiga IV/1. — Urednik Alojz Benac
Simpozijum o teritorijalnom i hronološkom razgraničenju Ilira u praistorijsko doba (Symposium sur la délimitation territoriale et chronologique des Illyriens à l'époque préhistorique), održan 15. i 16. maja 1964. u Sarajevu.

Sadržaj:
Alojz Benac: Predgovor, 5—6. — Salko Nazečić: Pozdravna riječ, 7. — Radoslav Katičić: Suvremena istraživanja o jeziku starosjedilaca ilirskih provincija (Die neuesten Forschungen über die einheimische Sprachschicht in den illyrischen Provinzen), 9—58. — Alojz Benac: Prediliri, Protoiliri i Prailiri (Vorillyrier, Protoillyrier und Illyrier), 59—94. — Borivoj Čović: Osnovne karakteristike materijalne kulture Ilira na njihovom centralnom području (Traits caractéristiques essentiels de la culture materielle des Illyriens — région centrale), 95—134. — Milutin Garašanin: Istočna granica Ilira prema arheološkim spomenicima (Die Ostgrenze der Illyrier auf Grund der Bodenfunde), 135—175. — Zdravko Marić: Problem sjevernog graničnog područja Ilira (Problème des limites septentrionales du territoire illyrien), 177—213. — Stane Gabrovec: Problem severozahodnega področja Ilirov (Das Problem des nordwestillyrischen Gebietes), 215—252. — Diskusija — Discussion, 253—287. — Alojz Benac: Zusammenfassung der Diskussion, 288—291. — Popis učesnika Simpozijuma — Liste des participants, 292—293.

Posebna izdanja, knjiga V/2. — Urednik Alojz Benac
Simpozijum o Ilirima u antičko doba (Symposium sur les Illyriens à l'époque antique), održan 10. do 12. maja 1966. u Sarajevu.

Sadržaj:
Vaso Butozan: Pozdravna riječ, 5—6. Grga Novak: Pozdravna riječ, 7. — Alojz Benac: Pozdravna riječ, 7—10. — Fanula Papazoglu: Politička organizacija Ilira u vreme njihove samostalnosti (L'organisation politique des Illyriens à l'époque de leur indépendance), 11—31. — Mate Suić: Zapadne granice Ilira u svjetlu historijskih izvora (Les frontières ethniques occidentales des Illyriens à la lumière des sources historiques), 33—53. — Ivica Degmedžić: Sjeverna i istočna granica Ilira (Das Nord- und Ostgebiet der Illyrier), 55—61. — Diskusija 10. maja 1966, 65—88. — Alojz Benac: Inhalt der Diskussion, 88—95. — Mate Suić: Nekoliko etnoloških podataka o antičkim Ilirima u djelima grčkih i rimskih pisaca (Quelques données ethnologiques sur les Illyriens anciens dans les oeuvres des écrivains grecs et romains), 99—110. — Esad Pašalić: Problemi ekonomskog razvitka u unutrašnjosti rimske provincije Dalmacije (Problèmes du développement économique à l'intérieur de la province romaine de Dalmatie), 111—137. — Duje Rendić-Miočević: Problemi romanizacije Ilira s osobitim ozbirom na kultove i onomastiku (Problèmes de la romanisation des Illyriens avec un regard particulier sur les cultes et sur l'onomastique), 139—156. — Diskusija 11. maja 1966, 157—181. — Alojz Benac: Inhalt der Diskussion, 181—186. — Giacomo Devoto: L'Eredità linguistica dell' Illyria (Jezičko nasljeđe Ilirije), 187—194. — Andreas Mócsy: Die Lingua Pannonica (Lingua Pannonica), 195—200. — Diskusija 12. maja 1966, 201—214. — Popis učesnika — Liste des participants, 215—216.

Posebna izdanja, knjiga VI/3. — Urednik Alojz Benac

Aleksandar Stipčević: *Bibliographia Illyrica*, Sarajevo 1967, 5—421.

Sadržaj: Predgovor, Popis kratica časopisa, Kratice, Autorski niz, Predmetni indeks.

Posebna izdanja, knjiga XII/4. — Urednik Alojz Benac

Simpozijum »Predslavenski etnički elementi na Balkanu u etnogenezi južnih Slovena (Symposium »Eléments ethniques préslaves dans les Balkans dans l'ethnogénie des Slaves du Sud), održan 24. do 26. oktobra 1968. u Mostaru.

Sadržaj:

Branislav Đurđev: Pozdravna riječ, 5—6. — Avdo Zvonić: Pozdravna riječ, 7. — Franjo Barišić: Proces slovenske kolonizacije istočnog Balkana (Sur la colonisation slave des provinces orientales des Balkans), 11—27. — Bogo Grafenauer: Proces doseljavanja Slovena na zapadni Balkan i u istočne Alpe (Processus de l'installation des Slaves dans les Balkans occidentaux et dans les Alpes orientales), 29—55. — Jovan Kovačević: Arheološki prilog preciziranju hronologije slovenskog naseljavanja Balkana (Contribution archéologique à la précision de la chronologie de l' installation des Slaves dans les Balkans), 57—83. — Danica Dimitrijević: O etničkim problemima Vojvodine u vreme doseljavanja Slovena (Über ethnische Probleme der Woiwodina in der Zeit der Einwanderung der Slaven), 85—94. — Karel Kurz: Wirtschafthistorische Glossen zur Landwirtschaft der römischen Provinzen an der Wende der Antike und des Mittelalters (Istorijsko-privredne opaske o poljoprivredi u rimskim provincijama na prelazu iz antike u srednji vijek), 95—103. — Blaga Aleksova: Pridones od istraživanjata vo Bargala — Bregalnica za osvetluvanjeto na istorijata na južnite Sloveni (Etudes sur Bargala-Bregalnica, contribution à la connaissance de l' histoire des Slaves du Sud), 105—114. — Diskusija 24. oktobra 1968., 117—125. — Dalibor Brozović: Doseljenje Slavena i njihovi dodiri sa starosjediocima u svjetlu lingvističkih istraživanja (L'installation des Slaves et leurs contacts avec les autochtones à la lumière des recherches linguistiques), 129—140. — Ion Nestor: Les éléments les plus anciens de la culture matérielle slave dans les Balkans (Najstariji elementi slavenske materijalne kulture na Balkanu), 141—148. — Mate Suić: Nekoliko primjera toponomastičke stratifikacije u sjevernoj Dalmaciji (Quelques exemples de la stratification toponomastique en Dalmatie septentrionale), 149—156. — Zef Mirdita: Neki aspekti pitanja o ilirskoj osnovi albanskog etnosa (Einige Aspekte zur Frage der illyrischen Basis der albanischen ethnischen Gruppe), 157—167. — Zdenko Vinski: Autochtone Kulturelemente zur Zeit der slawischen Landnahme des Balkanraums (Autohtoni kulturni elementi u doba doseljavanja Slavena na Balkan), 171—199. — Mirjana Ljubinković: Ka problemu kontinuiteta Iliri — Slaveni (Le problème de la continuité Illyres — Slaves), 201—215. — Ivanka Nikolajević: Kasnoantičke presvođene grobnice u srednjovekovnoj crkvenoj arhitekturi Bosne i Hercegovine (Caveaux voutés dans l'architecture paléochretienne en Dalmatie et le rôle de ces constructions dans l'architecture des églises au Moyen âge en Bosnie et en Herzégovine), 217—227. — Irma Čremošnik: Die ältesten slawischen Siedlungen und Nekropolen in Bosnien und der Herzegowina (Najstarija slavenska naselja i nekropole u Bosni i Hercegovini), 229—232. — Nada Miletić: Novi prilozi poznavanju autohtonih kulturnih elemenata u Bosni u doba doselenja Slovena (Neue Beiträge zur Kenntnis der autochtonen Kulturelemente in Bosnien zur Zeit der Einwanderung der Slawen), 233—238. — Zdravko Marić: Kasnoantička nekropola na praistorijskoj gradini u Koritima kod Duvna (Spätantike Nekropole auf der prähistorischen Gradine in Korita bei Duvno), 239—243. — Šime Batović, Olga Oštrić: Tragovi ilirske kulturne baštine u narodnoj kulturi našeg primorskog područja (Spuren des illyrischen Kulturerbes in unserer Volkskultur des Küstenraumes), 245—282. — Diskusija 26. oktobra 1968. — Alojz Benac: Zaključna riječ, 305—308. — Popis učesnika — Liste des participants, 309—310.

Posebna izdanja, knjiga XXII/5. — Urednik Alojz Benac

Aleksandar Stipčević: *Bibliographia Illyrica — Supplementum 1967 — 1972*, Sarajevo 1974, 5—165.

Sadržaj: Umjesto predgovora, Kratice, Autorski niz, Predmetni indeks.

Posebna izdanja, knjiga XXIV/6. — Urednik Alojz Benac

Međunarodni kolokvij »Utvrđena ilirska naselja« (Colloque international »Agglomérations fortifiées illyriennes«), održan 24. do 26. oktobra 1974. u Mostaru.

Sadržaj:

Predgovor — Préface, 5—8. Mate Suić: Approche scientifique et méthodes de recherche des habitas autochtones sur le territoire illyrien, 9—36. — Selim Islami: Problèmes de chronologie de la cité illyrienne, 37—45. — Duje Rendić-Miočević: Quelques aspects de la continuité des agglomérations fortifiées illyriennes préantiques à l'époque romaine, 37—45. — Stane Gabrovec: Überblick über eisenzeitliche Befestigungen in Slowenien, 59—70. — Ružica Drechsler-Bižić: Caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région centrale des Japodes, 71—79. — Alojz Benac: Quelques caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région des Delmates, 81—84. — Borivoj Čović: Die Befestigungen und befestigte Siedlungen des Glasinacer Gebietes, 93—99. — Zdravko Marić: Prahistorijska i protohistorijska utvrđenja na području Daorsa (Fortificationi preistoriche e protostoriche nel territorio di Daorsi), 103—111. — Milutin Garašanin: Agglomérations fortifiées dans la région frontière de l'est du territoire illyrien, 113—120. — Borivoj Čović: Pod bei Bugojno, eine befestigte Siedlung der Bronze- und Eisenzeit in Zentralbosnien, 121—129. — Muzafer Korkuti: Alcune caratteristiche degli abitati protourbani nella Illiria meridionale, 131—148. — Neritan Ceka: Traits de la civilisation urbane illyrienne, 137—148. — Frano Prendi: Aspects de la vie sociale, économique et culturelle de Lissus, 149—160. — Aleksandra Mano: Le commerce et les artères commerciales en Illyrie du sud, 165—173. — Skënder Anamali: Données épigraphiques sur quelques cités de l'Illyrie du sud, 175—182. — Dhimosten Budina: Antigonée et son agglomération, 183—188. — Burhan Dautaj: Aspects de la vie économique à Dimal, 189—199. — Zef Mirdita: Intorno al problema dell'ubicazione e della identificazione di alcune agglomerati dardani nel tempo preromano, 201—214. — Klaus Kilian: Die Befestigung auf dem Aetost von Ithaka, Vergleichsmöglichkeiten zu Epirus und Südalbanien, 217—222. — Hadrian Daicoviciu: Les forteresses daces à la fin du second Age du Fer, 223—235. — Gavrila Simion: Quelques remarques sur la civilisation gétique des centres ec forteresses autochtones de Dobroudja à la fin du Hallstatt et au commencement du La Tène, 237—248. — Maria Čičikova: L'apparition des villes fortifiées en Thrace, 249—257. — Dinu Adamesteanu: Tipi di insediamenti umani in Puglia e Basilicata, 259—269. — Adriano La Regina: Centri fortificati preromani nei territori sabellici dell'Italia centrale adriatica, 271-282.— Vincenzo Tusa: Centri fortificati punici ed elimi della Sicilia occidentale, 283—295. — Aleksandra Faber: Zum Megalithenbau — Einige Bemerkungen über die Überwölbung der Stadttore der Megalithenbefestigungen und ihre Datierung, 297—305. — Diskusija-Discussion, 309—328. — Zaključci-Conclusions, 329—332. — Popis učesnika-Liste des participants, 335—336.

Posebna izdanja, knjiga XXVI/7 (1, 2). — Urednik Alojz Benac

Aleksandar Stipčević: *Bibliografija antičke arheologije u Jugoslaviji*, Sarajevo 1977, 5—1033.

Tom I: Sadržaj: Uvodne napomene, Popis kratica, Autorski niz

Tom II: Sadržaj: Predmetni indeks

Posebna izdanja, knjiga XLII/8. — Urednik Alojz Benac

Aleksandar Stipčević: *Bibliographia Illyrica — Supplementum 1973—1977* Sarajevo 1978, 5—158.

Sadržaj: Uvodna Napomena — Einleitende Anmerkungen, Kratice — Abkürzungen, Autorski niz, Predmetni indeks

Posebna izdanja, knjiga LIII/9. — Urednik Alojz Benac

Živko Mikić: *Stanje i problemi fizičke antropologije u Jugoslaviji — Praistorijski periodi*, Sarajevo 1981, 5—199.

Sadržaj: Predgovor, Uvod, I Paleolit i mezolit, II. Đerdapska serija, III. Stariji i srednji neolit, IV. Mlađi neolit, V. Prelazni period, VI. Bronzano doba, VII. Gvozdeno doba, VIII. Analogije sa susednim oblastima, IX. Zaključna razmatranja — Zusammenfassung: Forschungsstand und Problematik der physischen Anthropologie in Jugoslawien (Perioden der Ur- und Frühgeschichte).

Posebna izdanja, knjiga LIV/10. — Urednik Alojz Benac

Aleksandar Stipičević: *Kulturni simboli kod Ilira — Građa i prilozi sistematizaciji*, Sarajevo 1981, 5—204.

Sadržaj: Uvodne napomene. I. Struktura ilirskog simbolizma, II. Podrijetlo i razvoj ilirskog simbolizma, III. Ostaci ilirskog simbolizma u kasnijim kulturama na Balkanu Zaključna razmatranja Riassunto: Simboli religiosi degli Illiri, Skraćenice, Kazalo geografskih imena

*

DJELA — MONOGRAPHIES

Djela, knjiga XII/1. — Urednik Jovan Vuković

Henrik Barić: *Istorija arbanaškog jezika*,
Sarajevo 1959, 5—74.

Sadržaj: I. Cilj i zadatak, II. Indoevropski prajezik i njegova postojbina. Njegove dijalekatske crte, III. Položaj arbanaškog jezika na Balkanskom poluostrvu, IV. Razvitak arbanaškog jezika na Balkanskom poluostrvu, V. Uticaj predindoevropskog substrata, VI. Latinskoromanska epoha, VII. Slovenski uticaji, VIII. Novogrčki uticaji na arbanaški jezik — Zusammenfassung: Geschichte der albanischen Sprache (I. Ziel und Aufgabe, II. Indogermanische Sprache ind ihre Heimat. Die Dialektzüge des Indogermanischen, III. Die Stelle des Albanischen im Kreise der verwandten Sprachen, IV. Die Entwicklung des Albanischen auf der Balkanhalbinsel, V. Die Einflüsse des vorindogermanischen Substrats, VI. Lateinische — romanische Epoche, VII. Slavische Einflüsse, VIII. Die neugriechische Einflüsse auf die albanische Sprache) — Analitički registar — Registar reči.

Djela, knjiga XIII/2. — Urednik Jovan Vuković

Milenko S. Filipović: *Has pod Paštrikom*,
Sarajevo 1958, 5—130.

Sadržaj: A. Opšti deo: I. Predeo Has, II. Prilike u srednjem veku, III. Tursko doba, IV. Novo doba, V. Arbanasi Hašani kao zajednica — B. Posebni deo — Summary: The Region of Has in Serbia, a Case of Recent Ethnic Change, — Registar.

Djela, knjiga XVI/3. — Urednik Jovan Vuković

Idriz Ajeti: *Istorijski razvitak gegijskog govora Arbanasa kod Zadra*, Sarajevo 1961, 5—164.

Sadržaj: I. Pregled arbanaške dijalektologije II. Istorijsko kritički pregled dosadašnjih proučavanja arbanaškog dijalekta III. Poreklo Arbanasa u Zadru — njihov odnos prema staroj postojbini (Šestani — Briska), IV. Položaj krajinskih arbanaških dijalekata, V. Sistem zadarskog arbanaškog dijalekta, VI. Tekstovi — Zusammenfassung: Die historische Entwicklung der gegischen Mundart der Albaner bei Zara.

Djela, knjiga XXX/1. — Urednik Alojz Benac

Fanula Papazoglu: *Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba*, Sarajevo 1969, 5—497.

Sadržaj: Tribali — Autarijati — Dardanci — Skordisci — Mezi — Političko uređenje, društveni i ekonomski odnosi srednjobalkanskih plemena — Običaji i verovanja srednjobalkanskih plemena — Zaključak — Résumé: Les tribus indigènes de l'intérieur balkanique à l'époque préromaine — Izvori — Bibliografija — Registar.

Djela, knjiga XLVII/2. — Urednik Alojz Benac

Ivo Bojanovski: *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Sarajevo 1974, 7—277

Sadržaj: Uvod, I. Cesta A Colonia Salonitana ad fines provinciae Illyrici, II. Via Gabiniana ab Salonis Andentrium, III. Cesta Ad Hedum castellum Daesitiatum, IV. Cesta Ad Bathinum flumen, V. Cesta Ad imum montem Ditionum Ulcirum VI. Priključni putevi (via vicinales), VII. Kratak ekskurs o ubikaciji Delminija, Zaključak — Zusammenfassung: Dolabellas Strassensystem in der römischen Provinz Dalmatia, Indeksi, Karte i tabele.

Djela, knjiga LVI/3. — Urednik Alojz Benac

Špiro Kulišić: *Stara slovenska religija u svjetlu novijih istraživanja, posebno balkanoloških*, Sarajevo 1979, 5—246.

Sadržaj: Uvod, I. Novija djela o slovenskoj religiji (1946—1977), II. Struktura i osnovni karakter stare slovenske religije, III. Animizacija i kult prirode, IV. — Agrarno-proizvodni kompleks, V. Agrarno-materijarhalna osnova stare slovenske religije, VI. Vjerovanja o nebeskim tijelima i ognju, VII. Kult pokojnika i predaka, VIII. Demoni, IX. Nebeski bog (Deus otiosus) i bog davalac (Deus dator), X. Bogovi istočnih Slovena, XI. Bogovi baltičko-polapskih Slovena, XII. Bogovi ostalih slovenskih naroda XIII. Žrtvenici, hramovi, idoli, XIV. Vrači i sveštenici, XV. Završna razmatranja — Summary: Ancient Slavonic Religion in the Light of Recent Researches.

*

PRAISTORIJA JUGOSLAVENSKIH ZEMALJA — PREHISTOIRE DES PAYS YOUGOSLAVES

Praistorija jugoslavenskih zemalja. — Glavni urednik Alojz Benac /Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar za balkanološka ispitivanja i »Svjetlost«, Sarajevo/

I. Paleolitsko i mezolitsko doba. — Redaktor Đuro Basler Sarajevo 1979, 7—453 + Tab. LIII

Sadržaj: Alojz Benac: Predgovor, 9—12. — Đuro Basler: Uvod, 13—17. — Prirodni okviri u kvartaru jugoslavenskih zemalja (Tomislav Šegota: paleoklimatske i paleogeografske promjene, 21—33. — Alojz Ser-

celj: Pregled pleistocenske flore na teritoriju Jugoslavije, 35—53. — Mirko Malez: Kvartarna fauna Jugoslavije, 55—79) — Fosilni čovjek i njegov život na tlu jugoslavenskih zemalja (Mirko Malez: Fosilni čovjek na tlu jugoslavenskih zemalja, 83—102. — Đuro Basler: Život i kultura paleolitskog i mezolitskog čovjeka na tlu jugoslavenskih zemalja, 103—114). — Kulturne prilike u paleolitskom i mezolitskom dobu Jugoslavenskih zemalja (Đuro Basler: Uvod, 117—119). — Paleolitsko i mezolitsko doba u Sloveniji (Drago Meze: Razvoj reljefa Slovenije u pleistocenu, 123—128. — Franc Osole: Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Sloveniji, 129—134. — Mitja Brodar: Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Sloveniji, 135—157. — Mitja Brodar, Franc Osole: Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Sloveniji, 159—194) — Paleolitsko i mezolitsko doba u Hrvatskoj (Mirko Malez: Prirodni okviri, 197—219. — Mirko Malez: Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Hrvatskoj, 221—226. — Mirko Malez: Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Hrvatskoj, 227—276. — Mirko Malez: Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Hrvatskoj, 277—295) — Paleolitsko i mezolitsko doba u Bosni i Hercegovini (Ivan Soklić: Prirodni okviri, 299—308. — Đuro Basler: Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Bosni i Hercegovini, 309—311. — Đuro Basler: Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Bosni i Hercegovini, 313—330. — Đuro Basler: Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Bosni i Hercegovini, 331—355) — Paleolitsko i mezolitsko doba u Srbiji (Branko Gavela: Prirodni okviri i rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Srbiji, 359—362. Đuro Basler: Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Srbiji, 363—371. — Branko Gavela: Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Srbiji, 373—375) — Paleolitsko i mezolitsko doba u Crnoj Gori (Marijan Jurić, Đuro Basler: Prirodni okviri i rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Crnoj Gori, 379—381. — Đuro Basler: Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Crnoj Gori, 383—386. — Đuro Basler: Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Crnoj Gori, 387—403) — Paleolitsko doba u Makedoniji (Mirko Malez: Prirodni okviri, rad na istraživanju i nalazišta paleolitskog doba u Makedoniji, 407—417) — Đuro Basler: Bibliografija, 421—448. — Đuro Basler: Registar nalazišta i pojmova 449—453.

Praistorija jugoslavenskih zemalja. — Glavni urednik Alojz Benac /Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine Centar za balkanološka ispitivanja i »Svjetlost«, Sarajevo/

II. Neolitsko doba. — Redaktor Milutin Garašanin

Sarajevo 1979, 9—705 + Tab. XCIX

Sadržaj: Alojz Benac: Predgovor, 9—10. — Alojz Benac, Milutin Garašanin, Dragoslav Srejović: Uvod, 11—31. — Dragoslav Srejović: Protoneolit — Kultura Lepenskog vira, 33—76. — Milutin Garašanin: Centralnobalkanska zona, 79—212. — Bogdan Brukner: Körös-grupa, 213—226. — Stojan Dimitrijević: Sjeverna zona, 229—360. — Alojz Benac: Prelazna zona 363—470. — Šime Batović: Jadranska zona 473—634. — Alojz Benac, Milutin Garašanin, Dragoslav Srejović: Zaključna razmatranja, 635—667. — Ljeposava Vekić-Čović: Bibliografija, 677—697. — Ljeposava Vekić-Čović: Registar, 701—705.

Praistorija jugoslavenskih zemalja. — Glavni urednik Alojz Benac /Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar za balkanološka ispitivanja i »Svjetlost«, Sarajevo/

III. Eneolitsko doba. — Redaktor Nikola Tasić

Sarajevo 1979, 9—500 + Tab. LI

Sadržaj: Alojz Benac: Predgovor 9—10. — Nikola Tasić, Stojan Dimitrijević: Uvod, 11—25. — Borislav Jovanović: Rudarstvo i metalurgija eneolitskog perioda u Jugoslaviji, 27—54. — Nikola Tasić: Tiszapolgár i Bodrogkeresztúr kultura, 55—85. — Nikola Tasić: Bubanj-Salcuța-Krivodol kompleks, 87—114. — Nikola Tasić: Coțofeni kultura, 115—128. — Nikola

Tasić: Vajska-Hunyadihalom grupa, 129—135. — Stojan Dimitrijević: Lasinjska kultura, 137—181. — Stojan Dimitrijević: Badenska kultura, 183—234. — Nikola Tasić: Kostolačka kultura, 235—266. — Stojan Dimitrijević: Vučedolska kultura i vučedolski kulturni kompleks, 267—341. — Stojan Dimitrijević: Retz-gajary kultura, 343—365. — Stojan Dimitrijević: Problem eneolita na istočnoj Jadranskoj obali, 367—379. — Borislav Jovanović: Stepska kultura u eneolitskom periodu Jugoslavije, 381—395. — Borislav Jovanović: Indoevropljani i eneolitski period Jugoslavije, 397—416. — Nikola Tasić, Stojan Dimitrijević, Borislav Jovanović: Zaključna razmatranja, 417—460. — Svetlana Perišić: Bibliografija. — Ljeposava Vekić-Čović: Registar.

Praistorija jugoslavenskih zemalja. — Glavni urednik Alojz Benac /Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar za balkanološka ispitivanja i »Svjetlost«, Sarajevo/

IV. *Bronzano doba.* — Redaktor Borivoj Čović

Sarajevo 1983 (u štampi)

Sadržaj: Alojz Benac: Predgovor. — Borivoj Čović: Uvod. — 1. Jugoistočnoalpska regija (Stane Gabrovec: Uvod; Stane Gabrovec: Rano bronzano doba; Stane Gabrovec: Srednje bronzano doba; Stane Gabrovec: Kasno bronzano doba; Stane Gabrovec: Ostave) — 2. Jadransko-zapadnobalkanska regija (Borivoj Čović: Uvod; Borivoj Čović: Eneolitski supstrat; Borivoj Čović: Lokalne grupe ranog bronzanog doba; Ivan Marović, Borivoj Čović: Cetinska kultura; Borivoj Čović: Srednje bronzano doba u Istri; Ružica Drechsler-Bižić: Srednje brončano doba zapadnobalkanske regije; Šime Batović: Kulturne grupe kasnog brončanog doba na Jadranu; Ružica Drechsler-Bižić: Japodska kulturna grupa; Borivoj Čović: Prelazna zona; Borivoj Čović: Glasinačka kulturna grupa; Borivoj Čović: Srednjobosanska kulturna grupa) — 3. Panonsko-podunavska regija (Milutin Garašanin: Uvod; Milutin Garašanin: Podunavsko-balkanski kompleks ranog bronzanog doba; Milutin Garašanin: Vinkovačka grupa; Milutin Garašanin: Moriška (mokrinska) grupa; Ksenija Vinski-Gasparini: Litzen-keramika savsko-dravskog međuriječja; Ksenija Vinski-Gasparini: Srednje brončano doba savsko-dravskog međuriječja i bosanske Posavine; Draga Garašanin: Transdanubijska (južnopanonska) grupa s inkrustiranom keramikom; Milutin Garašanin: Vatinska grupa; Milutin Garašanin Dubovačko-žutobrdska grupa; Draga Garašanin: Pojava kulture grobnih humki u Bačkoj; Ksenija Vinski-Gasparini: Kultura polja sa žarama sa svojim grupama; Ksenija Vinski-Gasparini: Kultura polja sa žarama u sjevernoj Bosni; Ksenija Vinski-Gasparini: Ostave s područja kulture polja sa žarama; Milutin Garašanin: Period polja sa urnama u Vojvodini; Milutin Garašanin: Ostave perioda polja sa urnama u jugoistočnoj Panoniji i severnoj Srbiji) — 4. Centralnobalkanska regija (Milutin Garašanin: Uvod; Milutin Garašanin: Kulturna grupa Belotić—Bela Crkva; Milutin Garašanin: Kulturna grupa Bubanj—Hum III; Milutin Garašanin: Kulturna grupa Armenochori; Milutin Garašanin: Zapadnosrpska varijanta vatinske grupe; Milutin Garašanin: Paraćinska grupa; Milutin Garašanin: Mediana grupa; Milutin Garašanin: Period polja sa urnama u zapadnoj Srbiji; Milutin Garašanin: Bronzano doba na Kosovu; Milutin Garašanin: Razvijeno bronzano doba i prelazni period (Gvozdeno doba I) Makedonije; Milutin Garašanin: Posebni nalazi na centralnobalkanskom području) — Borivoj Čović: Zaključna razmatranja. — Ljeposava Vekić-Čović: Bibliografija. — Ljeposava Vekić-Čović: Registar.

Praistorija jugoslavenskih zemalja. — Glavni urednik Alojz Benac /Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Centar za balkanološka ispitivanja i »Svjetlost«, Sarajevo/

V. Željezno doba. — Redaktor Stane Gabrovec

(u pripremi)

PREGLED RADOVA PO AUTORIMA

LISTE DES AUTEURS

Skraćenice:
PI = *Posebna izdanja* Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine
PJZ = Praistorija jugoslavenskih zemalja

ADAMESTEANU, Dinu: *Tipi di insediamenti umani in Puglia e Basilicata,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 259—269.

ADAMESTEANU, Dinu: *Serra di Vaglio ed il problema della penetrazione greca in Lucania,* Godišnjak XII/11, Sarajevo 1976, 213—219.

AJETI, Idriz: *Glas l u arbanaskim govorima Crnogorske Krajine,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 187—193.

AJETI, Idriz: *Istarsko-arbanaski prevod priče o izgubljenom sinu,* Godišnjak I/1, Sarajevo 194—202.

AJETI, Idriz: *Istorijski razvitak gegijskog govora Arbanasa kod Zadra* — I. Pregled arbanske dijalektologije, II. Istorijsko kritički pregled dosadašnjih proučavanja arbanaškog dijalekta, III. Poreklo Arbanasa u Zadru, njihov odnos prema staroj postojbini (Šestani—Briska), IV. Položaj krajinskih arbanaskih govora u krugu susjednih arbanaskih dijalekata, V. Sistem zadarskog arbanaskog dijalekta, VI. Tekstovi (Zusammenfassung: Die historische Entwicklung der gegischen Mundart der Albaner bei Zara), Djela XVI/3, Sarajevo 1961, 5—164.

AJETI. Idriz: *Sitni etimološki prilozi* (Résumé: Miscellanées étymologiques), Godišnjak II/2, Sarajevo 1961, 195—198.

AJETI, Idriz: *Poreklo nekih mitskih i demonskih naziva u šiptarskom* (Résumé: Origine de certaines noms mythologiques et démoniaques dans la langue albanaise), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 111—118.

AJETI, Idriz: *Albansko-srpskohrvatske jezičke studije* (Résumé: Etudes albano-slaves), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 185—200.

AJETI, Idriz: *Prilog proučavanju davnašnjih albansko-južnoslovenskih jezičkih odnosa* (Résumé: Pour servir à l'histoire des anciens rapports linguistiques albano-slaves), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 203—215.

AJETI, Idriz: *Albanistika u radovima jugoslavenskih naučnika i neki njeni problemi,* Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 137—147.

AJETI, Idriz: *Neka pitanja iz istorije arbanaškog jezika u svetlu balkanistike* (Résumé: Certaines questions de l'histoire de la langue albanaise à la lumière de la balkanistique), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 163—171.

ALEKSOVA, Blaga: *Pridones od istraživanjata vo Bargala — Bregalnica za osvetljuvanjeto na istorijata na južnite Slaveni* (Résumé: Etude sur Bargala—Bregalnica, contribution à la connaissance de l'histoire des Slaves du Sud), PI XII/4, Sarajevo 1969, 105—114.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *O romanskim elementima u rječniku južnih hercegovačkih govora* (Résumé: Eléments romans dans le dictionnaire des parlers herzégoviniens du sud) Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 287—297.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *Prilog proučavanju romanizama u Hercegovini* (Résumé: Contribution à l'étude des éléments romans en Herzégovine), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 355—360.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *Nekoliko podataka o lingvističkom uticaju Dubrovnika na govor gradova u hercegovačkom zaledu /XVI—XVIII v./* (Résumé: Quelques données sur l'influence linguistique de Dubrovnik à la langue des villes à l'intérieur herzégovinien /XVIe—XVIIIe siècle/), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 171—175.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *Hronika — Chronique, Godišnjak* XX/18, Sarajevo 1979, 295—301.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *Romanski elementi u srpskim govorima Livanjskog polja* (Résumé: Les éléments romans dans les parlers serbes de la Plaine de Livno), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982. 267—277.

ALIREJSOVIĆ, Edina: *Hronika — Chronique,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 297—300.

ANAMALI, Skënder: *Données épigraphiques sur quelques cités de l'Illyrie du sud,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 175—182.

BARIĆ, Henrik: *Albanisch, Romanisch und Rumänisch,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 1—6.

BARIĆ, Henrik: *Pseudologisches und Etymologisches,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 257—260.

BARIĆ, Henrik: *Toponomastisches,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 276—278.

BARIĆ, Henrik: *Venetisch-Germanisches und Illyrisch-Germanisches,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 272—275.

BARIĆ, Henrik: *Zum albanischen Erb- und Lehnwortschatz,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 261—271.

BARIĆ, Henrik: *Zur albanischer und interbalkanischen Wortforschung,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 243—256.

BARIĆ, Henrik: *Istorija arbanaškog jezika* — I. Cilj i zadatak, II. Indoevropski prajezik i njegova postojbina, njegove dijalekatske crte, III. Položaj arbanaškog jezika na Balkanskom poluostrvu, IV. Razvitak arbanaškog jezika na Balkanskom poluostrvu, V. Uticaji predindoevropskog supstrata, VI. Latinskoromanska epoha, VII. Slovenski uticaji, VIII. Novogrčki uticaji na arbanaški jezik — (Zusammenfassung: Geschichte der albanischen Sprache — I. Ziel und Aufgabe, II. Indogermanische Sprache und ihre Urheimat. Die Dialektzüge des indogermanischen, III. Die Stelle Albanischen im Kreise der verwandten Sprachen, IV Die Entwicklung des Albanischen auf der Balkanhalbinsel, V. Die Einflüsse des vorindogermanischen Substrats, VI. Lateinisch-romanische Epoche, VII. Slavische Einflüsse auf die albanische Sprache), Djela XII/1, Sarajevo 1959, 5—74.

BARIĆ, Henrik: Albanische und albanisch-rumänische Wortstudien, Godišnjak II, Sarajevo 1961, 21—45.

BARIĆ, Henrik: *Balkanologische Sprachstudien,* Godišnjak II, Sarajevo 47—64.

BARIĆ, Henrik: *La perte de l'infinitiv dans les langues balkaniques,* Godišnjak II, Sarajevo 1961, 1—11.

BARIĆ, Henrik: *Thrakisches,* Godišnjak II, Sarajevo 1961, 13—20.

BARIŠIĆ, Franjo: *Avarsko-slovenska opsada Carigrada 626,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 279—294.

BARIŠIĆ, Franjo: *»Monemvasijska« hronika o doseljavanju Avaro-Slovena na Peloponez 587, (Résumé:* La Cronique de »Monemvasie« sur l'arrivée des Avaro-Slaves à Péloponnèse en 587), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 95—109.

BARIŠIĆ, Franjo: *Proces slovenske kolonizacije istočnog Balkana* (Résumé: Sur la colonisation slave des provinces orientales des Balkans), PI XII/4, Sarajevo 1969, 11—27.

BARIŠIĆ, Franjo: *Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine,* Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 23—26.

BASLER, Đuro: *Ein Vierteljahrhundert der Paliolithforchung in Nordbosnien (1949—1975),* Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 27—32.

BASLER, Đuro: *Bibliografija,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 421—448.

BASLER, Đuro. *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Bosni i Hercegovini,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 313—330.

BASLER, Đuro: *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Crnoj Gori*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 383—386.

BASLER, Đuro: *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Srbiji*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 363—371.

BASLER, Đuro: *Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Bosni i Hercegovini*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 331—355.

BASLER, Đuro: *Paleolitske i mezolitske regije u Crnoj Gori*, PJZ, knj. I, Sarajevo 1979, 387—403.

BASLER, Đuro: *Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Bosni i Hercegovini*, PJZ knj. I, 309—311.

BASLER, Đuro: *Registar nalazišta i pojmova*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 449—453.

BASLER, Đuro: *Uvod*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 13—17.

BASLER, Đuro: *Uvod*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 117—119.

BASLER, Đuro: *Život i kultura paleolitskog i mezolitskog čovjeka na tlu jugoslavenskih zemalja*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 103—114.

BATOVIĆ Šime: *Caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région des Liburniens*, Godišnjak XV/13, Sarajevo 1977, 201—225.

BATOVIĆ, Šime: *Origines du néolithique à l'Adriatique et les rapports avec la Méditerranée occidentale*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 45—60.

BATOVIĆ, Šime: *Jadranska zona*, PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 473—634.

BATOVIĆ, Šime: *L'età del bronzo recente sulla costa orientale dell'Adriatico* (Kratak sadržaj: Kasno brončano doba na istočnom jadranskom primorju), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 21—62.

BATOVIĆ, Šime: *Kulturne grupe kasnog brončanog doba na Jadranu*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

BATOVIĆ, Šime, OŠTRIĆ, Olga: *Tragovi ilirske kulturne baštine u narodnoj kulturi našeg primorskog područja* (Zusammenfassung: Spuren des illyrischen Kulturerbes in unserer Volkskultur des Küstenraumes), PI XII/4, Sarajevo 1969, 245—282.

BENAC, Alojz: Predgovor, PI IV/1, Sarajevo 1964, 5—6.

BENAC, Alojz: *Prediliri, Protoiliri i Prailiri — Vorillyrier, Protoillyrier und Urillyrier*, PI IV/1, Sarajevo 1964, 59—94.

BENAC, Alojz: *Zusammenfassung der Diskussion*, PI IV/1, Sarajevo 1964, 288—291.

BENAC, Alojz: *Inhalt der Diskussion* — Sadržaj diskusije, PI V/2, Sarajevo 1967, 88—95.

BENAC, Alojz: *Inhalt der Diskussion* — Sadržaj diskusije, PI V/2, Sarajevo 1967, 181—186.

BENAC, Alojz: *Pozdravna riječ*, PI V/2, Sarajevo 1967, 7—10.

BENAC, Alojz: *Zaključna riječ*, PI XII/4, Sarajevo 1969, 305—308.

BENAC, Alojz: *O identifikaciji ilirskog etnosa* (Résumé: Identification de l'ethnie illyrienne), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 93—108.

BENAC, Alojz: *La Méditerranée et les Balkans du nord-ouest à l'époque préhistorique /éneolithique et l'âge du bronze/* (Kratak sadržaj: Mediteran i sjeverozapadni Balkan u praistorijsko doba /eneolit i bronzano doba/), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 51—60.

BENAC, Alojz: *Quelques caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région des Dalmates*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 81—84.

BENAC, Alojz: *Les thèses fondamentales sur l'origine du néolithique dans les Balkans et les régions avoisinantes*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 9—19.

BENAC, Alojz: Predgovor, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 9—12.

BENAC, Alojz: Predgovor: PJZ, knj. II, Sarajevo 1979, 9—10.

BENAC, Alojz: Predgovor, PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 9—10.

BENAC, Alojz: *Prelazna zona*, PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 363—470.

BENAC, Alojz: *La désintégration des cultures néolithiques et la formation des nouveaux groupes culturels dans les Balkans du nord-ouest*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 37—46.

BENAC, Alojz, GARAŠANIN, Milutin, SREJOVIĆ, Dragoslav: U v o d, PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 11—31.

BENAC, Alojz, GARAŠANIN, Milutin, SREJOVIĆ, Dragoslav: *Zaključna razmatranja*, PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 635—667.

BENAC, Alojz: Predgovor, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

BOISSIN, Henri: *Une formation balkanique aberrante de composés*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 17—28.

BOJANOVSKI, Ivo: *Rimska cesta Narona — Leusinium kao primjer saobraćajnog kontinuiteta* (Résumé: La voie romaine Narona — Leusinium, exemple de la continuité des communications), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 137—187.

BOJANOVSKI, Ivo: *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji /Dolabellae systema viarum in provincia romana Dalmatia/:* Uvod, I Cesta A Colonia Salonitana ad fines provinciae Illyrici, II Via Gabiniana ab Salona Andentrium, III Cesta Ad Hedum castellum Daesitiatum, IV Cesta Ad Bathinum flumen, V Cesta Ad imum montem Ditionum Ulcirum, VI Priključni putevi (via vicinales), VII Kratak ekskurs o ubikaciji Delminija, Zaključak (Zusammenfassung: Dolabellas Strassensystem in der römischen Provinz Dalmatien), Indeksi, Karte i tabele, Djela XLVII/2, Sarajevo 1974, 7—277.

BOJANOVSKI, Ivo: *Toponim »Ad Fines« (Itin. Anton., Tab. Peut.) i njegova značenja /Sinonimni toponimi Ad Fines, Equoranda, Kobiljača/* (Résumé: Toponyme »Ad Fines et ses significations /Toponymes synonymes Ad Fines, Equoranda, Kobiljača/), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 307—320.

BOJANOVSKI, Ivo: *Prilozi za topografiju rimskih i predrimskih komunikacija i naselja u rimskoj provinciji Dalmaciji, II Prethistorijska i rimska cesta Narona — Sarajevsko polje s limitrofnim naseljima* (Résumé: Contributions à la topographie des communications et des agglomérations romaines et préromaines dans la province romaine de Dalmatie, II La voie préhistorique et romaine Narona — Plaine de Sarajevo avec les agglomérations limitrophes), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 51—125.

BOJANOVSKI, Ivo: *Prilozi za topografiju rimskih i predrimskih komunikacija i naselja u rimskoj provinciji Dalmaciji, III Prilog proučavanju antičkih naselja i komunikacija u istočnoj Bosni* (Résumé: Contributions à la topographie des communications et des agglomérations romaines et préromaines dans la province romaine de Dalmatie, III Contribution à l'étude des agglomérations et des communications antiques en Bosnie orientale), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 125—197.

BREGANT, Tatjana: *Prispevek biološko-tehničkih disciplin k proučevanju kulture Ljubljanskog barja* (Zusammenfassung: Beitrag der biologisch-technischen Disziplinen zur Erforschung der Leibachermoorkultur), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 85—96.

BRODAR, Mitja, OSOLE, Franc: *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Sloveniji*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 135—157.

BRODAR, Mitja, OSOLE, Franc: *Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Sloveniji*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 159—194.

BROZOVIĆ, Dalibor: *Doseljenje Slavena i njihovi dodiri sa starosjediocima u svjetlu lingvističkih istraživanja* (Résumé: L'installation des Slaves et leurs contacts avec les autochtones à la lumière des recherches linguistiques), PI XII/4, Sarajevo 1969, 129—140.

BRUKNER, Bogdan: *Balkankomponenten im Neolithikum des jugoslawischen Donaugebiets* (Kratak sadržaj: Balkanske komponente u neolitu jugoslovenskog Podunavlja), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 25—35.

BRUKNER, Bogdan: *Prilog proučavanju veza Bosne i jugoslovenskog Podunavlja u neolitu* (Zusammenfassung: Ein Forschungsbeitrag zur Frage der Verbindungen zwischen Zentral- und Nordostbosnien und Südostpannonien /Wojwodina/ im Neolithikum), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 45—57.

BRUKNER, Bogdan: *Ein Beitrag zum Studium über die Neolithisierung Südostpannoniens*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 75—80.

BRUKNER, Bogdan: *Körös-grupa*, PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 213—226.

BUDIMIR, Milan: *De Hil(l)uriorum Pelastarum vestigiis quibusdam lexicis* (Kratak sadržaj: Neki leksički tragovi ilirskih Pelasta), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 5—11.

BUDINA, Dhimosten: *Antigonée et son agglomération*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 183—188.

BRUCHARD, Barbara: *La participation de la civilisation de Baden à la transformation du grand complexe culturel de l'Europe centrale: les gobelets à entonnoir*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 81—85.

BUTOZAN, Vaso: Pozdravna riječ, PI V/2, Sarajevo 1967, 5—6.

CAMAJ, Martin: *Prilog poznavanju grafije Đon Buzuka*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 203—211.

CAMBI, Nenad: *Sarkofag iz Šipova* (Résumé: Le sarcophage de Šipovo), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 91—109.

CEKA, Neritan: *Traits de la civilisation urbaine illyrienne*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 137—148.

ÇETTA, Anton: *De la valeur dialectale du vocabulaire serbo-albanais de Kujundžić*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 212—242.

ЧЕРНЫХ, Николаевич Евгений: *Модель археологии и факторы существования культуры (проблемы и гипотезы)*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 173—184.

ČIČIKOVA, Maria: *L'apparition des villes fortifiées en Thrace*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 249—257.

ČOP, Bojan: *Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques III* (Kratak sadržaj: Italo-grčke izoglose i praistorija balkanskih naroda), Godišnjak VII/5, Sarajevo 1970, 23—69.

ČOP, Bojan: *Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques II* (Kratak sadržaj: Italo-grčke izoglose i praistorija balkanskih naroda II), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 99—138.

ČOP, Bojan: *Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques III* (Kratak sadržaj: Italo-grčke izoglose i praistorija balkanskih naroda III), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 5—51.

ČOVIĆ, Borivoj: *Osnovne karakteristike materijalne kulture Ilira na njihovom centralnom području* — Traits caractéristiques essentiels de la culture matérielle des Illyriens — région centrale, PI IV/1, Sarajevo 1964, 95—134.

ČOVIĆ, Borivoj: *O izvorima za istoriju Autarijata* (Zusammenfassung: Über Quellen zur Geschichte der Autariaten), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 103—122.

ČOVIĆ, Borivoj: *Vodeći arheološki tipovi kasnog bronzanog doba na području Delmata* (Summary: Some Leading Archaeological Types of Late Bronze Age on the Territory of Delmates), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 67—97.

ČOVIĆ, Borivoj: *Die Befestigungen und befestigte Siedlungen des Glasinacer Gebietes*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 93—99.

ČOVIĆ, Borivoj: *Pod bei Bugojno, eine befestigte Siedlung der Bronze- und Eisenzeit in Zentralbosnien*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 121—129.

ČOVIĆ, Borivoj: *Biografija Alojza Benca*, Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 11—14.

ČOVIĆ, Borivoj: *Metalurška djelatnost vučedolske grupe u Bosni* (Zusammenfassung: Metallurgische Tätigkeit der Vučedoler Gruppe in Bosnien), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 105—115.

ČOVIĆ, Borivoj: *Počeci metalurgije željeza na sjeverozapadnom Balkanu* (Zusammenfassung: Die Anfänge der Eisenmetalurgie im nordwestlichen Balkan), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 63—79.

ČOVIĆ, Borivoj: *La prima e media età del bronzo sulle coste orientali dell'Adriatico e sul suo retroterra* (Kratak sadržaj: Rano i srednje bronzano doba na istočnoj obali Jadrana i njegovom zaleđu), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 5—20.

ČOVIĆ, Borivoj: *Einige Anmerkungen zur dem Problem der Entstehung der Bronzezeit-Kulturen*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 9—13.

ČOVIĆ, Borivoj, MIKIĆ, Živko: *Praistorijske lobanje iz grobova glasinačkog područja* (Zusammenfassung: Prähistorische Schädel aus Gräbern des Glasinacer Gebietes), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 29—92.

ČOVIĆ, Borivoj: Uvod, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Jadransko-zapadnobalkanska regija — Uvod, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Eneolitski supstrat, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Lokalne grupe ranog bronzanog doba (1. Istra; 2. Ličko-podvelebitsko područje; 3. Sjeverna Dalmacija s otocima zadarskog i šibenskog arhipelaga; 4. Zapadna Hercegovina; 5. Otoci srednjeg Jadrana; 6. Istočna Hercegovina i zapadna Crna Gora; 7. Prelazna zona; 8. Glasinačko područje), PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Srednje bronzano doba u Istri, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Prelazna zona, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Glasnička kulturna grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Srednjobosanska kulturna grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČOVIĆ, Borivoj: Zaključna razmatranja, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

ČREMOŠNIK, Irma: *Die ältesten slawischen Siedlungen und Nekropolen in Bosnien und der Herzegowina* (Kratak sadržaj: Najstarija slavenska naselja i nekropole u Bosni i Hercegovini), PI XII/4, Sarajevo 1969, 229—232.

ČREMOŠNIK, Irma: *Ranoslovensko naselje Jazbine u Batkovićima kod Bijeljine* (Zusammenfassung: Die frühslavische Siedlung Jazbine in Batković bei Bijeljina), Godišnjak XV/13, Sarajevo 1977, 227—308.

ĆULIĆ, Zorislava: *Prilog proučavanju elemenata starobalkanske kulturne tradicije u narodnim nošnjama Bosne i Hercegovine* (Résumé: Contribution à l'étude des éléments de la tradition culturelle paléobalkanique dans les costumes nationaux de la Bosnie et Herzégovine), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 173—186.

DAICOVICIU, Hadrian: *Les forteresses daces à la fin du second Age du Fer*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 223—235.

DANČETOVIĆ, Vojislav: *»Luta Fukaraja« i »Prodata ljuba Bogdanova«* — Un chant serbocroate et un chant albanais ayant le même motif de la vente de la femme, Godišnjak II, Sarajevo 1961, 205—211.

DAUTAJ, Burhan: *Aspects de la vie économique à Dimal*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 189—199.

DEGMEDŽIĆ, Ivica: *Sjeverna i istočna granica Ilira* (Zusammenfassung: Das Nord- und Ostgebiet der Illyrier), PI V/2, Sarajevo 1967, 55—61.

DEVOTO, Giacomo: *L'Eredità linguistica dell'Illiria* (Kratak sadržaj: Jezičko nasljeđe Ilirije), PI V/2, Sarajevo, 1967, 187—194.

DIMITRIJEVIĆ, Danica: *O etničkim problemima Vojvodine u vreme doseljavanja Slovena* (Zusammenfassung: Über ethnische Probleme der Woiwodina in der Zeit der Einwanderung der Slawen), PI XII/4, Sarajevo 1969, 85—94.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Idoloplastika u lasinjskoj kulturi* (Zusammenfassung: Die Idolplastik in der Lasinja-Kultur), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 59—83.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Badenska kultura,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 183—234.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Lasinjska kultura,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 137—181.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Problem eneolita na istočnoj jadranskoj obali,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 367—379.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Retz-Gajary kultura,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 343—365.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Sjeverna zona,* PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 229—360.

DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Vučedolska kultura i vučedolski kulturni kompleks,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 267—341.

DRAGOJLOVIĆ, Drogoljub: *Tračko kulturno i kultsko nasljeđe kod balkanskih Slovena* (Résumé: L'héritage culturel et rituel des Thraces chez Slaves balkaniques), Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 177—188.

DRECHSLER-BIŽIĆ, Ružica: *Porijeklo lučnih jednopetljastih fibula u Japoda* (Résumé: Origine des fibules à arc à une boucle chez les Japodes), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 143—151.

DRECHSLER-BIŽIĆ, Ružica: *Caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région centrale des Japodes, PI XXIV/6,* Sarajevo 1975, 71—79.

DRECHSLER-BIŽIĆ, Ružica: Srednje brončano doba zapadnobalkanske regije, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

DRECHSLER-BIŽIĆ, Ružica: Japodska kulturna grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

DUMITRESCU, Vladimir: *Fragment de vase zoomorphe à statuette humaine sur la tête,* découvert à Căscioreale, Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 97—104.

DZIEDUSZYCKA-MACHNIKOWA, Anna: *La phase finale du Complexe Lengyelo-Polgarien à son extrême limite septentrionale,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983 71—79.

ĐURĐEV, Branislav: *Pozdravna riječ,* PI XII/4, Sarajevo 1969, 5—6.

ĐURĐEV, Branislav: *Uloga patrijarhalne kulture u istoriji naroda Bosne i Hercegovine pod turskom vlašću* (Zusammenfassung: Die Rolle der patriarchalischen Kultur in der Geschichte der Völker Bosniens und der Hercegowina unter der Türkenherrschaft), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 377—383.

ECSEDY, István: *Steppeneinflüsse und kulturelle Veränderungen in der Kupferzeit,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 135—163.

FABER, Aleksandra: *Zum Megalithenbau — Einige Bemerkungen über die Überwölbung der Stadttore der Megalithenbefestigungen und ihre Datierung,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 297—303.

FILIPOVIĆ S. Milenko: *Kapitolske guske u balkanskom narodnom predanju,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 474—478.

FILIPOVIĆ S. Milenko: *Das Gebäude tronjin der Umgebung von Skoplje,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 456—473.

FILIPOVIĆ S. Milenko: *Has pod Paštrikom* — A. Opšti deo, I. Predeo Has, II. Prilike u srednjem veku, III. Tursko doba, IV. Novo doba, V. Arbanasi Hašani kao zajednica, B. Posebni dio (Summary: The Region of Has in Serbia, A Case of Recent Ethnic Change), Djela XIII/2 Sarajevo 1958, 5—130.

FILIPOVIĆ S. Milenko: *Kineski zid u balkanskom folkloru* (Summary: The Chinese Wall in the Balkan Folklore), Godišnjak II Sarajevo 1961, 213—218.

FILIPOVIĆ S. Milenko: *Žene kao narodni glavari kod nekih balkanskih naroda* (Summary: Women as Village and Group Heads in the Balkans), Godišnjak II Sarajevo 1961, 139—157.

FILIPOVIĆ, Nedim: *Napomene o islamizaciji u Bosni i Hercegovini u XV vijeku,* (Résumé: Les remarques se rapportant à l'islamisation en Bosnie et Herzégovine au XVe siècle), Godišnjak VII/5, Sarajevo 1970, 141—176.

FILIPOVIĆ, Nedim: *Vlasi i uspostava timarskog sistema u Hercegovini (I),* Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 127—221.

FILIPOVIĆ, Nedim: *Osvrt na pitanje islamizacije na Balkanu pod Turcima* (Zusammenfassung: Zur Islamisierung auf der Balkanhalbinsel), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 385—415.

FLAŠAR, Miron: *Legendarna etnogeneza Slovena i Njegošev sud o Aleksandru Makedonskom* (Zusammenfassung: Die Sagenhafte Ethnogenesis der Slaven und Njegoš's Urteil über Alexander den Grossen), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 213—231.

GABROVEC, Stane: *Problem severozahodnega področja Ilirov.* Das Problem des nord-westillyrischen Gebiets, PI IV/1, Sarajevo 1964, 215—252.

GABROVEC, Stane: *Dvozankaste ločne fibule,* (Zusammenfassung: Die zweischleifigen Bogenfibeln), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 5—65.

GABROVEC, Stane: *Überblick über eisenzeitliche Befestigungen in Slowenien,* PI XXIV/6 Sarajevo, 59—70.

GABROVEC, Stane: Jugoistočnoalpska regija — Uvod, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GABROVEC, Stane: Jugoistočnoalpska regija — Rano bronzano doba, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GABROVEC, Stane: Jugoistočnoalpska regija — Srednje bronzano doba, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GABROVEC, Stane: Jugoistočnoalpska regija — Kasno bronzano doba, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GABROVEC, Stane: Jugoistočnoalpska regija — Ostave, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Draga: *Les grands complexes néolithiques anciens dans le Sud-Est européen,* (Kratak sadržaj: Veliki kompleksi najstarijeg neolita na jugoistoku Evrope), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 9—24.

GARAŠANIN, Draga: *Razmišljanja o ilirskoj etničkoj interpretaciji nalaza iz gvozdenog doba* (Résumé: Considérations méthodologiques sur l'interprétation ethnique illyrienne des découvertes de l'âge du fer), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 173—177.

GARAŠANIN, Draga: Transdanubijska (južnopanonska) grupa s inkrustiranom keramikom, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Draga: Pojava kulture grobnih humki u Bačkoj, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: *Istočna granica Ilira prema arheološkim spomenicima* — Die Ostgrenze der Illyrier auf Grund der Bodenfunde, PI IV/1 Sarajevo 1964, 135—175.

GARAŠANIN, Milutin: *Razmatranja o nekropolama tipa Mala Kopašnica — Sase* (Résumé: Consedérations sur les nécropoles du type Mala Kopašnica-Sase), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 5—34.

GARAŠANIN, Milutin: *Die späteisenzeitliche Nekropolen — Gruppe vom Typ Gostilj im Labiatenlande* (Kratak sadržaj: Grupe nekropola tipa Gostilj u zemlji Labijata), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 5—28.

GARAŠANIN, Milutin: *Agglomérations fortifiées dans la région frontière de l'est du territoire illyrien,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 113—120.

GARAŠANIN, Milutin: *O problemu starobalkanskog konjanika,* (Résumé: Considérations sur le cavalier paléobalkanique), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 273—283.

GARAŠANIN, Milutin: *La néolithisation dans le Sud-est et dans le Centre de la Péninsule balkanique,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 31—44.

GARAŠANIN, Milutin: *Stanje klasične arheologije u istočnom delu Jugoslavije,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 165—172.

GARAŠANIN, Milutin: *Centralnobalkanska zona,* PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 79—212.

GARAŠANIN, Milutin: *L'Historiographie yougoslave sur l'Etat illyrien* (A propos de la communication d'Ali Hadri dans Iliria IV, Tirana 1976), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 207—210.

GARAŠANIN, Milutin: *Considérations sur la transition du néolithique à l'âge du bronze dans les régions centrales des Balkans,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 21—26.

GARAŠANIN, Milutin: Panonsko-podunavska regija — Uvod, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Podunavsko-balkanski kompleks ranog bronzanog doba, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Vinkovačka grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Moriška (mokrinska) grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Vatinska grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Period polja sa urnama u Vojvodini, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Dubovačko-žutobrdska grupa, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Ostave perioda polja sa urnama u jugoistočnoj Panoniji i severnoj Srbiji, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

GARAŠANIN, Milutin: Centralnobalkanska regija (Uvod; Kulturna grupa Belotić-Bela Crkva; Kulturna grupa Bubanj-Hum III, Kulturna grupa Armenochori; Zapadnosrpska varijanta vatinske grupe; Paraćinska grupa; Mediana grupa; Period polja sa urnama u zapadnoj Srbiji; Bronzano doba na Kosovu; Razvijeno bronzano doba i prelazni period (gvozdeno doba I) Makedonije; Posebni nalazi na centralnobalkanskom području)

GAVAZZI, Milovan: *Stone-encircled Graves in Bosnia-Herzegovina,* (Kratak sadržaj: Grobovi sa vijencem od kamena u Bosni i Hercegovini), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 187—190.

GAVELA, Branko: *O ilirskom supstratu na Balkanu,* (Zusammenfassung: Über das illyrische Substrat auf dem Balkan), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 143—161.

GAVELA, Branko: *Rois et états celtiques dans les Balkans, Essai critique sur l'historiographie antique et moderne se rapportant aux Celtes balkaniques,* Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1976, 61—68.

GAVELA, Branko: *Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Srbiji,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 373—375.

GAVELA, Branko: *Prirodni okviri i rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Srbiji,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 359—362.

GLUHAK, Alemko: *Kavkaske podudarnosti jednog starobalkanskog i nekih slovenskih (predindoevropskih?) naziva za životinje* (Résumé: Les concordances d'un terme vieux-balkanique et de quelques termes slanves slaves (préindoeuropéens) pour les animaux), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 279—281.

GODŁOWSKA, Marta: *Die Problematik der Radialverzierten Keramik (Badener Kultur) in Kleinpolen als Beispiel der Mechanik der archäologischen Kulturumwandlungen*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 87—96.

GOVEDARICA, Blagoje: *Novi arheološki prilozi istraživanju tumula na glasinačkom području* (Résumé: Nouvelles contributions archéologiques aux recherches des tumulus dans la région de Glasinac), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 15—35.

GOVEDARICA, Blagoje: *Prilozi kulturnoj stratigrafiji praistorijskih gradinskih naselja u jugozapadnoj Bosni* (Zusammenfassung: Beiträge zu einer kulturellen Stratigraphie prähistorischer Wellburgsiedlungen in Südwestbosnien), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 111—188.

GRAFENAUER, Bogo: *Proces doseljavanja Slovena na zapadni Balkan i u istočne Alpe* (Résumé: Processus de l'installation des Slaves dans les Balkans occidentaux et dans les Alpes orientales), PI XII/4, Sarajevo 1969, 29—55.

GUILAINE, Jean: *La néolithisation du Languedoc et de la Catalogne*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 81—92.

HAAS, Otto: *Lexikalische Anklänge an Slavisches in den Sprachresten Kleinasiens und Griechenlands*, Godišnjak II, Sarajevo 1961, 65—99.

HADŽIJAHIĆ, Muhamed: *Pitanje vjerodostojnosti sabora na Duvanjskom polju* (Résumé: La question sur l'authenticité de l'assemblé sur la plaine de Duvno), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 201—263.

IBROVAC, Miodrag: *Les affinités de la poésie populaire serbe et néo-grecque*, Godišnjak I, Sarajevo 1957, 389—455.

IMAMOVIĆ, Enver: *Oko ubikacije rimskog naselja Stanecli* (Résumé: A propos de la localisation de l'agglomération romaine de Stanecli), Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 223—233.

ISLAMI, Selim: *Problèmes de chronologie de la cité illyrienne*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 37—45.

JANC, Zagorka: *Islamski elementi u minijaturama karanskog jevandelja* (Résumé: Eléments islamiques dans les miniatures de l'Evangile de Karan), Godišnjak II, Sarajevo 1961, 159—170.

!OVANOVIĆ, Borislav: *The Origin of the Early Neolitic in Đerdap* (Kratak sadržaj: Poreklo starijeg neolita u Đerdapu), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 5—18.

JOVANOVIĆ, Borislav: *Obredi sahranjivanja u kostolačkoj grupi* (Summary: Burial Rites in the Kostolac Group), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 131—141.

JOVANOVIĆ, Borislav: *Rudarstvo i metalurgija eneolitskog perioda Jugoslavije*, PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 27—54.

JOVANOVIĆ, Borislav: *Stepska kultura u eneolitskom periodu Jugoslavije*, PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 381—395.

JOVANOVIĆ, Borislav: *Indoevropljani i eneolitski period Jugoslavije*, PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 397—416.

JOVANOVIĆ, Borislav: *L'exploitation et la metallurgie du cuivre dans l'économie de l'énéolithique ancien au centre des Balkans*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 15—19.

JURIĆ, Marjan, BASLER, Đuro: *Prirodni okviri i rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Crnoj Gori*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 379—381.

KACZANOWSKA, Małgorzata, KOZŁOWSKI, K. Janusz: *L'importance des changements dans les industries lithiques pour l'étude de la formation et de la désintégration des unités énéolithiques dans le bassin du moyen Danube*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 47—69.

KAJMAKOVIĆ, Radmila: *Arhaični običaji dinarskog stanovništva* (Résumé: Coutumes archaïques du Jour de l'an chez la population dinarique), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 213—249.

KALEŠI, Hasan: *Prilog poznavanju albanske književnosti iz vremena preporoda,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 352—388.

KAMIENSKA, Jadwiga: *La poterie peinte néolithique en Pologne,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 139—145.

KAPIDŽIĆ, Hamdija: *Prilozi poznavanju Instituta za istraživanje Balkana u Sarajevu* (1904—1918) (Résumé: Contributions à la connaissance se rapportant à l'Institut de recherches des Balkans à Sarajevo (1904—1918), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 135—154.

KATIČIĆ, Radoslav: *Suvremena istraživanja o jeziku starosjedilaca ilirskih provincija* — Die neuesten Forschungen über die einheimische Sprachschicht in den illyrischen Provinzen, PI IV/1, Sarajevo 1964, 9—58.

KATIČIĆ, Radoslav: *Zur Frage der keltischen und pannonischen Namengebieten im römischen Dalmatien* (Kratak sadržaj: O pitanju keltskih i panonskih imenskih područja u rimskoj provinciji Dalmaciji), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 53—76.

KATIČIĆ, Radoslav: *Die einheimische Namengebung von Ig* (Kratak sadržaj: Starosjedilačka onomastika antičkog Iga), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 61—120.

KATIČIĆ, Radoslav: *Podunavlje i Jadran u epu Apolonija Rođanina* (Résumé: Le bassin danubien et l'Adriatique dans l'épopée d' Apolonios de Rhodes), Godišnjak VII/5, Sarajevo 1970, 71—132.

KATIČIĆ, Radoslav: *Drei altbalkanische Nomina sacra* (Kratak sadržaj: Tri starobalkanska nomina sacra), Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 105—128.

KATIČIĆ, Radoslav: *Ionios der Illyrier* (Kratak sadržaj: Jonije Ilir), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 185—201.

KATIČIĆ, Radoslav: *O jeziku i narodnosti starih Makedonaca* (Zusammenfassung: Über die Sprache und das Volkstum der alten Makedonen), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 339—354.

KATIČIĆ, Radoslav: *Enhelejci* (Zusammenfassung: Die Encheleer), Godišnjak XV/13, Sarajevo 1977, 5—82.

KATIČIĆ, Radoslav: *Proučavanje starog Balkana i nacionalna povijest današnjih balkanskih naroda,* Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 201—206.

KILIAN, Klaus: *Die Befestigung auf dem Aetos von Ithaka, Vergleichsmöglichkeiten zu Epirus und Südalbanien,* PI XXIV, Sarajevo 1975, 217—222.

KILIAN, Klaus: *Bosnisch-herzegowinische Bronzen der Eisenzeit II aus Griechenland,* Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 163—171.

KORKUTI, Muzafer: *Alcune caratteristiche degli abitati protourbani nella Illiria meridionale,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 131—148.

KOVAČEVIĆ, Jovan: *Arheološki prilog preciziranju hronologije slovenskog naseljavanja Balkana* (Résumé: Contribution archéologique à la précision de la chronologie de l'installation des Slaves dans les Balkans), PI XII/4, Sarajevo 1969, 57—83.

KOZŁOWSKI, Janusz K., KOZŁOWSKI, Stefan K.: *Le substrat mésolithique dans la partie nord de l'Europe Centrale et le processus de la »néolithisation«,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 93—104.

KRUK, Janusz: *The Distribution of Linear Pottery Culture — Proposed Model,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 125—138.

KULCZYKA-LECIEJEWICZOWA, Anna: *The Role of the Southern Cultural Model in the Polish Neolithic,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 105—115.

KULIŠIĆ, Špiro: *Neke kavkasko-balkanske kulturne podudarnosti* (Résumé: Certaines affinités culturelles caucaso-balkaniques), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 117—149.

KULIŠIĆ, Špiro: *Neki etnički problemi u predanjima o starom stanovništvu dinarske oblasti,* Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 233—241.

KULIŠIĆ, Špiro: *O nekim problemima etničkog razvitka našeg dinarskog stanovništva i njihovih odnosa sa balkanskim starincima* (Résumé: Quelques problèmes du développement ethnique de notre population dinarique et de ses rapports avec des autochtones balkaniques), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 191—212.

KULIŠIĆ, Špiro: *Etnološka razmatranja o Lepenskom viru* (Résumé: Considérations ethnologiques sur la localité préhistorique de Lepenski vir), Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 161—176.

KULIŠIĆ, Špiro: *Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije (I)*, Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 189—212.

KULIŠIĆ, Špiro: *Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije (II)*, Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 109—183.

KULIŠIĆ, Špiro: *Značaj slovensko-balkanske i kavkaske tradicije u proučavanju stare slovenske religije (III)* (Riassunto: La tradizione slavo-balcanica e caucasica nello studio della religione protoslava), Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 5—57.

KULIŠIĆ, Špiro: *Balkanski supstrat u dinarskoj rodovskoj organizaciji* (Riassunto: Il substrato balcanico nell'organizzazione clanale dinarica), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 361—375.

KULIŠIĆ, Špiro: *Stara slovenska religija u svjetlu novijih istraživanja, posebno balkanoloških* — Uvod, I Novija djela o slovenskoj religiji (1946—1977), II Struktura i osnovni karakter stare slovenske religije, III Animizacija i kult prirode, IV Agrarno-proizvodni kompleks, V Agrarno-materirhalna osnova stare slovenske religije, VI Vjerovanja o nebeskim tijelima i ognju, VII Kult pokojnika i predaka, VIII Demoni, IX Nebeski bog (Deus otiosus) i bog davalac (Deus dator), X Bogovi istočnih Slovena, XI Bogovi baltičko-polapskih Slovena, XII Bogovi ostalih slovenskih naroda, XIII Žrtvenici, hramovi, idoli, XIV Vrači i sveštenici, XV Završna razmatranja (Summary: Ancient Slavonic Religion in the Light of Recent Research), Djela LVI, Sarajevo 1979, 7—246.

KUNA, Martin: *Zur neolithischen und äneolithischen Kupferverarbeitung im Gebiet Jugoslawiens* (Kratak sadržaj: O neolitskoj i eneolitskoj obradi bakra na području Jugoslavije), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 13—81.

KURZ, Karel: *Die sog. illyro-keltische Renaissance* (Kratak sadržaj: Takozvana iliro-keltska renesansa), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 167—189.

KURZ, Karel: *Wirtschaftshistorische Glossen zur Landwirtschaft der römischen Provinzen an der Wende der Antike und des Mittelalters* (Kratak sadržaj: Istorijsko-privredne opaske o poljoprivredi u rimskim provincijama na prelazu iz antike u srednji vijek), PI XII/4, Sarajevo 1969, 95—103.

LEKOVIĆ, Vladimir: *Prilog proučavanju kulture gvozdenog doba u Crnoj Gori* (Résumé: Contribution à l'étude de la culture de l'âge de fer au Monténégro), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980. 81—90.

LJUBINKOVIĆ, Mirjana: *Ka problemu kontinuiteta Iliri — Sloveni* (Résumé: Le problème de la continuité Illyriens — Slaves), PI XII/4, Sarajevo 1969, 201—215.

MACHNIK, Jan: *Kulturveränderungen in Südpolen an der Wende des Neolithikums und der Bronzezeit*, Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 97—106.

MALEZ, Mirko: *Fosilni čovjek na tlu jugoslavenskih zemalja*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 83—102.

MALEZ, Mirko: *Kvartarna fauna Jugoslavije*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 55—79.

MALEZ, Mirko: *Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Hrvatskoj*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 227—276.

MALEZ, Mirko: *Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Hrvatskoj*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 277—295.

MALEZ, Mirko: *Prirodni okviri*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 197—219.

MALEZ, Mirko: *Prirodni okviri, rad na istraživanju i nalazišta paleolitskog doba u Makedoniji*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 407—417.

MALEZ, Mirko: *Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Hrvatskoj*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 221—226.

MANO, Aleksandra: *Le commerce et les artères commerciales en Illyrie du sud*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 165—173.

MARIĆ, Zdravko: *Problem sjevernog graničnog područja Ilira* — Problème des limites septentrionales du territoire illyrien, PI IV/1, Sarajevo 1964, 177—213.

MARIĆ, Zdravko: *Kasnoantička nekropola na praistorijskoj gradini u Koritima kod Duvna* (Zusammenfassung: Spätantike Nekropole auf der prähistorischen Gradine in Korita bei Duvno), PI XII/4, Sarajevo 1969, 239—243.

MARIĆ, Zdravko: *Daorsi* (Zusammenfassung: Die Daorsen), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 109—134.

MARIĆ, Zdravko: *Prahistorijska i protohistorijska utvrđenja na području Daorsa* (Riassunto: Fortificazioni preistoriche e protostoriche nel territorio di Daorsi), PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 103—111.

MARIĆ, Zdravko: *Dva nova primjerka daorsijskog novca sa gradine Ošanići* kod Stoca (Zusammenfassung: Zwei neue daorsische Münzen von der Gradina Ošanići bei Stolac), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 253—259.

MARIĆ, Zdravko: *Kartothek des Zentrums fiir balkanologische Forschungen der Akademie der Wissenschaften und Künste Sarajevo »Gräber der Urbewohner des Nordwestbalkans«*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 185—196.

MAROVIĆ, Ivan: *Iz numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Splitu* (Résumé: Quelques pièces de monnaie de la collection numismatique du Musée archéologique de Split), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 221—244.

MAROVIĆ, Ivan, ČOVIĆ, Borivoj: *Cetinska kultura*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983. (u štampi).

MEDINI, Julijan: *Kult Jupitera Dolihena u rimskoj provinciji Dalmaciji* (Résumé: Le culte de Jupiter Dolichenus dans la province romaine de Dalmatie), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 53—90.

MEZE, Drago: *Razvoj reljefa Slovenije u pleistocenu*, PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 123—128.

MIKIĆ, Živko: *O antropološkim istraživanjima u Bosni i Hercegovini* (Istorija istraživanja i bibliografija) (Zusammenfassung: Über die anthropologischen Forschungen in Bosnien und der Herzegowina /Forschungsgeschichte und Bibliographie/), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 251—259.

MIKIĆ, Živko: *Mehanička obrada lobanjskih kostiju u svrhu lečenja i magijanja* (Résumé: Elaboration mécarique des os crâniens dans le but du traitement médical et de la magie), Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 235—253.

MIKIĆ, Živko: *Lateralna osteomorfološka rekonstrukcije praistorijskih lobanja sa nalazišta Lepenski Vir* (Zusammenfassung: Lateral-osteomorphologische Rekonstruktion der prähistorischen Schädel an der Funde aus Lepenski Vir), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 123—144.

MIKIĆ, Živko: *Dinarski antropološki tip sa srednjovekovne nekropole Raška gora — Stećci kod Mostara* (Zusammenfassung: Anthropologische Dinaridentyp aus dem mittelalterlichen Friedhof Raška gora — Stećci bei Mostar); Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 223—280.

MIKIĆ, Živko: *Einige anthropologische Aspekte des Neolithikums auf der Balkanhalbinsel*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 61—73.

MIKIĆ, Živko: *Novi antropološki prilozi istraživanju tumula na glasinačkom području* (Zusammenfassung: Neue anthropologische Beiträge zur Untersuchung der Grabhügel auf der Glasinacer Hochebene), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 37—49.

MIKIĆ, Živko: *O antropološkoj metodologiji terenske obrade skeletnih nalaza* (Résumé: De la methodologie anthropologique du traitement sur place des restes squelettiques), Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 201—242.

MIKIĆ, Živko: *Stanje i problemi fizičke antropologije u Jugoslaviji* (Praistorijski period) — Predgovor, Uvod, I. Paleolit i mezolit, II. Đerdapska serija, III. Stariji i srednji neolit, IV. Mlađi neolit, V. Prelazni period, VI. Bronzano doba, VII. Gvozdeno doba, VIII. Analogije sa susednim oblastima, IX. Zaključna razmatranja (Zusammenfassung: Forschungsstand und Problematik der physischen Anthropologie in Jugoslawien — Perioden der Ur- und Früchgeschichte), PI LIII/9, Sarajevo 1981, 5—199.

MIKIĆ, Živko: *Penroseova distanca mezolitskih (epipalelitskih) populacija podunavskih oblasti* (Zusammenfassung: Ergebnisse von Penrose-Abstände bei mesolithischen Schädeln aus dem Donauraum), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 211—220.

MILETIĆ, Nada: *Novi prilozi poznavanju autohtonih kulturnih elemenata u Bosni u doba doseljavanja Slovena* (Zusammenfassung: Neue Beiträge zur Kenntnis der autochthonen Kulturelemente in Bosnien zur Zeit der Einwanderung der Slawen), PI XII/4, Sarajevo 1969.

MIRDITA, Zef: *Neki aspekti pitanja o ilirskoj osnovi albanskog etnosa*, (Zusammenfassung: Einige Aspekte zur Frage der illyrischen Basis der albanischen ethnischen Gruppe), PI XII/4, Sarajevo 1969, 157—167.

MIRDITA, Zef: *Probleme der Urbanisation Dardaniens zur Römerzeit* (Kratak sadržaj: Problem urbanizacije Dardanije u rimsko doba), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 69—80.

MIRDITA, Zef: *Intorno al problema dell' ubicazione e della identificazione di alcune agglomerati dardani nel tempo preromano*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 201—214.

MIRKOVIĆ, Miroslava: *Iz istorije Polimlja u rimsko doba* (Zusammenfassung: Zur Geschichte des Limtales in römischer Zeit), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 95—108.

MÓCSY, Andreas: *Die Lingua Pannonica*, (Kratak sadržaj: Lingua Pannonica) PI V/2, Sarajevo 1967, 195—200.

MÓCSY, Andreas: *Municipale Gemeinden und ihre Territorien in Moesia Superior* (Kratak sadržaj: Municipalne opštine i njihove teritorije u Moesia Superior), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 151—166.

MÓCSY, Andreas: *Vorarbeiten zu einem Onomasticon von Moesia superior* (Kratak sadržaj: Prilozi za onomastikon Mezija superior), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 139—180.

MÓCSY, Andreas: *Grossgrundbesitz und Kontinuität in Pannonien*, Godišnjak XIII/11, 321—326.

MOŠIN, Vladimir: *Ornamentika neovizantskog i »balkanskog« stila*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 295—351.

MULJAČIĆ, Žarko: *Etimologijske i leksikologijske bilješke* (Résumé: Notes étimologiques et lexicologiques), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 103—115.

MULJAČIĆ, Žarko: *Toponomastičke dileme* (Résumé: Les dilemmes toponomastiques), Godišnjak VIII/5, Sarajevo 1970, 133—140.

NAZEČIĆ, Salko: *Pozdravna riječ*, PI IV/1, Sarajevo 1964, 6—7.

NESTOR, Jon: *Les éléments les plus anciens de la culture matérielle slave dans les Balkans* (Kratak sadržaj: Najstariji elementi slavenske materijalne kulture na Balkanu), PI XII/4, Sarajevo 1969, 141—148.

NIKIĆ, Dušan: *Prilog proučavanju predrimskih i rimskih komunikacija na području Livna, Glamoča i Duvna* (Résumé: Contribution à l'étude des voies de communication preromaines et romaines sur la région de Livno, Glamoč et Duvno), Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 229—250.

NIKOLAJEVIĆ, Ivanka: *Kasnoantičke presvođene grobnice u srednjovekovnoj crkvenoj arhitekturi Bosne i Hercegovine* (Résumé: Caveaux voutés dans l'architecture paléochreétienne en Dalmatie et le rôle de ces constructions dans l'architecture des églises au Moyen âge en Bosnie et en Herzégovine), PI XII/4, Sarajevo 1969, 217—227.

NOVAK, Grga: *Pozdravna riječ:* PI V/2, Sarajevo 1967, 7.

OSOLE, Franc: *Rad na istraživanju paleolitskog i mezolitskog doba u Sloveniji,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 129—134.

PAJAKOWSKI, Włodzimierz: *Die Ardiäer — ihre Wohnsitze und ihre historische Rolle,* Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 109—121.

PAJAKOWSKI, Włodzimierz: *Wer waren Illyrii proprie dicti und wo siedelte man sie?* (Kratak sadržaj: Ko su bili Illyrii proprie dicti i gdje su bili nastanjeni?), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 91—162.

PANTELIĆ, Nikola: *Tradicionalni elementi društvene organizacije u severoistočnoj i delu centralne Srbije* (Résumé: Eléments traditionnels de l'organisation sociale dans la Serbie du nord-est et dans une partie de la Serbie centrale), Godišnjak XVIII/16, Sarajevo 1980, 173—199.

PANTELIĆ, Nikola: *Tradicionalni elementi u ženidbenim običajima u severoistočnoj i delu centralne Srbije* (Résumé: Eléments traditionnels dans les coutumes du mariage dans la Serbie du nord-est et dans une partie de la Serbie centrale), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 199—229.

PAPAZOGLU, Fanula: *Politička organizacija Ilira u vreme njihove samostalnosti* (Résumé: L'organisation politique des Illyriens à l'époque de leur indépendance), PI V/2, Sarajevo 1967, 11—31.

PAPAZOGLU, Fanula: *Poreklo i razvoj ilirske države,* Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 123—144.

PAPAZOGLU, Fanula: *Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba.* — Tribali, Autarijati, Dardanci, Skordisci i Mezi, Političko uređenje, društveni i ekonomski odnosi srednjobalkanskih plemena, Običaji i verovanja srednjobalkanskih plemena, Zaključak (Résumé: Les tribus indigènes de l'intérieur balkanique à l'époque préromaine), Djela XXX/1, Sarajevo 1969, 5—497.

PAPAZOGLU, Fanula: *Sur quelques noms »thraces« en Illyrie* (Kratak sadržaj: O nekim »tračkim« imenima u Iliriji), Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 59—73.

PAPAZOGLU, Fanula: *O pojmovima »Epir« i »Ilirija« u poznorepublikansko doba* (Les noms d'»Epire« et d'»Illyrie« au cours des derniers siècles de la République), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 197—211.

PAPAZOGLU, Fanula: *Stanje i perspektive proučavanja antičkog doba u istočnim delovima naše zemlje,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 155—163.

PAROVIĆ-PEŠIKAN, Maja: *Grčka mahajra i problem krivih mačeva* (Résumé: La machaïra grecque et le problème des épées recourbées), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 25—51.

PAŠALIĆ, Esad: *Problemi ekonomskog razvitka u unutrašnjosti rimske Dalmacije* (Résumé: Problèmes du développement économique à l'intérieur de la province romaine de Dalmatie), PI V/2, Sarajevo 1967, 11—137.

PAVUK, Juraj: *Über die Kontakte zwischen Balkan und Mitteleuropa im Neolithikum,* Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 33—43.

PAVUK, Juraj: *Einige Probleme des Übergangs vom Neolithikum zum Äneolithikum im Karpatenraum,* Godišnjak XXI/10, Sarajevo 1983, 165—172.

PERIŠIĆ, Svetlana: *Bibliografija,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 465—491.

PETRIĆ, Mario: *On Tattooing and Cicatrization in Prehistoric Population of a Part of Balkans* (Kratak sadržaj: O pitanju tatauiranja i cikatrizacije kod prahistorijskog stanovništva jednog dijela Balkana), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 151—171.

PETRUŠEVSKI, Mihail: *Epski jezik Homerovih pesama i »ahajski« dijalekt mikenske epohe* (Résumé: La langue épique des poèmes homériques et le dialecte »achéen« de l'époque mycénienne), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 83—96.

PETRUŠEVSKI, Dušica i Mihailo: *Najstariji pisani spomenici o zanatstvu na Balkanu* (Résumé: Les métiers dans les Balkans d'après les documents les plus anciens), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 13—51.

PETRUŠEVSKI, Dušica i Mihailo: *Proizvodi mikenskog zanatstva* (Résumé: Produits des métiers mycéniens), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 35—59.

PETRUŠEVSKI, Dušica i Mihailo: *Iz najstarije geografije i toponimije južnog Balkana* (Résumé: Considérations sur la géographie et la toponymie les plus anciennes des Balkans du sud), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 327—337.

PRENDI, Frano: *Aspects de la vie sociale, économique et culturelle de Lissus*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 149—160.

POPOVIĆ, Ivan: *Prilozi ispitivanju balkanske leksike u srpskohrvatskom jeziku* — O nekim našim nazivima posuđa, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 55—104.

PROTASE, Dumitru: *Les Illyriens en Dacie à la lumière de l'epigraphie* (Kratak sadržaj: Iliri u Dakiji u svjetlu epigrafike), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 127—135.

PUDIĆ, Ivan: *In memoriam Henriku Bariću*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, I—X.

PUDIĆ, Ivan: *Zwei wortgeschichtliche Beiträge*, Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 179—186.

PUDIĆ, Ivan: *Valacho-Serbica*, Godišnjak II, Sarajevo 1961, 101—121.

PUDIĆ, Ivan: Šudikovski znaci (Résumé: Inscriptions de Šudikova), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 179—185.

PUDIĆ, Ivan: *Staromakedonski jezik* (Résumé: la langue macédonienne), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 5—25.

PUDIĆ, Ivan: *Staromakedonski jezik /nastavak/*, Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 145—150.

PUDIĆ, Ivan: *Staromakedonski jezik /kraj/* (Zusammenfassung: Altmakedonische Sprache), Godišnjak VIII/6, Sarajevo 1970, 181—183.

PUŠIĆ, Ilija: *Praistorijski crteži na stijeni u Lipcima* (Résumé: Dessins préhistoriques sur le rocher à Lipci), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 187—191.

REDŽEPAGIĆ, Jašar: *Etničke promene Albanaca u XVII i XVIII stoleću* (Résumé: Transformations ethniques des Albanais aux XVIIe et XVIIIe siècles), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 155—170.

LA REGINA, Adriano: *Centri fortificati preromani nei territori sabelici dell' Italia centrale adriatica*, PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 271—282.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *Prolegomena ilirskoj numografiji* (Résumé: Prolégomènes à l'étude de numismatique illyrienne), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 77—93.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *Problemi romanizacije Ilira s osobitim obzirom na kultove i onomastiku* (Résumé: Problèmes de la romanisation des Illyriens avec un regard particulier sur les cultes et sur l'onomastique), PI V/2, Sarajevo 1967, 139—156.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *O jednom tipu »ilirskog« nadgrobnog spomenika* (Résumé: A propos d'un type de monument funéraire »illyrien«), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 285—305.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *Quelques aspects de la continuité des agglomérations fortifiées illyriennes préantiques à l'époque romaine,* PI XXIV/6 Sarajevo 1975, 37—45.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *O stanju istraživanja antičkog doba u Hrvatskoj,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 179—181.

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje: *O tipologiji novca »kralja Monunija« i pitanju njegova identiteta* (Résumé: Sur la typologie de la monnaie du »roi Monounios« et sur le problème de son identité), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 97—123.

ROMAN, Petre: *Der Übergang vom Äneolithikum zur Bronzezeit auf dem Gebiet Rumäniens,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 115—134.

ROUSSOT-LARROQUE, Julia: *Le »réseau« du néolithique final: mutations économiques et interrelations ouest-est et est-ouest en France et dans quelques régions voisines,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 185—220.

SCHMAUS, Alois: *Pojave tursko-srpskohrvatske jezičke interferencije* (Zusammenfassung: Türkisch-serbokroatische linguistische Interferenzphänomene), Godišnjak VI/4, Sarajevo 1968, 121—134.

SELEM, Petar: *Egipatski bogovi u rimskom Iliriku* (Résumé: Divinités égyptiennes dans l'Illyricum romain), Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 5—104.

SERGEJEVSKI, Dimitrije: *Iz problematike ilirske umjetnosti* (Zusammenfassung: Zur Problematik der illyrischen Kunst), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 119—142.

SIMION, Gavrila: *Quelques remarques sur la civilisation gétique des centres et forteresses autochtones de Dobroudja à la fin du Hallstatt et au commencement du La Tène,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 237—248.

SOKLIĆ, Ivan: *Prirodni okviri,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 229—308.

SREJOVIĆ, Dragoslav: *Humke stepskih odlika na teritoriji Srbije* (Summary: Mounds of Kurgan Character in Serbia), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 117—130.

SREJOVIĆ, Dragoslav: *La néolithisation de la région des Portes de Fer,* Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 21—29.

SREJOVIĆ, Dragoslav: *Protoneolit — Kultura Lepenskog vira,* PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 33—76.

SUIĆ, Mate: *Autohtoni elementi u urbanizmu antičkih gradova našeg Primorja* (Résumé: Eléments autochtones dans l'urbanisme des villes antiques de littoral yougoslave), Godišnjak III/1, Sarajevo 1965, 163—178.

SUIĆ, Mate: *Nekoliko etnoloških podataka o antičkim Ilirima u djelima grčkih i rimskih pisaca* (Résumé: Quelques données ethnologiques sur les Illyriens anciens dans les oeuvres des écrivains grecs et romains), PI V/2, Sarajevo 1967, 99—110.

SUIĆ, Mate: *Zapadne granice Ilira u svjetlu historijskih izvora* (Résumé: Les frontièrs ethniques occidentales des Illyriens à la lumière des sources historiques), PI V/2, Sarajevo 1967, 33—53.

SUIĆ, Mate: *Nekoliko primjera toponomastičke stratifikacije u sjevernoj Dalmaciji* (Résumé: Quelques exemples de la stratification toponomastique en Dalmatie septentrionale), PI XII/4, Sarajevo 1969, 149—156.

SUIĆ, Mate: *Approche scientifique et méthodes de recherche des habitats autochtones sur le territoire illyrien,* PI XXIV/6, Sarajevo 1975, 9—36.

SUIĆ, Mate: *Ilyrii proprie dicti* (Résumé: Illyrii proprie dicti), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 179—196.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Bibliographia Illyrica* — Predgovor, Popis kratica časopisa, Kratice, Autorski niz, Predmetni indeks, PI VI/3, Sarajevo 1967, 5—421.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Bibliographia Illyrica — Supplementum 1967—1972.* — Umjesto predgovora, Kratice, Autorski niz, Predmetni indeks, PI XXII/5, Sarajevo 1974, 5—165.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Bibliographia Illyrica — Supplementum 1973—1977* — Uvodna napomena /Einleitende Anmerkung/, Kratice /Abkürzungen/, Autorski niz, Predmetni indeks, PI XLII/8, Sarajevo 1978, 5—158.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Simboličko značenje zmije na iliro-grčkom novcu* (Riassunto: Il significato simbolico del serpente nelle monete illiro-greche), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 245—250.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Bibliografija antičke arheologije u Jugoslaviji,* t o m I — Uvodne napomene, Popis kratica, Autorski niz; t o m II — Predmetni indeks, PI XXVI/7 (1 i 2), Sarajevo 1977, 5—1033.

STIPČEVIĆ, Aleksandar: *Kultni simboli kod Ilira — Građa i prilozi sistematizaciji* — Uvodne napomene, I. Struktura ilirskog simbolizma, II. Podrijetlo i razvoj ilirskog simbolizma, III. Ostaci ilirskog simbolizma u kasnijim kulturama na Balkanu, Zaključna razmatranja (Riassunto: Simboli religiosi degli Illiri), Skraćenice, Kazalo geografskih imena, PI LIV/10, Sarajevo 1981, 5—204.

ŠEGOTA, Tomislav: *Paleoklimatske i paleogeografske promjene,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 21—33.

ŠERCELJ, Alojz: *Pregled pleistocenske flore na teritoriju Jugoslavije,* PJZ knj. I, Sarajevo 1979, 35—53.

ŠIMUNOVIĆ, Petar: *Današnje stanje proučavanja jugoslavenske toponomastike,* Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 193—204.

ŠIMUNOVIĆ, Petar: *Toponomastika i istraživanje jezičkih prežitaka na Balkanu,* Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 189—194.

ШОПТРАЈАНОВ Горги: *Amurca, murga, murk во романските и балканските јазици — Од романската и балканската лингвистика, патропимика и топономастика,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 105—178.

TASIĆ, Nikola: *Stratigrafska zapažanja na Gomolavi i problem periodizacije starijeg gvozdenog doba u Sremu i Slavoniji* (Zusammenfassung: Stratigraphische Beobachtungen auf der Gomolava und das Problem der Periodisierung der älteren Eisenzeit in Syrmien und Slawonien), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1967, 153—162.

TASIĆ, Nikola: *Der Einbruch des Salcuța-Bubanj-Krivodol-Komplexes auf den Balkan* (Kratak sadržaj: Prodor Bubanj-Salcuța-Krivodol kulture na Balkan), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 51—60.

TASIĆ, Nikola, DIMITRIJEVIĆ, Stojan: *Uvod,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 11—25.

TASIĆ, Nikola: *Tiszapolgár i Bodrogkeresztúr kultura* PJZ knji. III, Sarajevo 1979, 55—85.

TASIĆ, Nikola: *Bubanj-Salcuța-Krivodol kompleks,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 87—114.

TASIĆ, Nikola: *Coțofeni kultura,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 115—128.

TASIĆ, Nikola: *Vajska-Hunyadihalom grupa,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 129—135.

TASIĆ, Nikola: *Kostolačka kultura,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 235—266.

TASIĆ, Nikola, DIMITRIJEVIĆ, Stojan, JOVANOVIĆ, Borislav: *Zaključna razmatranja,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 417—460.

TASIĆ, Nikola: *Die Cernavoda III-Kultur und der Zerfall früher äneolithischer Kulturen des jugoslawischen Donauraums,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 27—35.

TEKAVČIĆ, Pavao: *Les groupes consonantiques dans l'istroroman de Dignano,* Godišnjak II, Sarajevo 1961, 129—138.

TUNIA, Krzysztof: *Die Anfänge der Bronzezeit der oberen Weichsel. Das Problem kultureller Wandlungen,* Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 107—113.

TUSA, Vincenzo: *Centri fortificati punici ed elimi della Sicilia occidentale,* Sarajevo 1975, 283—295.

UNTERMANN, Jürgen: *Venetisches in Dalmatien* (Kratak sadržaj: Venetski u Dalmaciji), Godišnjak VII/5, Sarajevo 1970, 5—21.

UROŠEVIĆ, Atanasije: *O plemenskim osobinama Arbanasa na Kosovu i prenošenju plemenskih imena na drugo stanovništvo* (Résumé: Des traits caractéristiques des Albanais de Kosovo et de la transmission des noms sur les autres habitants), Godišnjak II, Sarajevo 1961, 199—203.

UHLIK, Rade: *Glagolski prilog sadašnji u ciganskom* (Zusammenfassung: Das Mittelwort der Gegenwart im Zigeunerischen), Godišnjak IX/7, Sarajevo 1972, 129—160.

UHLIK, Rade: *Govori jugoslavenskih Cigana u okviru balkanskog jezičkog saveza* (Summary: The Dialects of Yugoslav Gipsies within the Balkan Sprachbund), Godišnjak X/8, Sarajevo 1973, 53—108.

UHLIK, Rade: *Deminutiv u romanskom jeziku* (Résumé: Le diminutif dans la langue romani), Godišnjak XI/9, Sarajevo 1973, 217—285.

UHLIK, Rade: *Kategorija imperativa u romskom jeziku* (Résumé: Catégorie de l'impératif dans la langue des Romanis), Godišnjak XII/10, Sarajevo 1974, 75—125.

UHLIK, Rade: *Kompozitne verbalne lokacije u romskom* (Résumé: Locutions verbales composites dans la langue romani), Godišnjak XV/13, Sarajevo 1977, 309—343.

UHLIK, Rade: *Infinitiv u romskom jeziku,* Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 177—221.

UHLIK, Rade: *Zapažanja o romskim glasovima* (Résumé: Observations sur les voix tziganes /romes/), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 231—274.

UHLIK, Rade: *Brojevi u romskom jeziku* (Résumé: Les numéros dans la langue des Romes), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 221—266.

UHLIK, Rade: *Brojevi u romskom jeziku /II/* (Résumé: Les numéros dans la langue des Romes), Godišnjak XXI/19, Sarajevo 1983, 251—297.

VAILLANT, André: *Le сунклитъ des portes d'Alexandre dans la Chronique de Kiev,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 29—32.

VASIĆ, Rastko: *Donja Dolina i Makedonija* (Summary: Donja Dolina and Macedonia), Godišnjak XIV/12, Sarajevo 1975, 81—94.

VASIĆ, Rastko: *Prilog proučavanju grčkog oružja u Jugoslaviji* (Résumé: Contribution à l'étude des armes grecques en Yougoslavie), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 5—24.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: *Bibliografija radova Alojza Benca,* Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 9—14.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: *Bibliografija,* PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 677—697.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: *Registar kultura — registar nalazišta,* PJZ knj. II, Sarajevo 1979, 701—705.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: *Registar kultura — registar nalazišta,* PJZ knj. III, Sarajevo 1979, 493—500.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: *Izbor tekuće bibliografije radova iz paleobalkanistike u Jugoslaviji,* Godišnjak III/1, 1965, 171—188 — IV/2, 1966, 205—221 — V/3, 1967, 193—204 — VI/4, 1968, 171—188 — VII/5, 1970, 177—200 — VIII/6, 1970, 277—296 — IX/7, 1972, 213—233 — X/8, 1973, 269—298 — XI/9, 1973, 313—321.

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: Bibliografija, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

VEKIĆ-ČOVIĆ, Ljeposava: Registar, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi)

VINJA, Vojmir: *Eléments grecques dans la phytonomye serbocroate de l'aire Dalmate* (Kratak sadržaj: Grčki elemenat u srpskohrvatskoj fitonimiji dalmatske arre), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 93—102.

VINJA, Vojmir: *Etymologie populaire comme déformatrice des noms grecs et latins dans la nomenclature ichtyologique de l'Adriatique orientale,* Godišnjak I/1, Sarajevo 1957, 33—54.

VINJA, Vojmir: *Scr. Lujpa, alb. lojbë. Contributions à l'identification de Alopex des Anciens*, Godišnjak II, Sarajevo 1961, 123—128.

VINSKI-GASPARINI, Ksenija: *Litzen-keramika savsko-dravskog međuriječja*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

VINSKI-GASPARINI, Ksenija: *Srednje brončano doba savsko-dravskog međuriječja i bosanske Posavine*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

VINSKI-GASPARINI, Ksenija: *Kultura polja sa žarama sa svojim grupama*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

VINSKI-GASPARINI, Ksenija: *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Bosni*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

VINSKI-GASPARINI, Ksenija: *Ostave s područja kulture polja sa žarama*, PJZ knj. IV, Sarajevo 1983 (u štampi).

VINSKI, Zdenko: *Autochtone Kulturelemente zur Zeit der slawischen Landnahme des Balkanraums* (Kratak sadržaj: Autohtoni kulturni elementi u doba doseljavanja Slavena na Balkan), PI XII/4, Sarajevo 1969, 171—199.

VUKMANOVIĆ, Mirjana, POPOVIĆ, Petar: *Sondažna istraživanja gradinskih naselja na području Vranjsko-preševske kotline* (Résumé: Les recherches de sondage des agglomérations fortifiées du type »gradina« dans la région de la vallée de Vranje — Preševo /Serbie du Sud/), Godišnjak XX/18, Sarajevo 1982, 189—210.

VUKOVIĆ, Jovan: *Ogledi tumačenja naših toponimskih naziva* (Résumé: Un aperçu sur l'explication de nos termes toponymiques), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 149—169.

WARDLE, K. A.: *Cultural Groups of the Late Bronze and Early Iron Age in North-West Greece*, Godišnjak XV/13, Sarajevo 1977, 153—199.

WISLANSKI, Tadeusz: *Neolithisation of the Polish Lowland*, Godišnjak XVI/14, Sarajevo 1978, 117—123.

XIROTIRIS, I. Nikolaus: *Die Neolithisierung Südost-Europas — Ein anthropologischer Annäherungsversuch* (Kratak sadržaj: Neolitizacija u jugoistočnoj Evropi — Pokušaj antropološkog tumačenja), Godišnjak XIX/17, Sarajevo 1981, 5—12.

XIROTIRIS, Nikolaus: *Paläolithikum und Mesolithikum in Griechenland* (Kratak sadržaj: Paleolit i mezolit u Grčkoj), Godišnjak XVII/15, Sarajevo 1978, 5—14.

ZANINOVIĆ, Marin: *Iliri i vinova loza* (Summary: Illyrians and the Grapevine), Godišnjak XIII/11, Sarajevo 1976, 261—272.

ZANINOVIĆ, Marin: *Ilirsko pleme Delmati /I/*, (Summary: The Illyrian Tribe of the Delmatae), Godišnjak IV/2, Sarajevo 1966, 27—92.

ZANINOVIĆ, Marin: *Ilirsko pleme Delmati /II/*, (Summary: The Illyrian Tribe of the Delmatae), Godišnjak V/3, Sarajevo 1967, 5—101.

ZORIĆ, Mate: *Odjeci sa slavenskog Balkana u književnosti »Treće« Italije* (Резюме: Отголоски славянских Балкан в литературе Третьей Италии), Godišnjak II, Sarajevo 1961, 171—194.

ZVONIĆ, Avdo: *Pozdravna riječ*, PI XII/4, Sarajevo 1969, 7.